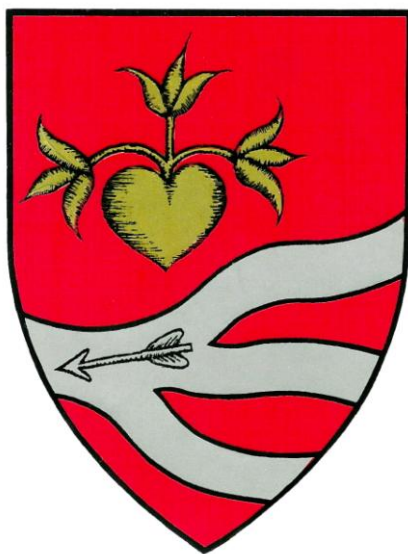

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Gyomaendrőd Város Önkormányzata

2013.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	8
Célok	8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	10
1. Jogszabályi háttér bemutatása	10
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	46
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	62
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	69
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	75
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	81
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	82
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	83
1. A HEP IT részletei	83
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	83
A beavatkozások megvalósítói	83
Jövőképünk	84
Az intézkedési területek részletes kifejtése	84
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	94
3. Megvalósítás	97
A megvalósítás előkészítése	97
A megvalósítás folyamata	97
Monitoring és visszacsatolás	100
Nyilvánosság	100
Érvényesülés, módosítás	102
4. Elfogadás módja és dátuma	104

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Gyomaendrőd Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program készítésébe bevonta az érintett célcsoportokkal foglalkozó intézmények munkatársait is.

A település bemutatása

Gyomaendrőd 1982. január elsején Gyoma és Endrőd Nagyközségek egyesülésével jött létre. Az 1989. március 1-től városi rangot nyert település Észak Békés-megye egyik meghatározó gazdasági, igazgatási és kulturális központja.

Magyarország délkeleti részén, Békés megye északi felében, a Hármas-Körös partján található a kisváros, a Hármas-Körös bal partján fekszik. Az 1710-es években a város újratelepülése közvetlenül a folyómeder szélén lévő mintegy 10 hektár kiterjedésű magaslaton indult meg. A város belterületének mintegy 80 %-a 85 méterrel a tengerszint felett fekszik. A külterület a bal parton részben a békés-csanádi löszhához tartozik, magassága 85 méter. A jobb parti térség már lényegesen mélyebb fekvésű, 84 méteres magasságával a Körösök menti mély-ártér része. A csapadékviszonyokra az évi 500 mm-es átlag a jellemző, de az északi részekben 300 mm-es évi csapadék is előfordul. E terület már az ország legszélsőségebb éghajlatú részéhez tartozik.

Gyomaendrőd a Nagykunság és a Sárrét közvetlen szomszédságában helyezkedik el. A városon a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal halad keresztül. Budapesttől 160 kilométerre fekszik, elérhető

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

autóval a 46-os főközlekedési útvonalon Mezőtúr és Mezőberény felől, illetve a 44-es számú főútról Szarvas és Kondoros felől, valamint a 4-es főútról Kisújszállás – Dévaványa irányból.

A reformkori folyamszabályozások, valamint a Körösök természetalakító tevékenysége során kialakult tájforma a megye, s így Gyomaendrőd egyik legszebb természeti értéke. A folyó nyugodt folyású, víztükre mintegy 100 méter széles, a víz mélysége átlagosan 6 méter, az ország egyik legtisztább vizű folyója. A Hármaskörös több mint kétezer hektáros hullámterre természetvédelmi terület, amely szabadon látogatható. A festői partszakaszokkal, füzesekkel kísért holtágak fürdésre, horgászatra és vízi sportokra csábítják a látogatókat. A romantikus ártéri erdők, ligetek, vízpartok valódi pihenést kínálnak a természetkedvelő turistáknak.

Gyomaendrőd nemcsak természeti szépségeivel, hanem az országban egyedülállóan gazdag kulturális értékeivel is büszkélkedhet. Itt található a Kner Nyomdaipari Múzeum, az ország egyetlen ilyen jellegű ipartörténeti gyűjteménye. A művészetkedvelők a városi képtárban találkozhatnak a városhoz kötődő alkotók műveivel. Az Endrődi Tájház épületében a korabeli parasztbútorzattal és más tárgyi emlékekkel ismerkedhetnek meg.

Az Erzsébet liget szépen parkosított környezetében található a város termálfürdője, melynek értékes gyógyvize számos betegség gyógyítására alkalmas. A 2003-ban teljesen felújításra kerülő Liget Fürdő 62 Celsius-fokos vizét 1960-ban gyógyvízzé nyilvánította az Egészségügyi Minisztérium.

A lakosság száma 2012-ben 13.712 fő. A helyi népesség döntő többsége magyar nemzetiségű. Kisebb számban megtalálható a magukat a német nemzetiséghez tartozónak vallók száma, valamint a cigány etnikai kisebbség. E cigány közösség 1995 óta, míg a német 1998. óta önálló kisebbségi önkormányzattal rendelkezik.

A város több mint harmincezer hektáros külterületén a megszilárduló és fejlődő mezőgazdasági egyéni és társas vállalkozások biztosítják az itt élő lakosság többségének megélhetését. Az ipari területen meghatározó a cipő és nyomdaipar, de számos egyéb területen így a faiparban, élelmiszer feldolgozó iparban található meghatározó számú vállalkozás. A fejlődő és korszerűsödő kereskedelem és szolgáltatás egyes területeken európai színvonalú ellátást kínál az itt élő emberek és az átutazók számára.

A város legnagyobb munkaadója az önkormányzat, amely a gyermekjóléti, oktatási, szociális, egészségügyi, sport és kulturális területen nyújt megélhetést a helyi humán értelmiség számára és korszerű szolgáltatást a város és térsége lakosságának.

A 14 ezres lakosú Körös-parti városon a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal halad keresztül. A kiváló közlekedési adottságok, a befektetőknek kínált lehetőségek és feltételek, a vendéglátás, pihenés és szórakozás változatos palettája vonzóvá teheti e várost a gazdasági élet szereplőin túl a szabadidejüket eltöltő vendégek számára.

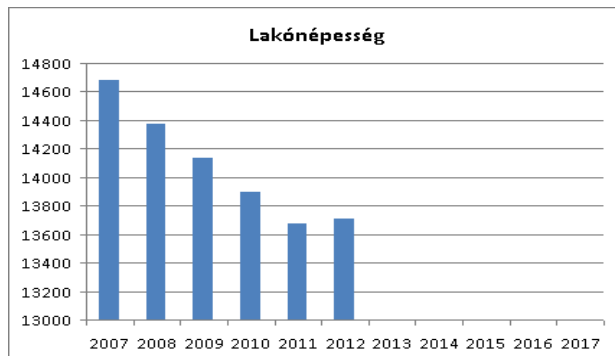
Az alábbiakban a település demográfiai adatait mutatjuk be.

A lakónépességre vonatkozó táblázat adatai alapján a lakónépesség száma a településen folyamatosan csökken. Míg 2007-ben 14.680 fő élt Gyomaendrődön, addig 2011-ben a lakónépesség száma már csak 13674 fő volt.

1. számú táblázat – Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	14680	
2008	14375	98%
2009	14131	98%
2010	13894	98%
2011	13674	98%
2012	13712	100%

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

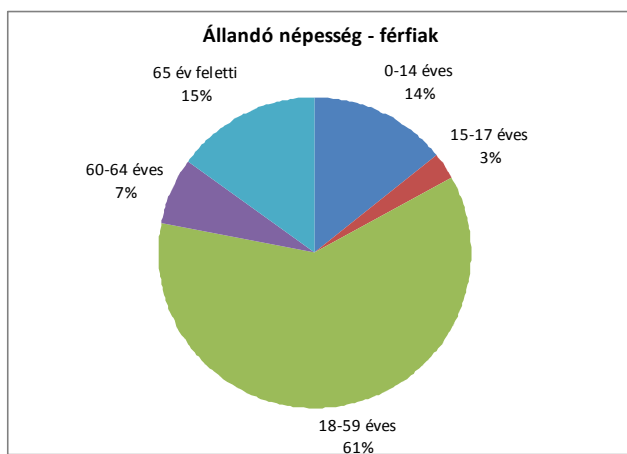
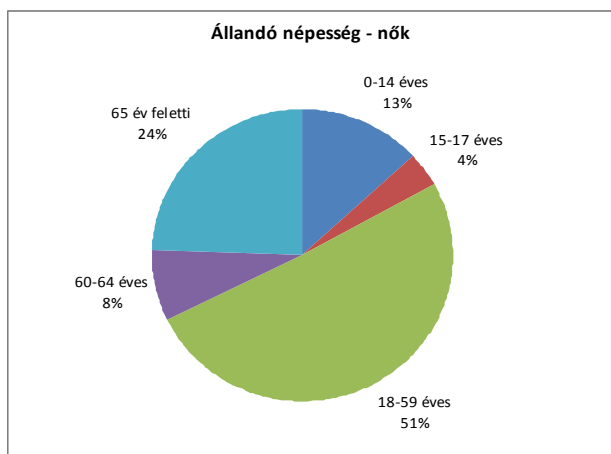

Az állandó népesség száma Gyomaendrőd esetében több mint a lakónépesség. A nők száma, aránya a férfiak arányához viszonyítva magasabb, kivéve a 0-14 éves korosztályt, ahol fordított megállapítást tehetünk. Szembetűnő különbséget a 65 év feletti korosztálynál láthatunk, ahol a nők aránya 62 %, míg a férfiak aránya csak 38 %.

2. számú táblázat – Állandó népesség

	fő			%	
	Nők	férfiak	összesen	Nők	férfiak
nő	7440	6891	14331	52%	48%
0-2 évesek					
0-14 éves	895	968	1863	48%	52%
15-17 éves	255	207	462	55%	45%
18-59 éves	3462	4203	7665	45%	55%
60-64 éves	542	483	1025	53%	47%
65 év feletti	1660	1030	2690	62%	38%

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

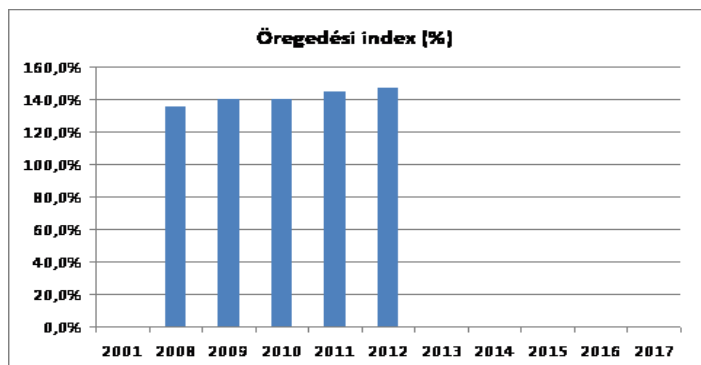

Az öregedési index alapján megállapítható, hogy a település elöregedő, a mutatószám évről-évre magasabb értéket mutat. Ebből az adatból is látható, hogy városunkban az idősebb lakosság fokozottabb ellátására van szükség.

3. számú táblázat – Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001			
2008	2735	2019	135,5%
2009	2738	1959	139,8%
2010	2701	1928	140,1%
2011	2690	1863	144,4%
2012	2716	1846	147,1%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

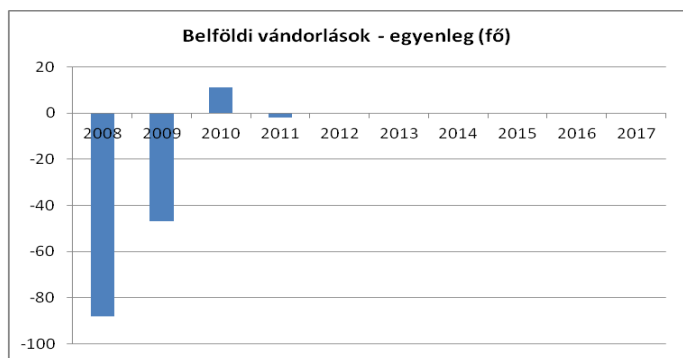

A belföldi vándorlások táblázat negatív egyenleget mutat, tehát többen vándorolnak el a településről, mint ahányan ide települnek. Kivéve a 2010. évet, amikor a mutató pozitív, illetőleg a 2011. év negatív egyenlege is csak kismértékű.

4. számú táblázat – Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	Egyenleg
2008	149	237	-88
2009	171	218	-47
2010	189	178	11
2011	174	176	-2

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

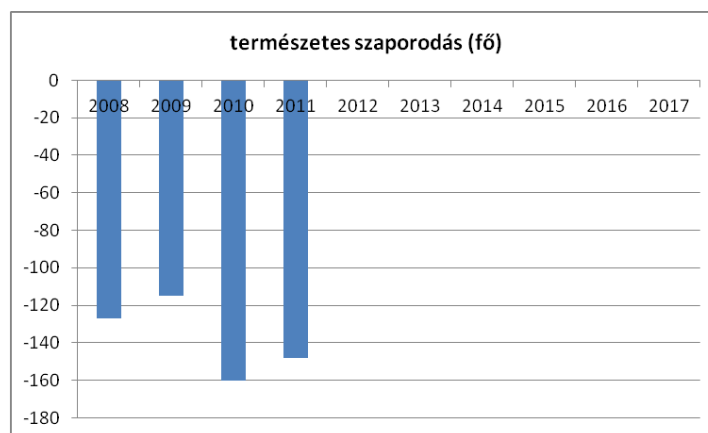

A természetes szaporodás adatai szerint a halálozások száma jelentősen – esetenként többszörösen – magasabb, mint a születések száma. Ebből az adattáblából is jól látható, hogy városunk lakossága előregedő, mely tényre fokozott figyelmet kell fordítani esélyegyenlőségi szempontból is.

5. számú táblázat – Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	104	231	-127
2009	113	228	-115
2010	89	249	-160
2011	69	217	-148

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség alapelve, mely szerint minden ember egyenlő. Biztosítani kell, hogy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érhesen bőrszíne, neme, anyanyelve, faji, vallási, politikai hovatartozása vagy más véleménye, nemzeti vagy társadalmi származása miatt, születési, vagyoni vagy egyéb helyzete kapcsán. Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy a település lakói számára minőségi, mindenki számára egyenlően elérhető szolgáltatásokat nyújtson és hozzájáruljon a polgárok esélyegyenlőségének biztosításához, életszínvonalának emeléséhez.

Az esélyegyenlőség érték, mely a település minden lakója számára fontos. Érvényesítésének kötelezettségét jogszabály határozza meg, emellett érdekünk is, hogy biztosítsuk a város lakóinak a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést és az életminőség javításának lehetőségét.

Az önkormányzat az esélyegyenlőséget munkáltatóként, szolgáltatásai révén és intézményfenntartóként is érvényesíteni kívánja.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Gyomaendrőd Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata 2009-ben fogadta el a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló 2/2009. (I. 30.)

önkormányzati rendeletet, mely rendelet célja a szociális ellátás rendszerének, valamint feltételeinek megteremtése és biztosítása, a szociális jogosultságok, illetve a szociális segítségre szorulóként érzett felelősség érvényre juttatása, a városi sajátosságok figyelembe vételével.

A rendelet hatálya kiterjed a Gyomaendrőd Város, Csárdaszállás Község valamint Hunya Község közigazgatási területén állandó bejelentett lakhellyel, vagy tartózkodási hellyel rendelkező magyar állampolgárokra, valamint bevándorlási, letelepedési engedéllyel rendelkező és menekültként elismert személyekre, illetve az 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 3. § (2)-(3) bekezdésében meghatározott állampolgárokra.

A Képviselő-testület 3/2009. (I. 30.) önkormányzati rendelete az egyes pénzbeli és természetbeni szociális ellátások nyújtásának módjáról és feltételeiről szól. A rendelet célja a szociális biztonság megteremtése, illetve megőrzése érdekében az 1993. évi III. törvény rendelkezéseinek megfelelően meghatározza Gyomaendrőd Város egyes pénzbeli és természetbeni szociális ellátási formáit, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, az önkormányzati pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának valamint ellenőrzésének szabályait, továbbá segítse elő a hátrányos munkaerő piaci helyzetű aktív korú ellátott és ellátásban nem részesülő személyek és családjuk önfenntartó képességének megteremtését. E rendelet hatálya kiterjed a város közigazgatási területén állandó bejelentett lakhellyel rendelkező állampolgárokra, valamint bevándorlási, letelepedési engedéllyel rendelkező és menekültként elismert személyekre, illetve az 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 3. § (2)-(3) bekezdésében meghatározott állampolgárokra.

Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete a Szt. 7. § (1) bekezdésének értelmében hatáskörére és illetékességére tekintet nélkül köteles az arra rászorulóknak átmeneti segélyt, étkeztetést illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti.

A Képviselő-testület 2009 márciusában alkotta a gyermekek részére nyújtható pénzbeli és természetbeni ellátásokról, és a személyes gondoskodásról szóló 10/2009. (III. 5.) Gye. Kt. rendeletét, melynek célja meghatározni azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az önkormányzat segítséget nyújt a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások vonatkozásában. A rendelet hatálya kiterjed a település területén tartózkodó magyar állampolgárságú, letelepedési vagy bevándorlási engedéllyel rendelkező, a magyar hatóságok által menekültként elismert gyermekekre, fiatal felnőttekre, valamint szüleikre. E rendelet szerint kell eljárni a Gyomaendrőd területén tartózkodó nem magyar állampolgárságú gyermek védelme érdekében, ha az intézkedés elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével, vagy elháríthatatlan kárral járna.

Az önkormányzat a lakástörvényben kapott felhatalmazás alapján megalkotta a lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 29/2012. (X. 29.) önkormányzati rendeletét, melyben rögzítette a szolgálati, szociális, valamint a költségalapú bérlakásokban létrejövő lakásbérletek szabályait, a bérlő és a bérbeadó jogait és kötelezettségeit, valamint megalkotta a helyiséggazdálkodás, az önkormányzati lakások és helyiségek elidegenítésének szabályrendszerét.

Az első lakás megszerzéséhez nyújtandó önkormányzati támogatásról szóló 2/2004. (II. 10.) KT rendelettel Gyomaendrőd Város Önkormányzata az elmúlt évtizedekhez hasonlóan továbbra is biztosítja a gyomaendrődi fiatalok számára az első lakás vásárlásához, építéséhez bővítéséhez biztosított önkormányzati támogatást. Önkormányzatunk anyagi lehetőségeihez mérten mindig kiemelten kezelte a fiatalok lakhatásának segítését, felismerve azt, hogy milyen fontos a fiatalok településen való tartása. A támogatás kamatmentes hitel és vissza nem térítendő önkormányzati támogatásként adható, maximum összege 500 e Ft, bővítés esetén ezen összeg 50 %-a nyújtható.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Gyomaendrőd Város Szociális Szolgáltatástervezési koncepciója – 483/2010. (XI. 25.) Gye. Kt. határozat
Gyomaendrőd Város Önkormányzata a szolgáltatástervezési koncepció elkészítésével meghatározta azokat az alapelveket, irányokat és célokat, melyeket a település a szociális szolgáltatások biztosítása, fejlesztése során követ, illetve amelyekkel orientálni kívánja a szociális szolgáltatások fejlesztésének további szereplőit. Létrehozott egy olyan alapidokumentumot, amely átfogó képet nyújt a település ellátási kötelezettségének helyzetéről, a szociális szükségletekről és a rendelkezésre álló lehetőségekről, a szolgáltatások fejlesztésének irányairól és a feladatokról. A koncepció készítésekor felmérte azokat a hiányokat, melyet a szociális szolgáltató rendszer a településen jelenleg kezelni nem képes.

Gyomaendrőd Város Településfejlesztési koncepciója - 454/2008. (XI. 27.) Gye. Kt. határozat
A koncepció megalkotásának célja a város népességmegtartó erejének növelése a gazdasági és társadalmi versenyképesség fokozásával, illetve a lakosság életkörülményeinek, életszínvonalának javításával egy, a kulturális és természeti értékek megőrzését szem előtt tartó stabil gazdasági háttérben.

Gyomaendrőd Város Közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzése, programja és intézkedési terve - 446/2012. (VIII. 30.) Gye. Kt. határozat

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a Köznevelési esélyegyenlőségi programban elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat. A program tartalmazza különösen a helyi közügyekkel és a települési önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célokat, megvalósításuk forrásigényét és a végrehajtásuk tervezett ütemezését.

Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Önkormányzatainak Társulási Intézményfenntartói Köznevelési esélyegyenlőségi programja - Gyomaendrőd – Csárdaszállás – Hunya Intézményi Társulás 46/2012 (VIII. 30.) határozat

A köznevelésről szóló többször módosított 1993. évi LXXIX tv. 89 §-a értelmében írt települési köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv a köznevelés terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdulását kívánja ösztönözni. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet fordítani az infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatására, a halmozottan hátrányos tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a településen, annak köznevelési intézményeiben.

Gyomaendrőd Város Településrendezési terve - 56/2010 (II. 25.) Gye. Kt. határozata

A települési önkormányzat feladata a jogszabályok keretein belül a településrendezési feladatkör ellátása, az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakítása, valamint a helyi építészeti örökség védelme, az építésügy helyi feladatainak ellátásához szükséges anyagi és személyi feltételek biztosítása.

Gyomaendrőd Város Közművelődési koncepciója - 516/2008 (XII. 18.) Gye. Kt. sz. határozat

A koncepció elkészítésének elsődleges célja volt a kultúrához való hozzáférés minél szélesebb körű biztosítása az esélyegyenlőség növelése érdekében, továbbá az Önkormányzat közművelődési feladatellátási kereteinek megfogalmazása, a hagyományok és az eddigi tevékenységek tapasztalatai alapján. Fontos figyelembe venni a helyi társadalom művelődési igényeit, a lakosság szocio-kulturális helyzetét, és egységes alapelvek szerint kell meghatározni a város által támogatott tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit, kijelölni a prioritásokat, a szakmai és finanszírozási alapelveket.

A közművelődéshez kapcsolódó jogok érvényesítése során az egyenlő bánásmód követelményeit meg kell tartani. A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél.

Gyomaendrőd Város Sportkon koncepciója 2010-2015

Az önkormányzat sportkon koncepciója 2015-ig szabályozza az önkormányzat legfontosabb tennivalóit, meghatározza a sportágazatban önként vállalt feladatainak kereteit, tájékoztatást ad a sportágazat szereplőinek az önkormányzat szerepvállalásának irányairól és mértékéről. A sportnak kiemelt gazdasági és szociális jelentősége is van, hozzájárulhat számos közösségi politika megvalósításához is, például a szociális

kohéziót, a kisebbségek, a fogyatékos személyek beilleszkedését elősegítő, vagy akár a fiatalok körében a demokráciát népszerűsítő programok révén.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Dél-alföldi Operatív Program 2007-2013

A Dél-alföldi Operatív Program jövőképe, hogy a régió váljon a „tudás és egészség régiójává. Átfogó célja a fenntartható növekedés biztosítása, a területi különbségek kiegyenlítése, a foglalkoztatás bővítése. Specifikus cél a gazdaság előmozdítása és a versenyképesség növelése, a települési-környezeti állapot javítása. Ezen célok megvalósítását prioritási tengelyeken keresztül kívánja elérni. A célok megvalósításához kapcsolódó prioritások: Regionális gazdaságfejlesztés, Turisztikai célú fejlesztések, Közlekedési infrastruktúra-fejlesztés, Humáninfrastruktúra-fejlesztések, Térségfejlesztési akciók, Technikai segítségnyújtás.

Társadalmi Megújulás Operatív Program 2007-2013

A program célja olyan beavatkozások sikeres végrehajtása, melyek az ország teljes lakosságát érintik, továbbá biztosítani kívánja az infrastrukturális háttérrel, a minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. Átfogó célja a foglalkoztatás bővítéséhez és a tartós növekedéshez való hozzájárulás, az emberi erőforrások fejlesztése, a munkaerő-piaci részvétel növelése. Specifikus célok: munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának javítása, aktivitás területi különbségeinek csökkentése, változásokhoz való alkalmazkodás segítése, az egész életen át tartó tanulás elősegítése, az egészségi állapot és a munkavégző-képesség javítása, társadalmi összetartozás erősítése, az esélyegyenlőség támogatása.

Dél-alföldi Regionális Szakképzés-fejlesztési Stratégia 2009

A dokumentum által meghatározott alapvető cél a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának megteremtése, adekvát szakképzési rendszer kialakítása.

Dél-alföldi Regionális Közoktatási-fejlesztési Stratégia 2007-2013

A stratégia kiemelt célként kezeli az oktatás minőségének, eredményességének, hatékonyságának javulását, az esélyegyenlőség megteremtésével. A cél elérése érdekében fontosnak tartja a fizikai környezet és a szellemi színvonal egyidejű fejlesztését.

Békés Megye Növekedésorientált Gazdaságfejlesztési Programja 2009

A Program szerint az elhúzódó gazdasági válság hatásait mérsékelni kell. A válságból kivezető út a gazdasági növekedés élénkítésén keresztül vezet. Célja a válság kedvezőtlen következményeinek elhárítása,

hatásainak csökkentése; a gazdaság korszerű tudás alkalmazásán alapozott fenntartható előmozdítása, versenyképesség, a munkahelyek számának növelése a megyében és az életszínvonal emelése.

Békés Megye Területfejlesztési Programja 1999

A dokumentum, bár több mint 10 éve készült, de a benne foglalt fejlesztési célok hosszú távra szólnak. A következő fejlesztési prioritásokat tartalmazza: Versenyképes gazdasági szerkezet kialakítása; Közlekedési és kommunikációs informatikai rendszerek fejlesztése; Humán erőforrások fejlesztése; Környezetfejlesztés és vízgazdálkodás; Településfejlesztés, a megye belső kohéziójának erősítése, együttműködésre épülő településhálózat-fejlesztés; A megye külső kapcsolatainak fejlesztése, a regionális kohézió erősítése.

Ezen fejlesztési irányok összhangban vannak a HEP-ben foglaltakkal.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapjául szolgáló adatokat a VÁTI által működtetett Teir adatbázisból gyűjtöttük, továbbá használtuk e célra az intézmények beszámolóit, az intézmények által nyújtott adatokat, információkat, illetve a helyi adatbázisokat. Több esetben is előfordult, hogy az adatgyűjtésre nem volt és nem is lehetett lehetőség. Ilyen esetekben a szakemberek, az esélyegyenlőségi célcsoport képviselőinek a tapasztalataira támaszkodtunk.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Magyarországon 2001. évi népszámlálás során 205.720, míg 2011. évi népszámláláskor 315.583 fő vallotta magát a roma nemzetiséghez tartozónak. Gyomaendrődön a 2011. évi népszámlálási adatok szerint 613 fő roma nemzetiségű ember él.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága 2011-ben készítette el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák. A Program 2020-ig szól.

A vezetői összefoglaló szerint:

„Ma Magyarország egyik legsúlyosabb gondja a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények.

Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. Ugyanakkor a romák etnikai csoportjára külön figyelmet kell fordítanunk, hiszen a tapasztalatok azt mutatják, hogy a szegények között is ők a legszegényebbek, és eddig őket érték el legkevesbé a felzárkóztató programok. „

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A gazdasági világválság 2009 évben elérte városunkat is, abban az évben már jelentősebben emelkedett a munkanélküliek száma, illetve csökkent a foglalkoztatottak száma. 2009-ben a Békés megyei munkanélküliségi ráta 13,3 % volt, míg a gyomaendrődi munkanélküliségi ráta 12,8 % volt, így városunkban a megyei helyzethöz képest kedvezőbben alakult a munkanélküliség. Ez a folyamat jelentősen befolyásolta és befolyásolja azóta is a városban élők jövedelmi és vagyoni helyzetét.

Ezzel együtt a város lakosainak jelentős része átlagos körülmények között él. A kimondott gazdagság nem jellemző, azonban vannak nagyon szegény családok. A szegénységnek számos oka lehet, melyek között említhetjük az alacsony vagy a települési viszonyoknak nem megfelelő iskolai végzettséget, a munkanélküliséget, szociális hiányosságokat, vagy akár a családban élő gyermekek számát is.

A jövedelem főleg munkavégzésből származik, vagy pénzbeli juttatás lehet. A pénzbeli juttatásokból élő aktív korúak között sok az alacsonyan iskolázott, vagy nem megfelelő végzettséggel rendelkező ember.

A legtöbb otthon a '70-es években épült, melyek újtására a családoknak nem nagyon van lehetősége, sokan örülnek, ha fenn tudják tartani. A településen a tapasztalatok alapján sok az eladó ingatlan is.

Lakossági megtakarításokról adatokkal nem rendelkezünk.

Gyomaendrődön az összes lakásállomány száma 2008 és 2011 között lényegesen nem változott, 2011-ben 6462 lakás volt városunkban, melyek a családok anyagi helyzetétől függően általában megfelelően karban tartottak.

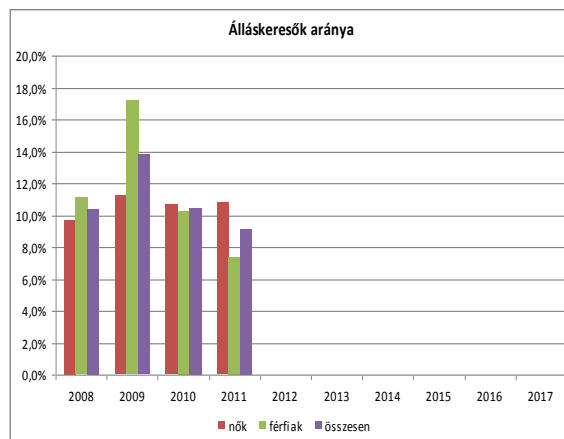
A gépjárművek száma is tükrözi a lakosság vagyoni helyzetét. Míg 2009-ben 3414 db gépkocsi volt a városban, addig 2010-ben 3381 db, 2011-ben pedig már csak 3300 db. A tehergépkocsik száma nem változott ilyen drasztikusan, 2009-ben 487 db, 2010-ben 499 db, míg 2011-ben 476 db volt belőlük.

Sokan élnek a településen mezőgazdaságból, elmondható, hogy több helyi mezőgazdasági vállalkozó is rendelkezik nagyobb földterülettel. Miután Gyomaendrőd régebben is mezőgazdasági és kisipari jellegű település volt, így sokan vannak, akik kisebb földtulajdonnal rendelkeznek, melyeket jellemzően bérbe adtak.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A településen a 15-64 év közötti lakónépességre vonatkozó **nyilvántartott állás keresők** száma folyamatos kis mértékű csökkenést mutat. A 2009-es év kivételként említhető, abban az esztendőben jóval magasabb volt a nyilvántartott állás keresők száma a többi évhez képest. A táblázat bemutatja, hogy a korábbi években a férfi állás keresők száma volt magasabb, míg a 2010-es évtől fordult a kocka. A 2011-es évre már lényegesen több volt a nők között a nyilvántartott állás kereső.

3.2.1. számú táblázat – Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	Fő	%	fő	%	fő	%
2008	5095	5035	10130	493	9,7%	558	11,1%	1051	10,4%
2009	5077	3980	9057	570	11,2%	683	17,2%	1253	13,8%
2010	5068	4917	9985	539	10,6%	503	10,2%	1042	10,4%
2011	4885	4893	9778	529	10,8%	360	7,4%	889	9,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A **regisztrált munkanélküliek száma** hasonlóan alakult az előzőekhez. A 2009-es év kiugró adatot produkált, majd azt követően folyamatosan csökkent a regisztrált munkanélküliek száma. A korcsoportos bontás alapján megállapítható, hogy a legtöbb munkanélküli a 20-35 év közöttiek és az 50 év felettiek közül kerül ki. Megállapítható, hogy a pályakezdőket, vélhetőleg a gyermekvállalást követően a munkába visszatérni kívánó nőket és a nyugdíj előtt állókat sorolhatjuk a foglalkoztatás szempontjából a hátrányos helyzetűek közé.

3.2.2. számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	1051	1253	1042	889
20 éves és fiatalabb	fő	40	34	30	30
	%	3,8%	2,7%	2,9%	3,4%
21-25 év	fő	133	170	150	118
	%	12,7%	13,6%	14,4%	13,3%
26-30 év	fő	138	165	134	115
	%	13,1%	13,2%	12,9%	12,9%
31-35 év	fő	179	196	141	122
	%	17,0%	15,6%	13,5%	13,7%
36-40 év	fő	127	164	143	134
	%	12,1%	13,1%	13,7%	15,1%
41-45 év	fő	122	148	132	109
	%	11,6%	11,8%	12,7%	12,3%
46-50 év	fő	112	134	107	92
	%	10,7%	10,7%	10,3%	10,3%
51-55 év	fő	139	158	122	108
	%	13,2%	12,6%	11,7%	12,1%
56-60 év	fő	59	81	78	58
	%	5,6%	6,5%	7,5%	6,5%
61 év felett	fő	2	3	5	3
	%	0,2%	0,2%	0,5%	0,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A **180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek** száma, aránya a 2008. évről a 2009. évre jelentősen emelkedett, 404 főről 642 főre növekedett a számuk. A 2010-es évre a szám visszaesett közel 100 fővel, majd 2011-re már több mint 100 fővel kevesebb a számuk.

3.2.3. számú táblázat – A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	493	558	1051	232	172	404	47,1%	30,8%	38,4%
2009	570	683	1253	335	307	642	58,8%	44,9%	51,2%
2010	539	503	1042	321	230	551	59,6%	45,7%	52,9%
2011	529	360	889	315	101	416	59,5%	28,1%	46,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A **nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma** a férfiak körében különösebb változást nem mutatott 2010-ig, majd 2011-ben 33 főről 40-re emelkedett a számuk. A nők esetében azonban folyamatos emelkedést láthatunk a nyilvántartott pályakezdők körében, mely tényre vonatkozóan elgondolkodtató egy beavatkozás tervezése. A pályakezdők elhelyezkedésében gondot okoz a munkahelyek hiánya, olyan tanult szakmák, melyekből túlkínálat van, vagy a településen nem adott a szakmában való elhelyezkedés. Továbbá befolyásoló tényező lehet a szakmai tapasztalat hiánya is.

3.2.4. számú táblázat – Pályakezdő állás keresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	1116	1159	2275	40	3,6%	33	2,8%	73	3,2%
2009	1102	1139	2241	45	4,1%	34	3,0%	79	3,5%
2010	1084	1113	2197	53	4,9%	22	2,0%	75	3,4%
2011	1068	1098	2166	54	5,1%	40	3,6%	94	4,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 2001. évi népszámlálási adatok szerint az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma magas, az összlakosság 16,3 %-át teszi ki, 2120 fő. A számuk különösen magas a nők esetében. Míg köztük 1354 fő az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma, addig a férfiaknál ez a szám „csak” 766 fő volt. A 2011-es évi adatokat nézve általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma 894 fő, azaz az összlakosság 7,6%-át teszi ki. A nők száma ebben az évben is elég magas. A két évet nézve arra következtethetünk, hogy 2001-ről 2011-re csökkennek az arányok, viszont a 15 – X éves legalább általános iskolát végzettek száma nőtt.

Első körben e pontnál nagyon fontos lenne, hogy minél többen végezzék el az általános iskola 8 osztályát, melyre majd később alapozni lehet a szakmák tanulásának lehetőségét.

3.2.5. számú táblázat – Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		Nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	12973	6859	6114	10853	5505	5348	2120	16,3%	1354	19,7%	766	12,5%
2011	11805	6259	5546	10911	5642	5269	894	7,6%	617	9,9%	277	5,0%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás, KSH honlapja

Ha az álláskeresőket iskolai végzettségük szerint vizsgáljuk, akkor azt a megállapítást tehetjük, hogy a 8 általános végzettséggel rendelkezők között jóval kevesebben munkanélküliek, mint a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek körében. Valószínűsítjük, hogy a 8 általánost elvégzők között jelentősebb számban vannak azok, akik valamilyen szakmával is bírnak.

3.2.6. számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	fő	%	fő	%
2008	1409	1051	74,6%	51	3,6%	307	21,8%
2009	1661	1253	75,4%	46	2,8%	362	21,8%
2010	1396	1042	74,6%	46	3,3%	308	22,1%
2011	1187	889	74,9%	31	2,6%	267	22,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Általános iskolai felnőttoktatás településünkön nem megoldott. Érdemes lenne felmérni, lenne-e rá igény.

Felnőttoktatásra lehetőséget **középfokú iskolában** (szakközépiskolai felnőttoktatás) Gyomaendrődön a Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény biztosít 2012. óta. A 2012. évben 27-en, míg 2013-ban már 47-en vették igénybe a lehetőséget, mely alapján elmondható, hogy van igény a településen a középfokú felnőttoktatásra.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

év	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2009	0	0	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0	0
2012	27	0	0,0%	27	100,0%	0	0,0%
2013	47	0	0,0%	47	100,0%	0	0,0%

Forrás: TelR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ), Békés Megyei Tisza Kálmán Köznevelési Intézmény Gyomaendrőd

Gyomaendrőd városában 2011. október 20-tól elindult 100 fő közfoglalkoztatása a Start munkaprogram keretében. Az önkormányzati tulajdonban és kezelésben lévő bel- és külterületi csatornák karbantartásában 50 fő, az illegális hulladéklerakók felszámolásában 10 fő és 40 fő a téli közfoglalkoztatásban nádvágás és annak felszámolása, vályogtéglák készítése során kapott feladatot. November közepétől pedig újabb 50 fő állhatott munkába a mezőgazdasági földút karbantartási projekt keretében.

Októberben elindult a szükséges eszközök beszerzésének folyamata, valamint a térségi munkaügyi központ kiközvetítette a dolgozókat, akik az orvosi vizsgálat után munkába álltak. A program összköltsége 35 946 eFt.

2012 februárjában 157 fő lett integrálva a Start munkaprogram közfoglalkoztatási keretébe. Az önkormányzati tulajdonban és kezelésben lévő bel- és külterületi csatornák karbantartásában 51 fő; az illegális hulladéklerakók felszámolásában 11 fő; a téli közfoglalkoztatásban: nádvágásban, cserjézésben és síkosság mentesítési feladatokban 50 fő kapott munkalehetőséget. A mezőgazdasági földút karbantartási projekt keretében pedig újabb 45 fő állhatott munkába.

A mezőgazdasági program keretein belül március 1-től további 65 fő közfoglalkoztatása indult el. A 65 fő közfoglalkoztatása a szántóföldi növénytermesztés; a fóliás zöldségtermesztés; az extenzív állattartás valamint a homoktövis programelemekben belül valósult meg. A program összköltsége 251 569 992 Ft.

Idén márciustól ismét elkezdődött a közfoglalkoztatás a városban. Az Önkormányzat 295 fő foglalkoztatását vállalta, amihez az államtól 100%-os bér és dologi támogatást kap, mindösszesen közel 325 millió forint összegben. A foglalkoztatás a legtöbb programelemben áthúzódik a 2014. évre is, egészen február végéig.

Az önkormányzat a 2011-es évben indította először a Start munkaprogram keretében Belvíz elvezetési programját, majd ez folytatásra került a 2012. évben. Kül- és belterületi belvízelvezető csatornák karbantartása cserjézéssel és iszapeltávolítással, átereszek kitakarítása, lejtéviszonyok felülvizsgálása, csatornák mélyítése folytatódik 85 fő bevonásával.

20 hölgy az Illegális hulladék felszámolási programelem keretében folyamatosan tisztán tartja a települést, 50 dolgozó pedig a Mezőgazdasági útkarbantartás programelemben a problémásabb útszakaszok, csatornák, védgátak kezelésén dolgozik.

A ruha iparnak hagyománya van Gyomaendrődön, sokan rendelkeznek nőiruha-készítői, varrónői szakképesítéssel. Az új önkormányzati hivatal az év elején költözött a Selyem útra, ahol korábban szakiskola működött; a tetőtér beépítése után itt került kialakításra a kis varrodához a munkaterületet, a használt varrógépek is rendelkezésre álltak, csak fel kellett újítani. Jelenleg 11 dolgozót foglalkoztatása történik varrással: munkaruhákat, többek között, nadrágokat, köpenyeket, dzsekiket készítenek.

A mezőgazdasági programban őshonos magyar fajtákat nevelésére kerül sor, a juh esetében gyimesi rackát, a baromfinál erdélyi kopasznakú tyúkot tenyésztünk. Génmegőrzési szempontokat is figyelembe vettünk, hagyományos takarmányozást folytatunk, a birkák jellemzően a legelőn vannak, a tyúkokat kukoricával, búzával etetjük, amit a növénytermesztési programokban termelünk meg.

A tyúkok tenyésztőjait értékesíteni kívánjuk, illetve a birkáknál a jerkékhez ősszel, amikor tenyészerettké válnak, beállítják a kosokat, január, február környékén ellenek majd az anyák. Jövőbeni célunk, hogy rackaállományunk bővítésével, azok fejésével újraindítsuk a városban a sajtkészítést, ami további közfoglalkoztatottak alkalmazását teszi majd lehetővé.

Fóliás zöldségtermesztési projektünk is folyamatosan bővül, idén már a közétkeztetésbe kerülnek a közmunkában megtermelt zöldségek.

2013 szeptemberében lejárnak az Önkormányzat tulajdonában lévő bérbe adott földterületek, ezeket is be fogjuk vonni a Startmunkába, ezzel is törekedve egy önfenntartó gazdaság, egy szociális szövetkezet létrehozására.

A start programokon felül az Önkormányzat minden évben foglalkoztat általában 5 fő kézbesítőt, 2-4 fő település őrt és 5-10 főt egyéb közfoglalkoztatásra (takarító, festő stb.)

Gyomaendrődön a regisztrált vállalkozások száma folyamatos csökkenést mutat. A kiskereskedelmi üzletek száma is csökken, a vendéglátóhelyek száma azonban stagnál. Az állami szektorban foglalkoztatottak száma évről évre alig változik, általában 470 fő körül mozog.

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	vendéglátóhelyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó (Ft)	befizetett iparűzési adó (Ft)
2008	199	213	93	473	317199824	286644000
2009	216	208	96	475	418089900	347070000
2010	237	186	94	479	459892529	272737000
2011	161	179	94	468	298008484	239995779

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

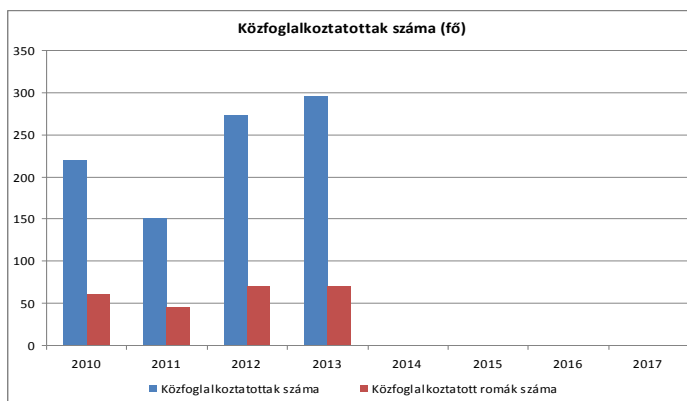
A város legnagyobb munkaadója az önkormányzat, amely a gyermekjóléti, oktatási, szociális, egészségügyi, sport és kulturális területen nyújt megélhetést a helyi humán értelmiség számára és korszerű szolgáltatást a város és térsége lakosságának.

Ezen túl a mezőgazdaságé és a faiparé a fő szerep a városban, legtöbb munkalehetőség ezeken a területeken mutatkozik. Továbbá fontos megemlíteni a könnyűipari területeket, az élelmiszeripart, a vendéglátóipart, a szolgáltató területet, építőipart és a halászatot, sőt a gépipart is. A kivetett és a befizetett iparüzési adó összege általában negatív egyenleget mutat, a 2010-es évben ez a különbség jelentősebb mértékű volt.

Elmondhatjuk, hogy a fenti munkaterületek jelentős részének megfelelő középfokú szakképesítés megszerzésére a településen van lehetőség.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja közlekedés szempontjából megfelelőnek mondható. Gyomaendrőd a Békéscsaba-Budapest vasútvonal mentén helyezkedik el. Vonattal és autóval közlekedve a kb. 40 km-re lévő megyeszékhely 40 perc alatt elérhető, az autóbuzsos közlekedés általában 1 órát vesz igénybe. A településen belül viszonylag jók a közlekedési lehetőségek, akár kerékpárral vagy autóval, de a városban működik helyi autóbusz közlekedés is.

Gyomaendrődön a közfoglalkoztatottak száma tulajdonképpen folyamatosan emelkedik, a 2013-as évben majdnem eléri a 300 főt. A közfoglalkoztatásban résztvevő romák száma is folyamatos emelkedést mutat, bár az összlétszámhoz képest pont fordított a helyzet. Tehát a nem roma származású közfoglalkoztatottak létszáma nagyobb mértékben emelkedett.

3.2.9. számú táblázat – Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	220	2%	60	27%
2011	150	2%	45	30%
2012	272	3%	70	26%
2013	295	3%	70	24%

Forrás: Önkormányzat adatai

A fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen nincsenek, azonban a vonzásközpontban elérhetőek a Munkaügyi Központ által nyújtott programok a 25 év alatti álláskeresőkre. Az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen a fiatalok körében szintén nem elérhetőek, mivel a szükséges minimális létszámot a településen nem lehet feltölteni.

A vonzáskörzetben megtalálható programok a következők:

- TÁMOP 2.1.6 – „Újra tanulok!”
- ÁROP-1.1.9-2011-0001- „Tettekben az esély”
- ÁROP-2.2.15-2012-0001 – Roma felzárkóztatás módszertani támogatása
- TÁMOP-5.3.1-B-1-11/1-2012-0001 – Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátó rendszerben
- TÁMOP-5.3.8-B-12/1-2012-0001 - A leghátrányosabb helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében motiváló képzések és támogató szolgáltatások
- TÁMOP 1.4.3-12/1-2012-0024 - „Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok támogatása”
- TÁ-MASZ - A hátrányos helyzetű fiatalok elhelyezkedését segítő támogató szolgáltatások kialakítása Békés Megyében.

Városunkban működik a Békés Megyei Kormányhivatal Gyomaendrődi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége. Szoros együttműködés van a Kirendeltség és az Önkormányzat között. Számos programot kínálnak a munkanélküliség javítására, ilyen a TÁMOP 1.1.2. projekt - A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása, mely program keretében szakmát tanulhatnak a jelentkezők. A TÁMOP 2.1.6. – Újra tanulok kiemelt projekt keretében a munkaviszonyban állók is részt vehetnek új szakmát adó képzéseken. Ezek a szakmák illeszkednek a kereslethez, megkönnyítve a munkahely megtartását, illetve növekszik az elhelyezkedés esélye. Az előző években jellemző volt a helyi felnőtt képző programok szervezése, ma inkább a vonzáskörzetben valósul meg a képzés, mivel nincs meg a kellő létszám az oktatás beindításához. A helyileg megvalósuló képzés jelenleg kapcsolódik a Start munkaprogramban a mezőgazdasági állattenyésztés, és növénytermesztés területen foglalkoztatottakhoz.

Az önkormányzati saját fenntartású intézményben a Térségi Szociális Gondozási Központ, valamint az Önkormányzatnál a közfoglalkoztatás keretén belül valósul meg a mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása. A közfoglalkoztatottak számának és összetételének elemzésére már korábban, a 3.2.9 számú táblázat esetén sor került.

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskereső számára elérhető támogatásokat.

A munkaerő-piaci szolgáltatásokat és a foglalkoztatást elősegítő támogatásokat az Ft. III. fejezete rögzíti.

Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások a következők:

- munkaerőpiaci és foglalkozási információ nyújtása
- munka-, pálya-, álláskeresői, rehabilitációs, helyi (térégi) foglalkoztatási tanácsadás
- munkaközvetítés

Az állami foglalkoztatási szerv az álláskereső és a munkáltatók részére is nyújt támogatásokat.

Álláskereső támogatása:

- álláskeresői járadék azon álláskereső személynek folyósítható, aki megfelel az Ft. törvény 25. §-a szerinti feltételeknek
- a nyugdíj előtti álláskeresői támogatás megállapításának feltételeit az Ft. 30. §-a rögzíti
- a támogatott képzésben részesíthető személyek körét és a képzési támogatásként adható juttatásokat az Ft. 14. §-a rögzíti
- utazási költségtérítés állapítható meg az álláskereső részére járó álláskeresői járadék, álláskeresői segély megállapításával az Ft. 32. §-a alapján
- az álláskereső vállalkozóvá válását elősegítő támogatás nyújtható az Ft. 17. §-a szerint a legalább három hónapja folyamatosan álláskeresőként nyilvántartott, vagy rehabilitációs járadékban részesülő magánszemélyek számára, legfeljebb hat hónap időtartamra, havonta a kötelező legkisebb munkabér összegéig terjedő vissza nem térítendő formában, pályázati eljárás keretében.

Munkáltatók részére nyújtott támogatás:

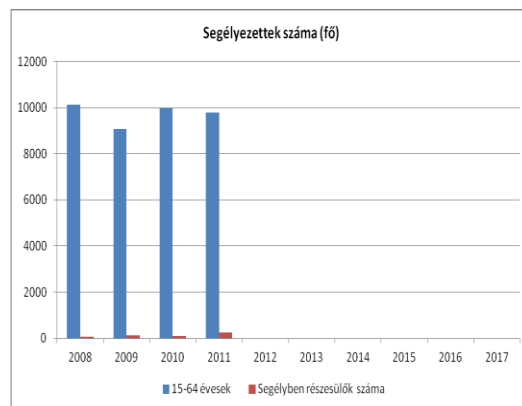
- a munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatásáról az Ft. 18. §-a rendelkezik, eszerint pályázati eljárás keretében, vissza nem térítendő munkahelyteremtő támogatás nyújtható a munkavállalók létszámának növelésével tartós foglalkoztatást biztosító munkáltató részére
- a hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának bővítését szolgáló támogatások nyújthatók az Ft. 16. §-a alapján a munkaadó részére a törvényben rögzített feltételek esetén

Álláskeresői segélyre az az álláskereső jogosult, aki az álláskeresővé válását megelőző évben 360 nap munkaviszonnyal rendelkezik.

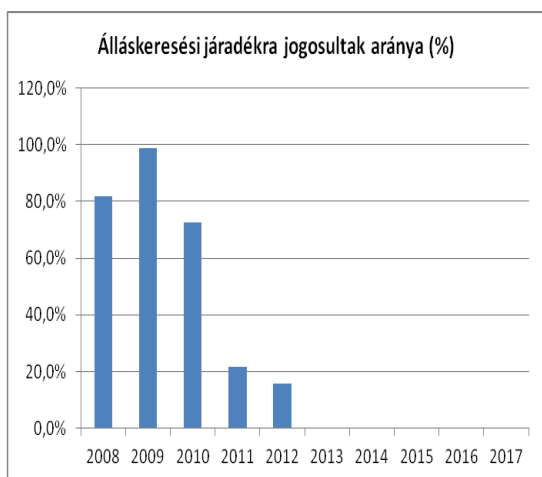
3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	10130	81	0,8%
2009	9057	113	1,2%
2010	9985	103	1,0%
2011	9778	267	2,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból látható, hogy az álláskeresői segélyben részesülők száma folyamatosan emelkedik, 2010-ről 2011 évre több mint duplájára nőtt a számuk.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	912	745	81,7%
2009	1177	1163	98,8%
2010	1086	790	72,7%
2011	3173	683	21,5%
2012	2665	419	15,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresési járadékra jogosultak száma 2009. év óta folyamatosan csökkent, arányuk 2009-ben 98,8 % volt a nyilvántartott álláskeresők számához viszonyítva, 2012-re ez az arány 15,7 %-ra csökkent.

Az Szt. 25 §- és 47. §-a alapján a szociális rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

- Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély
- Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a 3/2009. (I. 30.) Gye. Kt. rendeletében tovább szabályozza az ellátásokhoz való hozzájutás egyéb feltételeit.

Az Szt. 37. § (1) bekezdés a-c) pontjában leírtakon túl az az aktív korúak ellátására jogosult személy aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

- a) gyermeket vár, és ezt terhes-gondozási könyvvel igazolja, vagy
- b) foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultként egy éven belül két egymást követő foglalkozás-egészségügyi vizsgálat során alkalmatlan minősítést kap, vagy
- c) pszichiátriai betegsége, szenvedélybetegsége a közfoglalkoztatásban való részvételét akadályozza vagy kizárja és erről szakorvosi véleményt csatol, vagy
- d) legalább 30 %-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, amit a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal az egészségkárosodás minősítését tartalmazó érvényes és hatályos szakhatósági állásfoglalással vagy szakvéleménnyel igazol

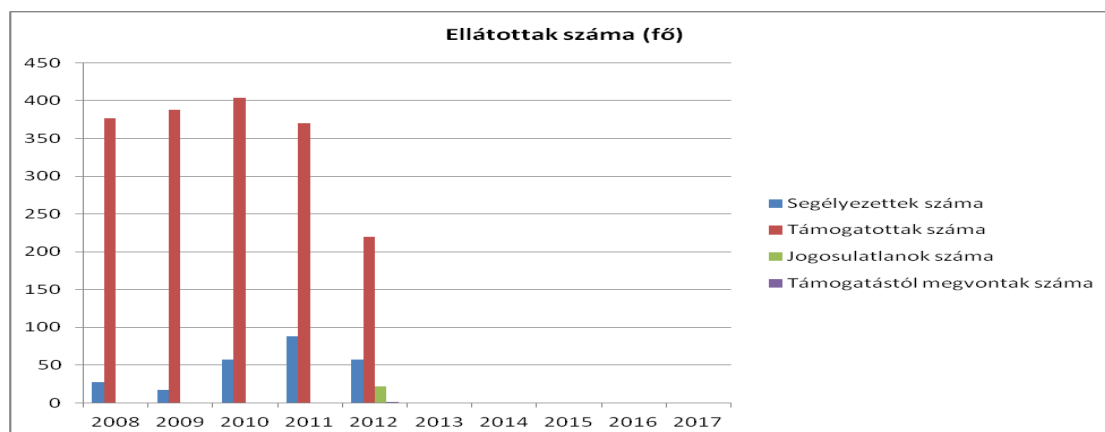
rendszeres szociális segélyre jogosult.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresői támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akikről helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	27	0,2	377	36	0	0
2009	17	0,1	388	31	0	0
2010	57	0,5	404	39	0	0
2011	88	0,9	370	42	0	0
2012	57	0,5	220	31	22	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A szociális segély meghatározó mértékben jelenik meg a település alacsony jövedelmű lakosságának körében. A táblázat adatsora azt jelzi, hogy az adott településen a szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, mint az aktív korúak támogatása milyen mértékben van jelen.

Meg kell jegyezni, hogy 2009-ig az ellátás rendszeres szociális segélyként működött, majd átalakításra került és a munkanélküliek speciális csoportjaira figyelemmel több jogcímen részesülhetnek a támogatásban: az 55 év feletti munkanélküliek, egészségkárosodottak stb.

A 18-55 év közöttiek 2011-ig rendelkezésre állási támogatásban (RÁT), 2011. januártól bérpótló juttatásban (BPJ), majd 2011. szeptember 1-től foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülhettek. 2012-től a jogosultságot évente kell felülvizsgálni. Az ellátás csak annak folyósítható, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni. A 30 nap teljesíthető közfoglalkoztatás keretében, rövid idejű kereső tevékenységgel, háztartási vagy alkalmi munkával, legalább 6 hónap munkaügyi központos képzéssel is. Aki a 30 napot nem tudja igazolni, a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők kötelesek a munkaügyi központtal együttműködni. Közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskereső, elsősorban FHT-ra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség

figyelembe vétele nélkül kötelesek elfogadni. Emellett az önkormányzat a helyi rendeletében előírja jogosultsági feltételként a juttatásban részesülők számára a lakókörnyezetük rendben tartását. Amennyiben az FHT-ra jogosult az előzőekben ismertetetteknek nem tesz eleget, részére a jogosultság megszüntethető. Fenti diagram tartalmazza ezeket az adatokat.

A fenti ellátásokhoz kapcsolódó ügyintézés a Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal Közigazgatási Osztálya végzi. A településen élő munkanélkülieket a Gyomaendrődi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége tartja nyilván.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata rendelkezik Lakásgazdálkodási koncepcióval, melyet a Képviselő-testület 524/2011. (IX. 29.) Gye. Kt. határozatával hagyott jóvá, és amely kimondja:

„Az önkormányzatnak elsődlegesen a város lakóinak igényeit kell figyelembe vennie, lakáspolitikájába beépítve a különböző szociális szempontokat és egyéb, a település által meghatározott célokat.

További fontos elvárás, hogy hozzá tudjon járulni a város népességének megtartásához, lélekszámának esetleges növeléséhez. Nagyon fontos a fiatalok városban tartása, illetve ide- vonzása. Ehhez olyan lakáspolitikára kell, amely élhető környezetet tud biztosítani, és vonzóvá tudja tenni a települést.”

A lakáspolitikára egyik fontos területe a lakásgazdálkodás, amely a már meglévő lakásállomány fenntartásával, kezelésével, bővítésével foglalkozik. Az önkormányzatok esetében a lakásgazdálkodás vagyonkezelésre, állagmegóvásra, felújításra, korszerűsítésre, lakás-elosztásra irányulhat. Az önkormányzati lakásgazdálkodásnak a lakás mobilitáshoz is jelentősen hozzá kell járulnia.

A lakásgazdálkodás szűkebb értelemben az önkormányzat tulajdonában lévő lakásállománnyal való gazdálkodást jelenti, ezen belül a törvény, kötelező feladatként a szociális rászorultság alapján történő bérbeadás feltételeinek meghatározását jelöli meg.

Tágabb értelemben azonban a lakásgazdálkodás sok egyéb területet is érint. A lakásgazdálkodási döntések meghatározhatják egy adott város, városrész fejlődésének irányát, de befolyásolhatják egy településrész etnikai összetételén át a demográfia helyzetét is.

A lakásgazdálkodási koncepció céljai:

- tárja fel, összegezza és értékeli a lakáspiac külső gazdasági környezetét, a változó környezethez való alkalmazkodás helyi esélyeit,

- határozza meg az önkormányzat hosszú és rövid távú irányuló elképzeléseit, konkrét intézkedéseket és fejlesztéseket.

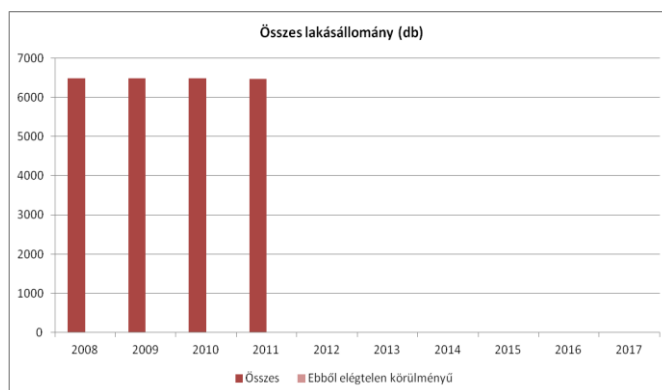
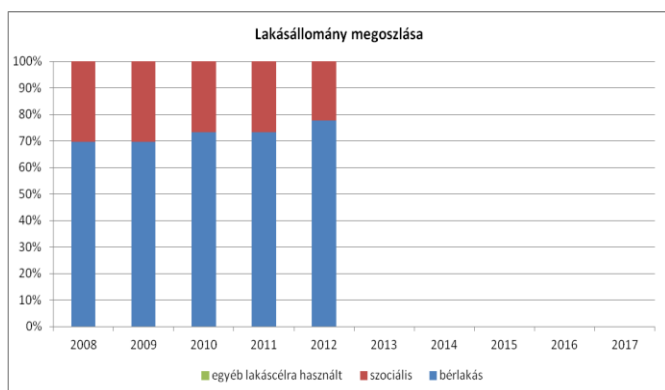
A lakásgazdálkodási koncepció megalkotása lehetővé teszi Gyomaendrődön az egységes és következetes lakáspolitikai kialakítását. A koncepció fő irányvonalainak meghatározásakor figyelembe kell venni az önkormányzat teljesítőképességét, a mindenkori pénzügyi lehetőségeket, törekedve arra, hogy a kötelező feladatokon túl minél több önként vállalt feladat épüljön be a koncepcióba. Emellett törekedni kell arra, hogy a koncepció stratégiaileg illeszkedjen az Európai Unió kapcsolódó szabályaihoz, és az országos lakásgazdálkodási dokumentumokhoz.

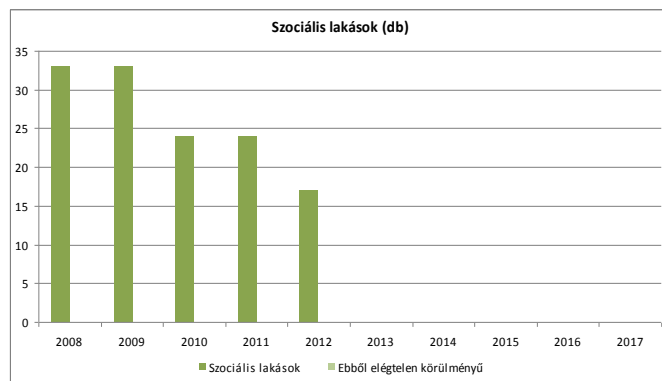
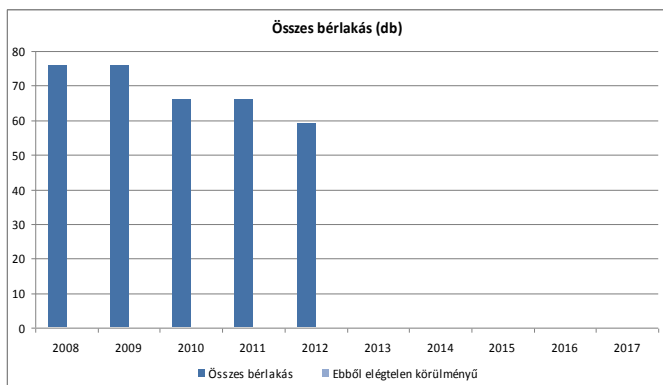
A település lakásállományában az elmúlt években jelentős változás nem következett be. A bérlakás állomány azonban csökkent. Míg 2008-ban és 2009-ben 76 bérlakás volt a településen, addig 2012-ben már csak 59. Ebből az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma 0.

3.4.1. számú táblázat – Lakásállomány

év	összes lakásállomány (db)		bérlakás állomány (db)		szociális lakásállomány (db)		egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	6479	n.a.	76	0	33	0	0	0
2009	6484	n.a.	76	0	33	0	0	0
2010	6477	n.a.	66	0	24	0	0	0
2011	6462	n.a.	66	0	24	0	0	0
2012	n.a.	n.a.	59	0	17	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A szolgálati bérlakások iránti igény esetében csökkenés figyelhető meg. A bérlők egyedi kérelme alapján az önkormányzat az elmúlt évek során 7 db szolgálati bérlakást értékesített. A bérlők a lakás megvásárlását követően, mint tulajdonosok továbbra is a városban, az önkormányzat intézményeiben dolgoznak, emelve az önkormányzati szolgáltatások színvonalát.

Az önkormányzati tulajdonú bérlakások földrajzi elhelyezkedését több tényező befolyásolja. Az állami tulajdonú lakások kerültek 1990 után önkormányzati tulajdonba, majd értékesítésre. Mivel a tulajdonosok maguk döntöttek a lakás megvételéről, ezért területileg elszórtan maradtak meg az önkormányzati bérlakások.

A bérlakások több mint fele összkomfortos (56 %), a lakások 22 %-a komfortos, míg a lakások 24 %-a komfortnélküli. Ennek az adatnak a lakás típusonkénti elemzése is rámutat a bérlakásállomány szerkezeti problémáira, hiszen a szociális bérlakások 65 %-a komfortnélküli bérlakás, melyek igen leromlott műszaki állapotban vannak. Önkormányzatunk nem rendelkezik szükség lakásokkal.

Az önkormányzati bérlakások szociális, költségelvi és piaci alapon adhatók bérbe. Az önkormányzat a lakásállomány nagy részét szociális alapon adja bérbe, alacsony bérleti díjért. A szolgálati és a költségelvi bérlakások esetében is hasonlóan alacsony a lakbér összege. Az önkormányzat a szolgálati bérlakások alacsony lakbérével, kedvezményes feltételekkel szeretné lakáshoz juttatni azokat a szakembereket, akiknek szakértelmére városunknak szüksége van. A költségelvi bérlakás a szociális/kedvezményes illetve a piaci alapon bér beadott lakástípus között helyezkedik el. Relatívénál a kategóriánál sem magas a lakbér, ugyanakkor a lakberek értékállóságát biztosítani kell.

Költségelven bérbe adott lakások száma 24 db.

8 db lakás fiatalok számára határozott időtartamra, maximum öt évre utalható ki, abban az esetben, ha a leendő bérlő vállalja, hogy lakás előtakarékosági szerződést köt.

16 db lakás a 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyek számára utalható ki, határozatlan időtartamra.

Nagyon nagy igény mutatkozik a nyugdíjas korúak körében a költségelvi bérlakásokra. Kétszer-háromszor ennyi bérlakás bérbe adása is megvalósulhatna, ha a megfelelő mennyiségű bérlakással rendelkezne az önkormányzat.

A szociális lakásállomány a bérlakás-állományhoz hasonlóan folyamatosan csökkent. Míg 2008-ban 33 db volt, addig 2012-re már csak 17 szociális bérlakással rendelkezett a település. Az 1990-es évek közepén a településünkön is a bérlők nagy része, közel fele élt azzal a lehetőséggel, hogy az általa bérelt önkormányzati tulajdonú bérlakást megvásárolja. A 2000-es évek elejére a vásárlásokat követően alakult ki a szociális bérlakás-állomány, amelynek nagysága tovább csökkent az utóbbi két évben.

Szociális alapon azok az állampolgárok igényelhetnek lakást,

- akiknek a közös háztartásban élők esetében egy főre jutó havi jövedelme nem éri el a mindenkori saját jogú öregségi nyugdíjminimumot,
- létfenntartáson felül szükséges mértéken felül ingó és ingatlan vagyona nincs továbbá
- forgalomképes lakóingatlan tulajdonnal nem rendelkezik.

Az igénylők szükségleteit a szociális bérlakás állomány sem műszakilag, sem nagyságrendileg nem elégíti ki.

A kérelmező jövedelmi viszonyait munkáltatói igazolás alapján köteles igazolni. Munkanélküliség vagy egyéb ellátási formákat (nyugdíj, gyes) az illetékes szerv (önkormányzat, munkaügyi központ, államkincstár stb.) igazolása alapján fogadnak el. Az ingatlanvagyonról és az ingóvagyon értékéről nyilatkozattétel szükséges. A pályázati adatlap benyújtását követően a Humánpolitikai Osztály minden esetben környezettanulmányt készít, mely során a kérelmező lakás-, szociális-, és anyagi körülményeiről tájékozódik. Városunkban az elmúlt évtizedben egy alkalommal fordult elő kilakoltatás, melynek oka a felhalmozott lakbértartozás volt. A kilakoltatás folyamata jogszerű és jogszerűtlen bérlő esetén is meglehetősen hosszadalmas. A panasz beérkezésétől a lakáshagyásáig minimum másfél év telik el. A bérleti szerződés felmondása és a bírósági eljárás hosszadalmas ügymenetet jelent, a kétséges eredmények miatt így megfontolja a bérbeadó az eljárás megindítását.

Az önkormányzati szociális bérlakásokban élők a társadalmi rétegek alsó részéhez tartoznak. Ezek döntően azok a társadalmi csoportok, amelyek generációk óta halmozódó és újratermelődő társadalmi egyenlőtlenségek miatt a társadalmi kirekesztődés különböző fokain élnek. A legtöbb családban halmozottan több társadalmi probléma jelentkezik.

A bérlők szociális és anyagi helyzetéből adódóan városunkban nincs realitása a lakásmobilitás erősödésének. A bérlők nagy része végleges megoldásnak tekinti a bérlői státuszt, rossz anyagi és szociális helyzetük miatt nem jelentkezik életcélként saját tulajdonú lakás megszerzése.

Piaci alapon bérbe adható lakások Gyomaendrődön nincsenek. Jelenleg nincs olyan lakás, amelyet az önkormányzat ilyen formán hasznosítani tud. Nincs a piaci alapú bérbeadáshoz megteremtve a kínálat, nincs felmérve a várható kereslet, és a lehetséges bérlők igényei sem. Ezen ingatlanok száma Gyomaendrőd esetében 0.

Az önkormányzati lakásokban a város lakosságának kevesebb mint 1 %-a él, akik határozatlan és határozott idejű bérleti szerződések alapján lakják az ingatlanokat.

A bérlakásokban (jelenleg 5 lakás üresen áll) összesen 102 fő él, így elmondhatjuk, hogy lakásonként átlagban 1-2 fő él. A szociális bérlakásoknál a családok nagyságára szintén ez jellemző, 5 család létszáma éri el a 3-5 főt. A bérlők egy része a szociális és az idősek költségalapú bérlakásában egyedülálló nyugdíjas, illetve idősebb házaspár. A bérlakásállomány bérlőinek 39 %-a 8 általános iskolai, vagy az alatti végzettséggel rendelkező, alacsony státuszú személyekből áll, 44 %-a valamilyen fokú szakmával, képzettséggel rendelkezik, arra azonban nincs adatunk, hogy e szakmák a munkaerő piacon korszerűek, piacképesek-e.

A szolgálati bérlakások bérlői (valamint a fiatalok költségalapú bérlakásai) fiatal egyedülálló, vagy családban élő gyermeket vállaló házaspár.

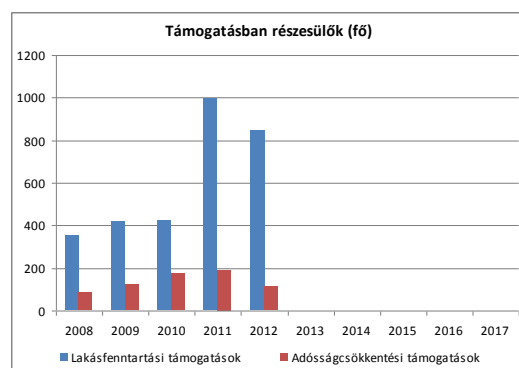
Az alacsony iskolázottság főként a szociális bérlakásokban élők számára jelent hátrányt a munkaerőpiacon, hiszen a költségalapú bérlakások lakói már inaktív korú emberek.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2008 és 2011 között közel háromszorosára nőtt (természetesen itt nem a bérlakásokban élőket vettük számba), majd ez a szám 2012-re kismértékű csökkenést mutat. Ettől függetlenül ez a tendencia különös figyelemre ad okot esélyegyenlőségi szempontból, hiszen a lakásfenntartási támogatások megítéléshez a lakás alapterületét, az ott élők jövedelmi-vagyoni helyzetét és a lakók számát veszik figyelembe.

3.4.3. számú táblázat –Támogatásban részesülők

év	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	354	84
2009	417	120
2010	422	176
2011	997	187
2012	845	110

Forrás: TelIR, KSH Tstar

Az eladósodottság esetében az adósságcsökkentési támogatásban részesülők számát vizsgálhatjuk (lásd fenti táblázat és diagramm), hiszen az egyes szolgáltatók nem adhatnak adatot az adósságállományról, a hátralékosokról. Az adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma 2008 és 2011 között folyamatosan növekedett, 2011-ben számuk 187 fő volt. Létszámuk 2012-ben 110 főre csökkent.

Fontos beszélni a külterületeken való lakhatásról, mely esetben leginkább Öregszőlő településrész bemutatása lenne releváns, mely a 3.5 pontban olvasható részletesen. A településrészen lakók esélyegyenlőségének növelése érdekében, a tanyagondnoki szolgáltatás beindítása és az IKSZT működtetése (lásd: 3.5 pont b) által az előzőekben említett hátrányok csökkenthetővé váltak, ami életminőség javulást is eredményezhet.

A tanyagondnoki szolgálat a Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya személyes gondoskodást nyújtó integrált intézményi ellátórendszerének tagjaként látja el feladatát Gyomaendrőd 001-es és 002-es tanya körzetében. A szolgáltatás célja, Gyomaendrőd város külterületén, tanyáin élő idősök, egyedül élők, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetben lévő családok alapvető szükségleteinek kielégítésében, életvitelük segítésében való közreműködés, a közszolgáltatásokhoz, egészségügyi és egyéb alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása. Célja a tanyákon élők esélyegyenlőségének növelése, az ott élők életfeltételeinek javítása. A tanyagondnoki szolgáltatás mindkét körzetében 400 - 400 lakos részére nyújt segítséget. A feladatot 2 fő tanyagondnok látja el. A tanyagondnoki körzetekben élők közlekedését gépkocsival történő szállítás által segítik a tanyagondnokok.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Önkormányzatunk vizsgálta a szegregátumok kritériumainak való megfelelést, melyhez az Európai Unió meghatározást vette figyelembe. Eszerint szegregátumnak nevezzük azokat a földrajzilag egybetartozó és elhatárolható területeket, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon belül – mindkét mutató esetében – eléri, illetve meghaladja az 50 %-ot. Gyomaendrődön az előzőekben ismertetett szempontoknak megfelelő terület jelenleg szerencsére nincsen. A kisebbség – főként a romák – jelenléte azonban a településen erősödik, számuk folyamatosan emelkedik, és talán koncentráltabban a Cigányvárosnak nevezett településrészen élnek, így a jövőben számolni kell ezzel a ténnyel.

Azonban van a városunknak két olyan területe is, melyeket szegregációval veszélyeztetett területként említhetünk.

Gyomaendrőd egyik külterülete Öregszőlő, mely a történelmi endrődi rész ősi településmaradványa, a várost jelző helységnévtáblától 1,5 km-re kezdődő településrész, ahol a lakosság száma 648 fő.

A településrészen nagy számban élnek, többnyire egyedül álló idős személyek. Jellemző a lakosság összetételére továbbá, hogy folyamatosan települnek ide sokgyermekes, halmozottan szociális hátrányokkal küzdő családok, az általuk elérhetőbb olcsó ingatlanárak miatt.

Az itt élők jövedelmi viszonyaira általánosan jellemző, hogy többnyire alacsony – mezőgazdasági munkából származó-, nyugdíjakból, illetve transzfer jövedelmekből élnek. Az érintett településrészen az aktívkorú lakosság 10,6 %-a rendszeres szociális segélyből él, tehát tartós munkanélkülinek tekinthető. A munkavállalók kevés hányada a mezőgazdasági vállalkozásból él.

A jövedelmi viszonyok illetve a várostól való távolság jelentősen behatárolják az itt élők részére a szolgáltatások igénybevételeének lehetőségét, a fogyasztás szabadságát, mivel a településrészen kevés szolgáltató van jelen.

A településrészen a tömegközlekedési eszközök közül az autóbusz elérhető, valamint kiépítésre került a kerékpárút is.

Az orvosi rendelés hiánya miatt az egészségügyi alap és járóbeteg szakellátásért a városba kell utaznia az itt élőknek, mely akadályokba ütközik a tömegközlekedési eszközök járatainak gyérsége miatt.

Ezen túlmenően az iskolás gyermekek számára a buszhoz való alkalmazkodás lehetetlenné teszi a különböző iskolán kívüli képzéseken való részvételt.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Közhasznú Alapítvány felismerte az érintett településrész veszélyeztetettségét, így az Alapítvány az Önkormányzattal együttműködve 2009-ben pályázatot nyújtott be az Integrált Közösségi és Szolgáltató terek kialakítását célzó IKSZT/2008/1 kódszámú konstrukcióra, mely támogatás keretében a Szent Imre Idősek Otthona épületének bővítményeként megvalósuló Integrált Közösségi és Szolgáltató tér kialakítására, működtetésére 49.257.428 Ft támogatásban részesült.

Az Öregszőlőben élő lakosság számára szervezett valamennyi program, rendezvény a Szent Imre Idősek Otthona udvarán, illetve a 3. számú Idősek Klubjában kerül megrendezésre, ezért az itt élők számára ez jelenti a közösségi élet helyszínét. Így alapvető volt, hogy az IKSZT az idősek otthona épületének szerves egységét alkossa.

Az idősek otthonához közös fedett előtérrel, de külön bejáratral csatlakozik a bővítmény, így az idősek nyugalmanak zavarása nélkül működhet a közösségi tér. Az IKSZT megvalósulási helyszín tervezett maximális befogadó képessége 45 fő.

Az épület tervezésénél alapvető cél volt, hogy a mai kor épületenergetikai követelményeinek megfeleljen, energiatakarékos berendezések beépítésével, korszerű fűtésszabályozással az épületrész alacsony energiafelhasználásúvá váljon.

Az integrált közösségi tér működtetése alatt, az együttműködő szervezetek szakmai segítségével végzett munka nyomán az alábbi szolgáltatások, és azokhoz kapcsolódó programok elérhetők:

Ifjúsági közösségi programok szervezése, ifjúságfejlesztési folyamatok generálása és folyamatkövetése – ifjúsági információs pont működtetése;

Helyszín és feltételek biztosítása a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat tájékoztatási pont működtetéséhez;

Lakosság, vállalkozások információhoz való hozzájutásának elősegítése;

Közösségi internet hozzáférés biztosítása;

Közművelődési programok szervezése;

Könyvtári és információs szolgáltatások biztosítása.

Közösségfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése;

Helyszín biztosítása civil szervezetek számára;

Egészségfejlesztési programok;

Elektronikus közigazgatási végpont szolgáltatás biztosítása (Közháló végpont)

Üzlethelység kialakítása a helyi vállalkozások támogatása érdekében.

Az Öregszőlőben megvalósult IKSZT az ünnepélyes átadást követően a Rózsahegyi Ház nevet viseli. A közösségi tér sikeres működtetése az IKSZT címbirtokos Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Közhasznú Alapítvány, Gyomaendrőd Város Önkormányzata, valamint a közösségi programok megvalósítása során az alapítvánnyal együttműködő intézmények, civil szervezetek összefogásával valósult meg.

Továbbá – felismerve és érintve az időskorú lakosság problémáit – a településrészen lakók esélyegyenlőségének növelése érdekében sor került a tanyagondnoki szolgáltatás beindítására is 2008. évben, mellyel az előzőekben említett hátrányok csökkenthetővé válnak, ami életminőség javulást is eredményezhet.

A másik, szegregációval veszélyeztetett településrész az ún. Cigányváros. A Cigányváros az endrődi településrész északkeleti részén helyezkedik el a Hármas-Körös folyó gátja és a 46-os főút közötti területen. A XVIII. század végén és a XIX. század elején az előindiai vándorló cigányokhoz csatlakoztak a Kaukázus északi részén, a Kaszpi-tenger környékén élő állattenyésztéssel foglalkozó cigányok. Jellemzőségük, hogy nem sötét bőrűek, hanem fehérek. Juh és kecske tartással és zenéléssel foglalkoztak. Állataikat terelve érkeztek meg Endrőd határába, ahol letelepedési engedélyt kértek a Helytartó Tanácstól. A Helytartó Tanács csak a fehér cigányok, vagyis az állattartással foglalkozók letelepedését engedélyezte, a barna bőrű cigányoknak tovább kellett vándorolni. A letelepedett cigányok társadalmából hiányzott a hierarchikus vajda-rendszer, nem alkottak egy közösséget. Nem volt saját nyelvük, és nem volt közös hagyományuk sem. Egymást ugyan segítették, de minden család külön életet élt, csak a közös foglalkozás kötötte őket össze. Endrőd északkeleti határában, az egyházi tulajdonban lévő Kántorkertből választottak le részükre 7,4 hektárt. Kb. 20-25 család telepedett le, de mivel nem volt elegendő hely az állattartáshoz, felszámolták az állományokat. A zenélés viszont megmaradt, és főfoglalkozássá alakult át. Könnyen beilleszkedtek a település életébe, felvették a katolikus vallást. Ezt bizonyítja, hogy az 1831-es kolerajárvány idején már volt olyan cigány, akit pap temetett el. Lakókörnyezetükre jellemző, hogy elszórtan (nomád stílusban) telepedtek le a családok, putrikban, paticsokban laktak. Sárból, nádból, vesszőből építették házaikat, de minden esetben tapasztották és fehérre meszelték a falakat kívül és belül egyaránt.

Az állattartás feladását követően zenélésből és birka, illetve kecskenyírásból jutottak jövedelemhez. Minden tavasszal a férfiak elmentek nyírni, majd nyáron mezőgazdasági munkát vállaltak a helyi gazdáknál. A XX. század elején többen elszegődtek kubikusnak, a nehéz fizikai munkát jól megfizették.

A Hármas-Körös holtága jó lehetőséget teremtett a vályogvetéshez, saját készítésű vályogtéglákat készítettek, kezdetben maguknak, később foglalkozásként művelték. A paticsok és putrik helyett a jól kereső birkanyírók, zenészek és kubikusok vályogházakat építettek, faszerkezetes nádtetővel. A nők feladata a falak tapasztása és meszelése volt.

1969-ben az Általános Területrendezési Terv magába foglalta a Cigányváros rendezését is. A jelenlegi utca elrendezés és utcanevek ekkor kerültek meghatározásra. A Területrendezési Terv elfogadását segítette az

1970-es nagy árvíz. Ekkor a Cigányváros teljes területe víz alá került, megsemmisültek a putrik is és a vályogból épült házak is. Az árvíz levonulását követően, 1970-71-ben segélyt, kölcsönt és ingyen tervrajzot kaptak a cigányok új házak építéséhez. Az építést kötelező volt a tervek alapján megvalósítani, így minden ház fürdőszobával épült fel. Az építkezésekkel egy időben megindult a Cigányváros vízhálózatának és csatornáztatásának kiépítése.

A Cigányváros távolsága a vasútállomástól kb. 3 kilométer, könnyű a megközelítése. Ugyanakkor a buszmegálló csak néhány méterre található, ahol a helyi és távolsági járatok is megállnak.

A településrész lakossága 401 fő, területén 97 db lakás van, melyből 86 lakott, 11 lakatlan, illetve lakható lakóház nincs rajta, csak a telek van meg. Egy lakásban átlagosan 4,7 fő él.

A lakásállományból az alacsony komfortfokozatú lakások száma a teljes településen 3275 db (50%), míg az érintett városrészen 11 db (11%). Erre a 11 lakásra jellemző, hogy a 2/3-ában csak áramszolgáltatás van, míg 1/3-ában semmilyen közüzemi szolgáltatás nincs. A 86 lakásból 39 olyan lakás van, melyben víz és áramszolgáltatás van, de gázszolgáltatás nincs.

Az érintett városrész területén lévő hét utcából 6 pormentes, csak egyetlen utcában nincs kövesút. A 86 lakott ingatlanból 9 található abban az utcában, amely nem pormentes.

A Mobilbusz Kft. megbízási szerződés alapján látja el Gyomaendrőd közigazgatási területén a helyi tömegközlekedési feladatokat, és biztosítja az iskolabusz szolgáltatást a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás területén. Helyi járat közlekedik a városban, iskolai időben sűrűbben, munkaszüneti napokon illetve iskolai szünetekben ritkábban, ekkor nehezebb a közlekedés.

A településen jó idő esetén fő közlekedési eszköz a kerékpár. A Fő út mellett kiépített kerékpárút teszi biztonságossá a két településrész közötti közlekedést. A tömegközlekedés igénybevétele többnyire a hidegebb, esősebb időjárási időszakokra vonatkozik, illetve azok veszik igénybe, akik egészségi állapotuk vagy egyéb ok miatt nem tudnak kerékpározni.

Összességében azonban elmondható, hogy a Cigányvárosról a településen lévő szolgáltatások és intézmények jól elérhetők.

A településrészen élők helyzetének javítása érdekében Gyomaendrőd Város Önkormányzata 2012. évben pályázatot nyújtott be a TÁMOP - Komplex telep-program (komplex humán szolgáltatás hozzáférés biztosítása) c. pályázati felhívás alapján, „Együtt a Cigányvárosért” komplex telep program Gyomaendrődön címmel.

A pályázat a Cigányvárosban élő, hátrányos helyzetű emberek társadalmi felzárkóztatását és integrációját tűzte ki célul. A településrészen meglévő hátrányok kezelése történne meg a program során az aktív, és állandó szociális munka révén, mely minél szélesebb körben vonja be az ott élő embereket a fejlesztési folyamatokba, ezáltal a városrész a település egyenrangú részévé válik. A Csillag Szolgáltatópont és a Csillagház-Cserhaj átalakítása, fűtés és elektromos korszerűsítés, higiénés lehetőségek biztosítása, képzések lebonyolítása, képzés utáni 6 hónapos munka kipróbálás is a program része.

Tervezett képzések: szobafestő-mázoló, tisztítás-technológiai munkatárs, építőipari segédmunkás, hulladékgyűjtő és szállító, mezőgazdasági munkás, önkéntes segítő házigonozó.

Mindezekon túl délutáni napközi, felzárkóztató képzések, Kreatív klub és job(b) állás klub működtetése, játszóterek kialakítása és változatos programok színesíthetik a két éves projektet.

A projekt számos módon segítséget nyújthat az azt igénylők számára, hogy az érintett területen élők fel tudjanak zárkózni. Fő törekvés a munkavállalás elősegítése, s ehhez minden szolgáltatást és szükséges szakmai segítséget megkaphatnak a projektől. A pályázat elbírálásáról információk egyelőre nincsen.

A pályázat benyújtása mellett Gyomaendrőd Város Önkormányzata évek óta kiemelt figyelmet fordít a közfoglalkoztatás megszervezésére. A közfoglalkoztatással nemcsak a Cigányváros, de az egész település foglalkoztatási mutatói javulnak, hiszen évente 200-300 ember foglalkoztatása valósul meg településünkön. Azonban mind a pályázati, mind a közfoglalkoztatási program eredményei időszakosak, a településrészt jelenleg szegregációval veszélyeztetett területként lehet definiálni. A veszélyeztetettség kategóriájának megszüntetéséhez több évtizedes intézkedési tervet kell megvalósítani, melynek első lépéseként a településrész lakosságának teljes körű szociográfiai felmérését kell elvégeznie önkormányzatunknak.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. Törvény** 2013. január elsejétől hatályos rendelkezése kimondja, hogy az egészségügyi alapellátás mellett az **egészséges életmód** segítségét célzó szolgáltatások is a helyi önkormányzat kötelezően ellátandó feladataihoz tartoznak.

Gyomaendrőd lakosainak egészségi állapota nem tér el az országos helyzettől, miszerint a nagy betegségcsoportok ugyanúgy jellemzőek sajnos a településen élőkre (keringési rendszer betegségei, daganatos megbetegedések, emésztőrendszer megbetegedései, légzőrendszer megbetegedései, külső okok - baleset, öngyilkosság stb.), mint az országos átlagra. Magyarországon a születéskor várható életkor 5-8 évvel alacsonyabb, mint az Európai Unió többi országában és sajnos ez Gyomaendrődön sincs másképp. A Dél-Alföldre ezeken felül igen jellemző a depresszió, mint pszichiátriai betegség, melynek kialakulása összefügghet az alkoholizmussal és a rokkanttá nyilvánítással.

Az utóbbi időben jelentősen megnövekedtek az allergiás betegségek Gyomaendrődön is, akárcsak szerte a világban. A gyermekek jelentős részénél tapasztalhatóak csontrendszeri elváltozások, tartási hibák, szaporodnak a fogászati megbetegedések is. A lakosság életmódja a Dél-alföldi régió átlagának megfelel. Az egészségesebb életmód és egészséges táplálkozás megvalósulásához felvilágosító munkára és az egyének anyagi körülményeinek változására lenne szükség. Olyan környezeti hatásról, mely jelentősen befolyásolná a lakosság egészségi állapotát, nem beszélhetünk. A társadalmi, gazdasági, szociális és kulturális viszonyok megfelelnek a magyarországi települési viszonyoknak.

Gyomaendrődön a Városi Egészségügyi Intézmény jól működő és innovatív rendszer, ahol a működést az önkormányzat biztosítja, mint tulajdonos.

Az intézmény térségi szerepet tölt be városunk vonzáskörzetébe tartozó kistelepülések egészségügyi ellátásában, feladata az egészségügyi alap- és szakellátás biztosítása. Az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról,
- f) járóbeteg szakellátásról.

Az intézmény kis méretéhez képest sokféle szakellátást működtet, kiváló szakemberekkel.

A Városi Egészségügyi Intézmény által biztosított járóbeteg szakellátás területei: általános belgyógyászat, általános sebészet, általános szülészeti-nőgyógyászat, általános fül-orr-gége gyógyászat, általános szemészet, általános bőr- és nemibeteg-ellátás, általános neurológia, ortopédia, urológia, reumatológia, pszichiátria, tüdőgyógyászat, általános laboratóriumi diagnosztika, általános röntgendiagnosztika, ultrahangdiagnosztika, nőgyógyászati ultrahangdiagnosztika, fizioterápia, gyógytorna, tüdőgondozás.

Az intézmény fontosnak tartja és kiemelten kezeli a lakosság egészségi állapotának javítását, egészségének fejlesztését, a prevenciót.

Fontosnak tartjuk, hogy az egészségfejlesztést segítő Népegészségügyi Programokban megnyíló pályázatokban is részt vegyen önkormányzatunk. A Városi Egészségügyi Intézmény külön figyelmet szentel a mentális egészségnek és a páciens-orvos közötti terápiás együttműködésnek.

A háziorvosi ellátó rendszer kulcselem, az állami egészségügyi rendszer alapköve.

A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a háziorvos feladatkörébe tartozik különösen az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

Gyomaendrőd város közigazgatási területén nyolc felnőtt háziorvosi körzet került kialakításra, melyből kettő 2013. május 1 nappal összevonásra került, így jelenleg 7 körzet van a településen.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	0	8	3
2009	0	8	3
2010	0	8	3
2011	0	8	3
2012	0	8	3
2013	0	7	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az iskola- és ifjúság egészségügyi ellátás keretében a védőnő feladata: alapszűrések, a gyermekek testi, szellemi fejlődése, valamint személyi higiéne ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az orvosi vizsgálatok előkészítése, a védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok, a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése, részvétel az egészségtan oktatásban, iskola higiéne ellenőrzésében való részvétel, kapcsolattartás a szülőkkel, pályaválasztás segítése.

A védőnők a munkájukat a helyi gyermek háziorvosokkal együttműködésben végzik.

A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként önállóan végzik hivatásukat, a hatályos jogszabályok és a szakmai protokollok iránymutatásainak megfelelően. A védőnői szolgáltatás kiterjed az egyénre, a családra és a közösségre egyaránt. Feladatai: a nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-7 éves korú gyermekek gondozása, tanköteles gyermekek gondozása, családgondozás.

A városban 5 körzeti védőnői szolgálat van, valamint 2 fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő dolgozik.

A népegészségügyi szűrések leginkább az érintett civil szervezetek és a Vöröskereszt szervezésében valósulnak meg a városban, melyek bárki számára hozzáférhetőek.

Városunkban a Térségi Szociális Gondozási Központ konyhája látja el a közétkeztetésben résztvevő közoktatási intézményeket: bölcsődék, óvodák és iskolák. Az Országos Táplálkozástudományi Intézet által kiadott útmutatás alapján, természetes alapanyagok felhasználásával készítik az ételeket. Célként jelenik meg a mezőgazdasági földprogramban megtermelt termékek felhasználása.

A településen közétkeztetésben részt vevők megoszlása életkor szerint, jelenleg:

- bölcsődés és óvodás korúak: 375 fő
- általános iskolások: 693 fő
- középiskolások: 130 fő
- felnőtt korúak: 438 fő

Településünkön a szervezett sportolási lehetőség már az óvodai nevelés keretén belül biztosított. A mindennapi, ún. frissítő 5-10 perces testnevelési foglalkozásokon elsősorban a gyermekek testi képességeit, ügyességüket, gyorsaságukat, állóképességüket fejlesztik az óvónők. Ezeken a foglalkozásokon túl valamennyi óvodában nagy gondot fordítanak a gyermekek életkori sajátosságait figyelembevevő

mozgáslehetőségek biztosítására. Az óvodai napirendbe építve tanfolyam jellegű foglalkozásokat biztosítanak a gyermekek számára a néptánc, társastánc, gyermektorna foglalkozásokon. Városunkban mindegyik óvodában található tornaszoba. Hagyományosnak mondható az ovi-olimpia mellett - Őszi sportnap megrendezése.

Az általános iskolákban, illetve középiskolákban heti 2-2,5 óra testnevelés óra a jellemző. Továbbá minden iskolában van tornaterem, mely mellett kihasználják a Városi Sportcsarnok és a két sportpálya adta lehetőségeket is. A testnevelési órákat szakképesített testnevelő tanárok oktatják.

Városunkban közel 20 sportszervezet működik. Óriási sikereket érnek el társastáncosaink, kajakosaink, judósaink és ökölvívóink. Nagy hagyománya van a labdarúgásnak. A sokáig két csapat (Gyomaendrődi FC-/Gyoma/ és Gyomaendrődi Városi SE-/Endrőd/) 2008 szeptemberében egyesült Gyomaendrődi FC néven.

Az atlétika sportágában is kiemelkedő eredmények születtek és születnek. Az utánpótlás nevelésben – bármely sportág területén – nagy szerepe van az iskolákban működő sportegyesületeknek is.

A város központjában, a Kner térrel szemben található Gyomaendrőd egyetlen sportcsarnoka, mely kiválóan alkalmas sportesemények (kispályás foci, kézilabda-, kosárlabda-, röplabda meccsek) lebonyolítására, valamint kulturális- iskolai események megrendezésére. A csarnok befogadó képessége 300 fő. A Sportcsarnok térítésmentesen igénybe vehető az oktatási intézmények kötelező testnevelési óráinak megtartására. A Kis Bálint Általános Iskola Sportegyesületének javaslatára a Sportcsarnok 2008. június 1. napjával felvette a Varga Lajos nevet. A sportcsarnok számos kulturális programnak ad helyet, és alkalmas lehet nagyszabású vásárok, kiállítások és kistérségi rendezvények megrendezésére.

Az óvodák és az oktatási intézmények nevelési illetve pedagógiai programjukban rögzítetten vízhez szoktatást illetve úszásoktatást biztosítanak az intézményekbe járó gyermekek, tanulók számára. Gyomaendrőd Város Önkormányzata támogatja - fenntartótól függetlenül -, a város oktatási intézményeibe járó gyermekek úszásoktatását. Az úszásoktatás helyszíne a Liget Fürdő.

Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya települések Önkormányzatai a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások biztosítása érdekében működtetik a Térségi Szociális Gondozási Központot. Az intézményt 1993. május 1-jével alapította Gyomaendrőd Város Önkormányzata. Az intézmény a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás fenntartásában látja el feladatait.

Az intézmény a személyes szociális gondoskodás keretein belül szolgáltatásai által segítséget nyújt mindazon szociálisan rászorult személyek számára, akik életvitelükben részleges vagy teljes segítségre szorulnak. Intézményhálózata révén az alap és szakosított ellátási formák összehangolásával, az idős és/vagy fogyatékkal élő személyek bio – pszicho – szociális szükségleteinek kielégítésében nyújt részleges vagy teljes segítséget. Az ellátás minél magasabb színvonalú megvalósulása érdekében kapcsolatot tart mindazon társadalmi-, érdekképviselői szervezetekkel, társintézményekkel, melyeknek együttműködése az idős és/vagy fogyatékos ellátottak életminőségének javulásához hozzájárulhat.

Az intézmény az alábbi feladatokat látja el.

1. Idősek nappali ellátása (Idősek Klubja)

2. Fogyatékosok nappali ellátása (Rózsakert Esély Klub)

Mindkét nappali ellátási formában nyújtott szolgáltatás magában foglalja az alábbi elemeket:

- Fizikai ellátás
- Egészségügyi ellátás
- Mentális ellátás
- Szabadidő hasznos és célszerű eltöltésére irányuló foglalkoztatás
- Ellátottak érdekvédelme

3. Házi segítségnyújtás

4. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

5. Támogató szolgálat

6. Tanyagondnoki szolgálat

7. Étkeztetés

8. Vendég étkeztetés

9. Idősek otthona és átmeneti elhelyezést(gondozó ház) biztosító egységek

9. 1 Átmeneti elhelyezés /Idősek gondozóháza/

9.2 Tartós elhelyezés /Idősek Otthona/

Kiegészítő feladatok:

1. Gyakorlóterep biztosítása
2. Egyéb vendéglátás /munkahelyi étkeztetés, vendéglátás/
3. Máshová nem sorolható egyéb szárazföldi szállítás

2013. január 1-től a gondozási központ keretei között működik a családsegítés és a gyermekjóléti szolgálat is.

A szolgáltatást igénylők minden területen egyenlő bánásmódban részesülnek.

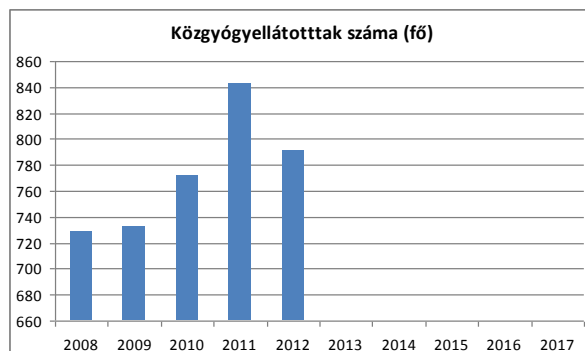
A szociális ellátórendszerben az idősotthoni elhelyezések alkalmával előfordul, hogy az idős - biztonsága érdekében - az elhelyezésnél előnyt élvez, mivel élethelyzete szükségessé teszi, hogy soron kívül gondoskodjanak róla. Egyedi eset, egy fogyatékos ellátott, mozgásában súlyosan korlátozott, édesanyja halálát követően nem került idegen környezetbe, speciális intézménybe, a Gondozási Központban fogadták be és gondoskodnak ellátásáról.

Az ellátásokat tekintve a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2008. évtől kezdődően 2011-ig folyamatosan növekedett, majd a 2012. évre kis mértékben csökkent ez a szám.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	728
2009	732
2010	772
2011	843
2012	791

Forrás: TelIR, KSH Tstar

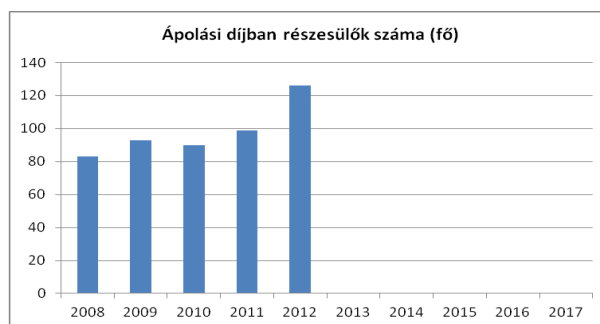

Az ápolási díjban részesítettek száma 2008. évtől kezdődően folyamatosan emelkedett, mint az látható az alábbi táblában és diagramon is. A létszámemelkedés 2011-ről a 2012. évre nagyobb mértékű volt.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	83
2009	93
2010	90
2011	99
2012	126

Forrás: TelIR, KSH Tstar

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A közösségi szintér adott helyen rendszeresen működő intézmény-rész vagy egyéb jogállású létesítmény (helyiség együttes, épület), mely a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában vagy közművelődési megállapodás alapján, erre a célra alkalmassá tett és működtetett.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 7. pontja szerint a települési önkormányzat feladata a közösségi tér biztosítása, a közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység támogatása. A muzeális intézményekről a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL tv. 76. §-a alapján a települési önkormányzat kötelezően ellátandó feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása. A törvény 78. § (2) bekezdése szerint az önkormányzat a városban közművelődési intézményt biztosít.

Gyomaendrőd gazdag kulturális értékekkel büszkélkedhet. Ilyen megőrzendő értéket képviselnek és közvetítenek a városban működő amatőr művészeti csoportok, melyek működésének segítése, támogatása

fontos önkormányzati cél és feladat. Több évtizedes hagyományra tekint vissza a néptánc, társastánc és színművészet kultúrájának ápolása. A hagyományok ápolása és átadása mellett jelentős tevékenységük a művészeti nevelés, melynek célja, hogy a meghatározott valóságismereti és gondolati tartalmak közvetítésével a tanulóban olyan szintű esztétikai igény és érzék kifejlesztése, amely a személyiségnek belső tartást, biztonságot ad.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a közművelődési feladatok ellátásáról 2009. március 1.-jétől a Közművelődési-Közügyűteményi és Szolgáltató Intézmény keretei között gondoskodik.

Az intézmény székhelye a Kossuth út 9. szám alatt található, korábban Katona József Városi Művelődési Központ, telephelyei az Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény (Sugár út 18-20. sz.), az Endrődi Népház (Blaha Lujza út 21.) és a Gyomai Tájház és Alkotóház (Zrínyi Miklós út 2.)

A gyomai részen található székhely számos civil szervezetnek közösségi teret biztosít, rendezvényeivel a település kulturális életének egyik központja. Az intézményben többek közt a Gyomaendrődi Őszi Tárlat, az amatőr gyomaendrődi művészek kiállítása kerül évente megrendezésre.

Az Endrődi Népház programjai az endrődi városrész közművelődését szolgálják, és helyet ad a városrész civil szervezeteinek. A lakosok igényeihez alkalmazkodva főként a közösségi lét különböző formáinak segítése a fő tevékenység. Ezen kívül rendezvényeknek, kiállításoknak, közéleti-, közérdekű összejöveteleknek, gyűléseknek, tanfolyamoknak színhelye a közművelődési színtér. Az Endrődi Népház 2010. május 9-én volt 80 éves.

Az Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény 1977 óta működő intézmény. A Tájház berendezésével a XIX. század eleji paraszti életet mutatja be.

A Tájház kiemelt hangsúlyt fektet a népi kézműves mesterségek bemutatására. Lehetőségeihez mérten az iskolai elméleti oktatásban szereplő néprajzi és helytörténeti anyag gyakorlati, valamint tárgyi megismertetését rendhagyó múzeumi órák keretében segíti elő.

A gasztronómiai programjaik kiszélesítették a látogatók körét:

- Hagyományos endrődi disznótor a tájházban 2004-ben kísérletként tervezett program olyan jól sikerült, hogy az elmúlt években visszatérő, közkedvelt programmá vált.
- a hagyományos ételkészítési bemutató program, melyen a látogatók megismerhetik a helyi ételek (kemencében sült kelt tészták, vászonfazékban helyi specialitások) készítésének régies módjait.

Az intézmény részt vesz a helyi emlékek védelmében, melynek eredményeként egyre több kulturális objektum újul meg, vagy kerül védetség alá. Nyaranta néprajzi tábor szerveznek néprajz szakos hallgatók és helyi fiatalok részvételével.

Napjainkban a gyomai városrészen, a Zrínyi utcában is kialakításra került egy tájház, mely a Gyomai Tájház és Alkotóház nevet kapta. Az egyetlen olyan gyomai parasztház, ami még mindig hiánytalanul magán

hordozza a régi falusi építészet elemeit, stílusjegyeit. A szobákban található két, a mai napig működőképes kemence disznótoros vagy más sütés-főzést magába foglaló lakoma alapjául is szolgál a rendezvényeken.

A város könyvtára a Határ Győző Városi Könyvtár, székhelye 2013. évtől Gyomaendrőd, Selyem út 124. A korábbi években a könyvtár több helyszínen üzemelt. A Kossuth u. 50. szám alatti épülete erősen leromlott állapotú, felújításra és korszerűsítésre szorul, míg a fiókkönyvtár épületegysége a Tájházhoz való elhelyezkedése okán helytörténeti kiállítóhelyként hasznosítható tovább. A Városháza új épületbe való költözésével adódott a lehetőség, hogy a földszinti rész kihasználásával a könyvtár a továbbiakban az új Városháza épületébe kapjon helyet. Így a könyvtári feladatellátás modern, a XXI. századnak megfelelő körülmények között valósulhat meg, így kielégítve a gyomaendrődi lakosok igényeit.

Az intézményben nyilvános könyvtári feladatellátás valósul meg. A könyvtár továbbá kiemelt figyelmet fordít a fizikai, etnikai, szociális hátrányokat szenvedők, valamint az időskorúak ellátására olyan módon, hogy minél több elérést és lehetőséget biztosítson számukra az információ ellátásban, a szolgáltatások a dokumentumok igénybe vételében, valamint a dokumentumok használatában.

Továbbá még itt említhetjük a Rózsahegyi Házat Öregszoelőben, melynek működéséről a 3.5 fejezetben írtunk rövid ismertetést.

Településünkön is jelen vannak a közösségi szolidaritás megnyilvánulásai, melyek leginkább az adományozásban mutatkoznak meg. Civil szervezetek (pl. Élet Másokért Egyesület, Templárius Alapítvány, Roma Polgárjogi Szövetség, Nagycsaládosok Országos Egyesülete), illetve a helyi Vöröskereszt is rendszeresen szervez adományozó akciókat. Miután az adományok tárolására jellemzően nincsen mód, így az ebben tevékenykedő szervezetek igyekeznek azokat mihamarabb az érintettekhez juttatni. Több esetben a helyi vállalkozók is részt vesznek az adományozásban, 2012-ben pl nagy mennyiségű lisztet ajánlott fel egy helyi vállalkozó, melyből 13 család részesülhetett.

A Családsegítő és Gyermekejéleti Szolgálat 2012-től koordinálja a Szeged Csanád Egyházmegyei Karitás közvetítésével megvalósuló EU-s élelmiszer-csomagok osztását, melyből tavaly 95 család részesülhetett. 2012. év végén néhány paplan és párna is felajánlásra került, melyet 7 rászoruló kaphatott meg.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata is évek óta sikeresen pályázott a Gyermekekétkeztési Alapítvány Mindenki Ebédel programjára, melynek keretei között 20-30 rászoruló kisgyermek hétvégi és iskolai szüneti étkeztetése valósulhatott meg. Az önkormányzat szervezésében valósul meg továbbá a Mindenki Karácsonya program, melynek keretei között a rászorulóknak ingyen ebédben részesülnek az ünnepek előtt. Szintén karácsony előtt kerül sor az idősök karácsonyi csomagjának kiosztására, melyet a 72 évnél idősebb gyomaendrődi lakosok kapnak.

A városban felmerülő konfliktusok jellemzően nem etnikai jellegűek, kirívó roma-ellenes magatartással nem találkozunk Gyomaendrődön.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Gyomaendrődön 1994. óta működik roma kisebbségi önkormányzat. Elmondható, hogy a Roma Nemzetiségi Önkormányzat együttműködik mind a települési önkormányzattal, mind a köznevelési és szociális intézményekkel is. Az önkormányzat illetve civil szervezetei folyamatosan részt vesznek projektek tervezésében és megvalósításában akár főpályázóként, akár konzorciumi partnerként. Ennek keretében együttműködtek Tanoda programban, szociális szakemberek képzésében, gyermekek táboroztatásában, illetve több szabadidős és egyéb program szervezésében. A Cigányváros szélén van a Roma Közösségi Ház, mely helyet ad a fenti programokon kívül a kisebbségi önkormányzati üléseknek és egyéb rendezvényeknek is.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat aktívan részt vesz a település különböző rendezvényein és igyekszik a célcsoportok számára továbbítani az események helyét és időpontját. Ez azért is fontos, hogy a roma társadalom is részt tudjon venni egyes eseményeken, és ne érezzék az esélyegyenlőtlenséget.

A roma társadalmat Magyarországon a legkiszolgáltatottabbak közé sorolhatjuk. A város Önkormányzata segíti a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit és támogatja a pályázati tevékenységében.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma magas	Képzési lehetőségek felkutatása, képzéseken való részvétel elősegítése
Tartós munkanélküliség következménye a szegénység	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása, helyi munkalehetőségek felkutatása
Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át, életvezetési problémák	Munkához jutás elősegítése. Szociális és gyermekjóléti szolgáltatások folyamatos biztosítása, fejlesztési, felzárkóztatási programok.
Naprakész adatok hiánya a szegregációval veszélyeztetett területen	A Cigányváros szociográfiai felmérésének elkészítése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapelvei között rögzítésre került az egyenlő bánásmód követelményéről szóló alapelv is, mely a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megvalósítását hivatott biztosítani. Egyik célja, hogy csökkentse a gyermekek bántalmazását, nélkülözését, és növelje fejlődési esélyeiket.

Az Országgyűlés a 47/2007. (V. 31.) OGY. határozattal fogadta el a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiát, mely 25 évre szóló program, célja a gyermekszegénység csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása. A stratégia minden gyermekre kiterjed, de természetesen azokra fektet nagyobb hangsúlyt, akiknek érdekei jobban sérülnek. Indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, mely a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Gyomaendrőd Város Köznevelési Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése, Programja és Intézkedési Terve szerint: „Számottevően befolyásolja a tanulók iskolai továbbhaladását és sikerességét, hogy milyen mértékben és hogyan jutnak hozzá az információhoz és a tudáshoz. A műveltség közvetítésében nem csak az óvoda, iskola, hanem a család, a média és a kortárscsoportok is jelentősen közreműködnek. Mind a családi háttér, mind a lakóhely tekintetében a tanulók teljesítményének vizsgálatakor kimutatható különbségek vannak. Az oktatás eredményessége tekintetében megfigyelhető egyenlőtlenségek kétféle módon jelentkezhetnek:

- az oktatási rendszeren belüli előrehaladás
- valamint a mérhető tanulási teljesítményekben.

A rendszer hatékonyságának egyik legfontosabb mutatója, hogy milyen a kudarcot vallók, a leszakadók, a lemorzsolódottak aránya. A helyzetet tovább árnyalja a kisebbségekhez tartozó tanulók iskolai kudarcait kiváltó további tényezők sora, valamint a gyermekek, tanulók egyéni különbségeiből adódó eltérő igények megjelenése (sajátos nevelési igényű tanulók, illetve a kiugróan tehetséges gyermekek foglalkoztatása).

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

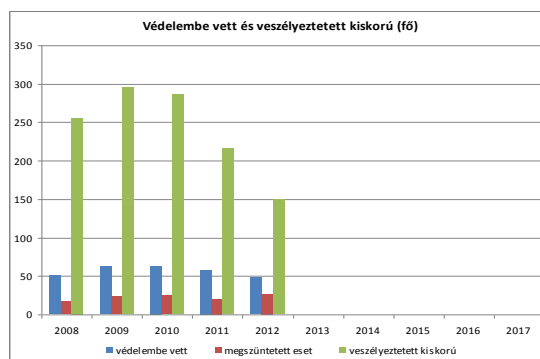
Gyomaendrőd lakónépessége 2012-ben 13712 fő volt, ebből a 0-17 éves korúak száma 2325 fő. Tehát az összes lakónépességhez viszonyított arányuk közel 17 %.

Általánosságban elmondható, hogy sok a veszélyeztetett gyermek, illetve fiatal városunkban. A helyi adatgyűjtés alapján 2012. évben az alapellátásban gondozott, veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 150 fő. Ez a szám a veszélyeztetett gyermekek körében csökkenő tendenciát mutat, mivel az előző években 200 fő felett volt számuk.

4.1.1. számú. táblázat Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	50	17	256
2009	62	23	296
2010	63	24	286
2011	58	20	216
2012	48	26	150

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Gyomaendrődi Járási Hivatal adatai

A legmagasabb számban a veszélyeztetett kiskorú gyermekek vannak. A helyi adatgyűjtés alapján arra következtethetünk, hogy évről-évre a veszélyeztetett kiskorúak száma csökken. A legmagasabb érték a 2009-es évben volt. A védelembe vett gyermekek száma is csökkenő tendenciát mutat. A legmagasabb érték a 2010-es évben volt.

A gyermek veszélyeztetettsége: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Adott gyermek veszélyeztetettségéről a gyermekjóléti szolgálat a jelzőrendszer tagjaitól szerez tudomást.

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló családgondozás körében a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozója személyes segítő kapcsolat keretében:

- támogatja a gyermeket az őt veszélyeztető körülmények elhárításában személyisége kedvező irányú fejlődésében,
- segíti a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,
- kezdeményezi, és a gyermeknek nyújtott gyermekjóléti ellátásokkal összehangolja a szülők és más hozzátartozók részére a szociális alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást.

A településen felmerülő problémákról a Gyermekjóléti Szolgálat a jelzőrendszer által küldött jelzésekből értesül. A jelzőrendszer tagjai a következők:

- Egészségügyi szolgáltatók
- Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálatok
- Napközbeni kisgyermek ellátást nyújtók
- Átmeneti gondozást biztosítók
- Menekülteket befogadó állomás, menekültek átmeneti szállása
- Közoktatási Intézmények
- Rendőrség
- Ügyészség, bíróság
- Pártfogó felügyelet

- Társadalmi szervezet, egyház alapítvány
- Áldozatsegítés, és kárenyhítés feladatait ellátó szervezet
- Állampolgárok
- Önkormányzat, jegyző, gyámhivatal
- Munkaügyi hatóság

2012. évben a jelzőrendszer tagjaitól 1155 jelzés érkezett. A kapcsolatfelvétel után a jelzést tevő intézménnyel folyamatosan tartják a kapcsolatot a megfelelő információáramlás és a felmerült probléma megoldása érdekében. Rendszeresen szerveznek esetkonferenciákat, ahol az adott család és a velük kapcsolatba kerülő szakemberek közösen próbálják elősegíteni a problémák megoldását.

2013-ban is megrendezték az éves Gyermekvédelmi Tanácskozást a jelzőrendszeri tagok részvételével.

A gyermekjóléti szolgálat és a tagok munkájának, 2012-es tapasztalatainak bemutatásán túl külön kiemelhető az igazolatlan hiányzás illetve a tetvesség problematikája.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény támogatás feltételeit a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv., továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet szabályozza. A hatáskört a jegyző gyakorolja.

A kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt-ben, másrészt egyéb jogszabályokban meghatározott kedvezmények igénybe vételére. Ezek közül a legjelentősebb az évi két alkalommal, augusztus és november hónapban folyósított pénzbeli támogatás, a gyermekétkeztetés normatív kedvezménye és a tankönyvtámogatás.

A pénzbeli támogatás összege alkalmanként és gyermekenként 2011. és 2012. évben egyaránt 5800 Ft volt, fedezetét a központi költségvetés biztosítja. 2012 októberétől a pénzbeli támogatást felváltotta a természetbeni támogatás, melyet Erzsébet utalvány formájában kaptak a támogatásra jogosult személyek.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma
2008	928	n.a.	0	n.a.	437
2009	953	n.a.	0	n.a.	602
2010	1046	n.a.	0	n.a.	597
2011	986	n.a.	1	n.a.	448
2012	1024	n.a.	1	n.a.	389

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A fentiek alapján elmondható, hogy városunkban az elmúlt években a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma stagnál. A legmagasabb érték 2010-ben volt mérhető. A 2012-es

évben városunkban kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben 1 fő részesült. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban 2009-es adatok alapján 602 fő részesült, ellenben a 2012-es adatok alapján majdnem a felére csökkent ez a szám, 389 fő.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a Gyomaendrőd Város Önkormányzata Képviselő-testülete hatáskörébe tartozó, gyermekek részére nyújtható pénzbeli és természetbeni ellátás. Célja a rendkívüli élethelyzetből adódó többletkiadás enyhítése.

A jogosultság feltétele jövedelemfüggő, s vizsgálni kell a családban együtt élők vagyoni helyzetét is.

Helyi rendeletünk értelmében elismert többletkiadások:

- tanévkezdési kiadások (tankönyv, tanszer),
- felsőfokú oktatási intézményben tanulók tandíjának, egyéb ellátási díjának megfizetése,
- átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás elősegítése,
- családban nevelkedő gyermek 5 napot meghaladó, kórházi gyógykezelése,
- családban nevelkedő gyermek MEP által teljes egészében nem finanszírozott egészségügyi szolgáltatási díjának megfizetése,
- magas gyógyszerköltség enyhítésére.

Helyi rendeletünk értelmében nem részesíthető a gyermek rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, még a jövedelmi viszonyok megfelelése esetén sem akkor, ha a kérelmezőnek, vagy a vele közös háztartásban élőknek Gyvt. 19. § (7) bekezdésében meghatározott vagyona van.

A fentebb ismertetettektől eltérően, rendkívüli támogatás állapítható meg, a nappali tagozatos tanulói, hallgatói jogviszonyban álló gyermek vagy fiatal felnőtt részére, a helyi autóbusz közlekedésben érvényes bérlet vásárlásához. A támogatást az erre a célra rendszeresített nyomtatványon lehet igényelni a Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal Integrált Ügyfélszolgálatánál, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem összege nem haladja meg, az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összege gyermekenként és egy-egy alkalommal 1.000,- Ft-tól 10.000,- Ft-ig terjedhet, - *kivéve a bérlet támogatást* -, de az egy gyermekre kifizetett összeg éves szinten nem haladhatja meg a 30.000,- Ft-ot, mely összeg magába foglalja a kedvezményes bérlet megváltásához nyújtott támogatási összeget is. Egyedi elbírálás alapján a támogatás természetbeni juttatás formájában is nyújtható.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás természetben nyújtott formája a vásárlási- és gyógyszer utalvány.

Helyi rendeletünkben elismert többletkiadásként meghatározott tanévkezdési kiadásokra a támogatási kérelmeket a Polgármesteri Hivatal által közzétett időszakban, míg egyéb esetekben a többletkiadást jelentő esemény bekövetkeztét követő 30 napon belül lehet benyújtani. A határidők elmulasztása jogvesztő.

A Gytv. 2009. január 01. napjával vezette be az óvodáztatási támogatást. A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki a három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, a gyermek óvodai beíratását követően pénzbeli támogatást folyósít. A pénzbeli támogatás folyósításának további feltétele, hogy a gyermek felett a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő, illetve ha mindkét szülő gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, mindkét szülő a jegyzői eljárásban önkéntes nyilatkozatot tegyen arról, hogy gyermekének hároméves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. A pénzbeli támogatás összege, amennyiben a gyermek óvodai beíratására 2009. január 01. napját követően került sor, 2010. évben gyermekenként első alkalommal húszezer forint, ezt követően esetenként és gyermekenként tízezer forint. 2010. évet követően az összeg emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. 2013. évben a támogatás összege nem változott.

A törvény lehetőséget nyújtott arra, hogy a helyi önkormányzat rendeletében előírhatja, hogy első alkalommal folyósításra kerülő pénzbeli támogatás helyett a szülőnek gyermeke részére természetbeni támogatás nyújtható. Településünk élt ezen lehetőséggel, ezért a 10/2009. (III. 05.) Gye. Kt. rendelet 12. §-a alapján az első alkalommal járó óvodáztatási támogatást vásárlási utalvány formájában biztosítja a támogatásra jogosultak részére.

Tárgyév május és december hónapjában vizsgálni szükséges a gyermek rendszeres óvodába járását. Amennyiben az óvodáztatási támogatásra való jogosultság feltételei továbbra is fennállnak, gondoskodni szükséges a szülők részére a támogatás kiutalásáról, mindaddig, amíg a gyermek óvodai nevelésben való részvétele megvalósul. A támogatás fedezetét 100 %-ban a központi költségvetés biztosította.

(lásd. 4.1.3. számú táblázat)

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	114	291	184	840	0	0
2009	121	327	190	835	13	0
2010	231	439	192	830	28	0
2011	198	479	205	827	48	0
2012	187	522	216	826	52	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Városunkban a helyi adatgyűjtés alapján arra következtethetünk, hogy az óvodai- iskolai juttatásokban részesülők aránya általánosságban növekszik, az ingyenes tankönyvellátásban részesülők számától eltekintve – mely csökken.

Településünkön a közétkeztetést a Térségi Szociális Gondozási Központon keresztül az önkormányzat biztosítja. A gyermekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez nagyon fontos a minőségi táplálék, melyhez azonban sok gyermek nem jut otthon hozzá.

A 0-23 éves korosztályú gyermekek jogosultak intézményi étkezési térítési díj kedvezményre. 50 %-os, illetve 100 %-os térítési díj kedvezményben részesülhet az a napközbeni étkezést igénybe vevő gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult. Bölcsődei, óvodai étkezési ellátás esetén a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre feljogosított gyermek 100 %-os térítési díj kedvezményben részesül. Általános iskola 8. évfolyamáig 100 % kedvezmény illeti meg a kedvezményre jogosult gyermeket.

További, kedvezményre jogosító jogcímek:

50 % térítési díjkedvezményben részesülnek életkortól függetlenül az alábbi gyermekek:

- Tartósan beteg, vagy fogyatékos,
- 3 vagy többgyermekes család tagja,
- Sajátos nevelési igényű.

A 2012-es évet nézve az óvodákban az ingyenes étkeztetésben résztvevők száma 187 fő. Általános iskolában az ingyenes étkeztetést igénybe vevők száma 522 fő. Az 50%-os mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma általános iskolákban és középiskolában, gimnáziumban 216 fő. Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma 826 fő. Óvodáztatási támogatásban 52 fő részesül. Szociális nyári gyermekétkeztetés településünkön nincsen.

Gyomaendrődön jelenleg nincsenek – és az elmúlt években sem voltak – magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet fogalmát az oktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény határozza meg. A gyermekek nyilvántartása a szülő önkéntes nyilatkozata alapján történik.

Településünkön 2011/2012 tanévben a város óvodáit és általános iskoláit tekintve a HH/HHH gyermekek száma 702/258 fő volt, ez a szám a 2012/2013 tanévre 686/253 főre csökkent.

Ezzel együtt azonban még mindig elmondhatjuk, hogy a HH/HHH gyermekek száma magas, 46 % a HH, 17 % a HHH gyermekek aránya a település nevelési-oktatási intézményeibe járó gyermekek számához viszonyítva.

A középiskolákat vizsgálva a Gimnáziumban a HH/HHH gyermekek száma 42/9 főről a 2012/2013 tanévre 55/11 főre növekedett. A Békés Megyei Tisza Kálmán Köznevelési Intézmény Gyomaendrődi Oktatási Egységében a HH/HHH gyerekek száma a 2011/2012 tanévben 179/59 fő volt, míg a 2012/2013 tanévben 134/61 főre változott. A középiskolákba azonban vidékről is járnak diákok, az intézmények által megadott létszámban ők is benne vannak.

Ha intézményi szinteket vizsgálunk, akkor az óvodák esetében a HH és a HHH gyermekek száma is csökkent, a HH gyermekek száma 22 fővel, a HHH gyermekek száma pedig 6 fővel.

Az általános iskoláknál a HH gyermek létszáma a jelen tanévre emelkedett 6 fővel, míg a HHH gyermekek száma nem változott.

Az óvodába járó gyermekek száma 2012/2013 tanévben 402 fő, melyből 173 HH (43 %), a nyilvántartott HHH gyermekek száma 58 fő (14 %). A legkevesebb HH gyermek az intézményben nevelt gyermekek számához viszonyítva a Vásártéri óvodában van (70 főből 17 fő, azaz 25 %), a legkevesebb HHH gyermek a Margaréta óvodába jár (56-ból 2 gyermek, azaz kb. 3 %).

A HH gyermekek legnagyobb arányban a Napsugár óvodába járnak (26/23, azaz 88 %), de sajnos alig lemaradva követi az intézményegységet az Öregszőlőben található Tulipános óvoda (20 gyermekből 17, azaz 85 %), ahol tavaly az összes oda járó gyermek HH-s volt.

Az SNI gyermekeket vizsgálva középiskoláink esetében jóval több SNI-s gyermek van a Békés Megyei Tisza Kálmán Köznevelési Intézmény Gyomaendrődi Oktatási Egységében, mint a Kner Imre Gimnáziumban. Míg a Gimnáziumban jelen tanévben csak 2 SNI-s diák tanul, addig a Tisza Kálmán Köznevelési Intézményben 74 fő van, mely adatban szintén szerepelnek a vidéki tanulók is.

Általános iskolák esetében 53 SNI kisdíák van a Rózsahegyi Kálmán Kistérségi Általános Iskolában, a Kis Bálint Általános Iskolában 37 fő, a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában 12 fő. Az intézményekben tanuló diákok számának arányában 13 %, 7 % és 6 % az arány.

A továbbtanulási mutatókat vizsgálva megállapítottuk, hogy a Rózsahegyi Kálmán Kistérségi Általános Iskolából a továbbtanuló diákok nagyobb arányban vesznek részt szakiskolai képzésben (54 %), mint a Kis Bálint Általános Iskola (8 %), vagy a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola (25,7 %) diákjai.

Az óvodákban összesen 25 SNI gyermek nevelése folyik. A legtöbb SNI-s gyermek a Százszorszép oviba jár (7 fő, az odajáró gyermekek 8 %-a), a legkevesebb pedig a Napsugár oviba (1 fő, az oda járó gyermekek 4 %-a). A településen található nevelési/oktatási intézmények mindegyike vállalja az SNI gyermekek oktatását.

A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként önállóan végzik hivatásukat, a hatályos jogszabályok és a szakmai protokollok iránymutatásainak megfelelően. A védőnői szolgáltatás kiterjed az egyénre, a családra és a közösségre egyaránt. Feladatai: a nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-6 éves korú gyermekek gondozása, tanköteles gyermekek gondozása, családgondozás.

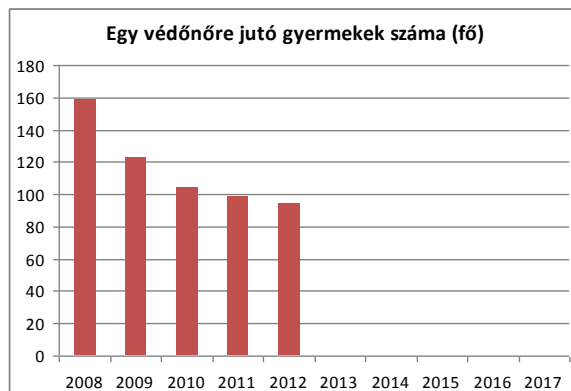
Az iskola- és ifjúság egészségügyi ellátás keretében a védőnő feladata: alapszűrések, a gyermekek testi, szellemi fejlődésük, valamint személyi higiénié ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az orvosi vizsgálatok előkészítése, a védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok, a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése, részvétel az egészségtan oktatásban, iskola higiéniés ellenőrzésében való részvétel, kapcsolattartás a szülőkkel, pályaválasztás segítése.

A védőnők a munkájukat a helyi gyermek háziorvosokkal együttműködésben végzik.

A védőnők száma városunkban 2012. évi adatok alapján 7 fő, melyből két fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő. Ez a szám a 2010-es évhez képest nem változott. Az alábbi táblázatban az egy védőnőre jutó gyerekek száma esetében a 0-7 éves korú gyerekeket vettük számba, a táblázat az iskolai ellátást nem tartalmazza.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	5	159
2009	6	123
2010	7	104
2011	7	98
2012	7	94

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Gyomaendrődön három gyermekorvosi praxis található, melyből kettő helyileg a gyomai településrészen, míg egy az endrődi városrészen működik. A gyermekorvos által ellátott gyermekek száma az évek során csökkent. 2008-ban még 2747 fő gyermeket láttak el a gyermekorvosok, viszont 2012-ben már csak 2496 főt. A felnőtt házi orvosok gyermekeket nem látnak el az alább látható táblázat adatai szerint.

4.3.2. számú. táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	11723	2747	0
2009	0	11646	2705	0
2010	0	11374	2564	0
2011	0	11284	2528	0
2012	0	11449	2496	0

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A gyermekek napközbeni ellátása Gyomaendrődön a bölcsődékben ingyenes. Városunkban a bölcsődék száma 2 db. A bölcsődébe azokat a gyermekeket íratják be, akik még nem óvodás korúak és a szüleiknek dolgozniuk kell. 2012-es adatok alapján a bölcsődébe beírt gyermekek száma 55 fő volt. A 2011-es évi adat alapján szintén 55 kisgyermeket írtak bölcsődébe, az ezt megelőző években viszont kevesebbet. Tehát ebből arra következtethetünk, hogy egyre több szülő íratja gyermekét bölcsődébe a megélhetés vagy az ott biztosított jobb körülmények miatt.

Szociális szempontból a bölcsődébe felvett gyermekek száma a 2011-es évben 18 fő volt, viszont a 2012-es évben 13 fő. A 2011-es évet megelőzően adatunk nincs arra, hogy volt-e olyan gyermek, akit szociális szempontból vettek fel. A 2 bölcsődében a férőhelyek száma összesen 48, míg a bölcsődés korú gyermekek száma 396 fő 2011. évben. Bár a bölcsődés korú gyermekek száma többszörösen magasabb, mint a bölcsődei férőhelyek száma, még sincs tudomásunk arról, hogy gyermekeket utasítanának el a bölcsődébe való beiratkozástól férőhely-hiányra hivatkozva.

4.3.3. számú. táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

év	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	2	50	n.a.	36
2009	2	51	n.a.	36
2010	2	55	n.a.	48
2011	3	55	18	72
2012	2	55	13	48

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünkön a közoktatási intézményi feladatok mindegyike ellátott. Városunkban 2 bölcsőde és összesen 4 óvoda működik, melyből hármat nonprofit kft üzemeltet. A Kistérségi Óvoda a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás keretei között működik, a feladatellátási helyek száma városunkban 4 (ebből egy a székhely), Csárdaszálláson 1.

Az óvodai nevelés adatait az alábbi táblázat tartalmazza, melyből megállapítható a gyermeklétszám folyamatos csökkenése, amelyből következett a feladatellátási helyek és óvodai csoportok számának csökkenése is.

A településen élő különleges gondoskodást igénylő óvodás korú gyermekek igényeit az óvodákban dolgozó gyógypedagógusok, illetve az ott óraadó logopédusok és fejlesztő pedagógusok elégítik ki.

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat- ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermek száma	óvodai gyógy pedagógiai csoportok száma
2008	564	20	563	8	538	0
2009	556	19	563	8	524	0
2010	524	19	563	8	508	0
2011	485	19	563	8	470	0
2012	466	17	513	7	453	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodák infrastruktúrája egyes intézmények esetében különösen jó, de alapján mindegyikben megfelelő. Foglalkoztató és tornaszoba mindegyik intézményben a gyermekek rendelkezésére áll.

Gyomaendrődön az általános iskolák száma 3, továbbá 2 középfokú oktatási intézmény és alpfokú művészetoktatási intézmény is van.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanuló száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanuló száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	548	539	1087	714	65,7%
2011/2012	548	569	1117	699	62,6%
2012/2013	549	544	1093	748	68,4%

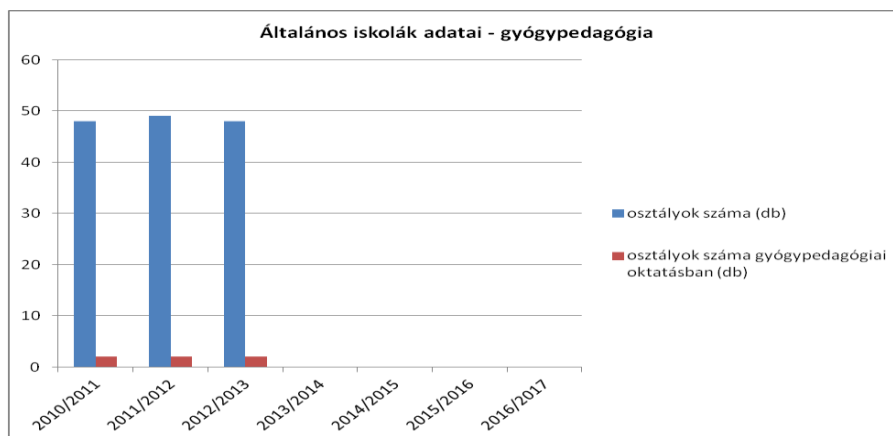
Forrás: TEIR, KSH-TSTAR

Az általános iskolában tanulók száma számottevően nem változik, 2012/2013 tanévben számuk 1093 fő. A tanulók több mint 68 % -a vette igénybe a napközis nevelést. Az alsó tagozatos osztályok száma 25, a felső tagozatos osztályoké 23 db. Gyógy
pedagógiai oktatás alsó- és felső tagozaton is 1-1 osztályban van. Az általános iskolai feladatellátási helyek száma a 2012/13-as tanévre 5-ről 4 db-ra csökkent, mivel a Rózsahegyi Kálmán Kistérségi Általános Iskola speciális tagozata bekerült a székhelyintézménybe.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógy pedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	26	22	48	1	1	2	5
2011/2012	25	24	49	1	1	2	5
2012/2013	25	23	48	1	1	2	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekjóléti alapellátás településünkön a Térségi Szociális Gondozási Központ keretei között működő Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat feladata.

Olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében tájékoztat, segít a támogatásokhoz való hozzájutásban, tanácsadásokat tart vagy segít azokhoz hozzájutni, támogatja a várandós anyákat, szabadidős programokat szervez, segíti a hivatalos ügyek intézését.

Működteti a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszert, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételét elősegíti a megelőző rendszerben. Segít feltárni a veszélyeztetettséget előidéző okokat, javaslatokat készít azok megoldására. Összehangolja az érintett személyek és intézmények tevékenységét.

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében igyekszik segíteni a gyermek problémáinak rendezését, a család működés zavarait. Közreműködik a családi konfliktusok megoldásában, javaslatot készít a gyermek családból történő kiemelésére, hatósági beavatkozás kezdeményezésére.

A családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozást és utógondozó szociális munkát biztosít.

A veszélyeztetett gyermekekről a „Gyermekjóléti szolgáltatás kérése” nyomtatványon értesül a gyermekjóléti szolgálat, amit a jelzőrendszer tagjai küldenek el az intézménynek. A jelzést követően az intézmény felveszi a kapcsolatot a családdal, és a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a komplex családgondozás, a családlátogatások, a felvilágosítások, információnyújtás, a tanácsadások során igyekszik segítséget nyújtani a probléma megszüntetésében.

Amennyiben az alapellátás keretein belül nem szüntethető meg a veszélyeztetettség, akkor a gyermekjóléti szolgálat kezdeményezi a gyámhatóságnál a gyermek védelembe vételét (lásd fent 4.1.1 tábla). Javaslattevésében részletesen feltárja a veszélyeztetettség okait, javaslatot tesz a szükséges intézkedésekre.

A gyámhatóság elsősorban felszólítja a szülőt körülményei rendezésére. Ha a veszélyeztetettség továbbra is fennáll, javasolják a családból való kiemelést, melyhez bevonják a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Szakértői Bizottságát. A gyámhivatal a Bizottság javaslata alapján hozza meg döntését.

Védelembe vételre kerülhet sor akkor is, ha a gyermek bűncselekményben vesz részt, ill. 50 órát meghaladóan igazolatlanul hiányzik. Ilyen esetekben a gyámhatóság különböző magatartási szabályokat állapít meg, amelyeket a családgondozóval együttműködve kötelesek a családok teljesíteni.

A családból kiemelt gyermekek elhelyezése városunkban nem megoldott, a kiemelt gyermekek más településen található intézményekben kerülnek elhelyezésre.

A Térségi Szociális Gondozási Központ Gyermekjóléti Szolgálat a önálló helyettes szülőt alkalmaz. A tevékenység célja, hogy a helyettes szülő ideiglenesen – a vér szerinti szülők kérésére – családjába fogadjon és otthonában neveljen olyan gyermekeket, akik valamilyen ok folytán átmenetileg nem nevelkedhetnek saját családjukban.

Ilyen ok lehet a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy egyéb akadályoztatása, ami miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani.

A helyettes szülő befogadja az átmeneti gondozást igénylő gyermeket, ha az átmeneti gondozás biztosítására kijelölték, majd értesíti a gyermekjóléti szolgálatot. A helyettes szülő és a helyettes szülői koordinátor a szülővel vagy más törvényes képviselővel elkészítik a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervét. Az átmeneti gondozásban részesülő gyermek számára a helyettes szülő saját háztartásában biztosítja – az egyéni gondozási-nevelési tervnek megfelelően – az ellátást, gondozást, nevelést.

Ez az ellátási forma képes kiküszöbölni az intézményes gyermekellátás negatívumait, az elhelyezett gyermek biztonsággal megkapaszkodhat a helyettes szülőben. Cél, hogy a gyermek mihamarabb hazakerüljön saját családjába.

A helyettes szülői gondozás a gyermekek védelmének rendszerén belül a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátás, ezen belül a gyermekek átmeneti gondozásának egyik formája.

Gyermekeink harmonikus fejlődése csak a rendszeres, napi testneveléssel, sporttal biztosítható. A szervezett sportolási lehetőség számukra már az óvodai nevelés keretén belül biztosított. Városunkban mindegyik óvodában található tornaszoba. Az óvodai testnevelés feladatainak teljesítésére az óvónők a testnevelés két formáját használják fel: a mindennapi ún. frissítő 5-10 perces testmozgást, illetve a csoportonként szervezett testnevelés foglalkozást. Az óvodákban szervezett testnevelési foglalkozásokon elsősorban a gyermekek testi képességeit, ügyességüket, gyorsaságukat, állóképességüket fejlesztik az óvónők. Ezeken túl az óvodai napirendbe építve tanfolyam jellegű foglalkozásokat biztosítanak a gyermekek számára a néptánc, társastánc, gyermektorna foglalkozásokon.

Oktatási intézményeink mindegyike rendelkezik tornateremmel. Ezen kívül a gyomai városrészen található Varga Lajos Sportcsarnok adta lehetőséget használhatják ki a gyomai településrészen található oktatási intézmények. Sportpálya kettő is van a város területén, melyeket szintén ingyenesen használhatnak az óvodák és iskolák is. Elmondhatjuk, hogy minden tanuló tornateremben vagy a sportcsarnokban megtartott testnevelés órán vesz részt városunkban, emellett tény az is, hogy a városunkban mind az általános, mind a középiskolákban a szakos ellátottság 100 %-os, tehát a testnevelési órákat szakképesített testnevelő tanárok oktatják.

A nevelési és oktatási intézmények pedagógiai programjaiban szerepel a vízhez szoktatás és az úszásoktatás is. Gyomaendrőd Város Önkormányzata támogatja - fenntartótól függetlenül -, a város oktatási intézményeibe járó gyermekek úszásoktatását, melynek helyszínét a Liget Fürdő biztosítja.

Szabadidős és szünidei programokat általában az iskolák, a családsegítő, illetve sportegyesületek, kisebbségi önkormányzatok és még egy-két, ezen a területen érdekelt szolgáltató szokott szervezni. Ezek a programok azonban általában pénzbe kerülnek, és bár megtalálható köztük az olcsóbb kategóriájú is, azért így is akadnak olyan gyerekek, akiknek szülei még ezeket a nyári táborokat sem engedhetik meg maguknak. Akinek gondot okoz a gyermeke szünidei elhelyezése, a nyári időszakban napközit igényelhet.

Problémaként merülhet fel, hogy a programok jelentős részét egy időszakra szervezik, és bár választani lehet közöttük, így azonban a gyermek – ha szükség lenne rá a nyári elhelyezés kapcsán – nem tud több táborban is részt venni.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a közszolgáltatások nyújtása során az egyenlő bánásmód követelményeinek minden tekintetben igyekszik eleget tenni.

A gyermekek részére az egyes ellátások szociális rászorultság alapján járnak, míg mások alanyi jogon. A gyermekvédelem minden gyermek számára biztosítja a megfelelő gondoskodást, de fokozott figyelmet fordít azokra a gyermekekre, akik arra rászorulnak.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása integráltan történik az iskolákban. A különleges gondozást igénylő gyermekek gyógypedagógiai ellátása - sajátos nevelési igényű tanulók nevelése oktatása eltérő tanterv alapján önálló csoportban - feladatot a Rózsahegy Kálmán Kistérségi Általános Iskola látja el.

A speciális tagozaton oktatott gyermekek testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékosok, autisták, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok lehetnek, vagy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdhetnek.

Az iskolában a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása- nevelése integrált és szegregált módon egyaránt történik. Azok a tanulók tanulnak a speciális tagozaton szegregáltan, akiknek a szakértői bizottság eltérő tantervi oktatást javasol, mert tanulásban akadályozottak. Őket 2 összevont tanulócsoporthoz gyógypedagógusok tanítják megfelelő tárgyi feltételekkel felszerelve. A többiek a normál tagozaton, normál tantervvel haladnak. Nekik is gyógypedagógusok tartják a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat, valamint fejlesztő pedagógusok a szaktárgyi megsegítést.

A beilleszkedési-, tanulási-, és magatartási problémával küzdő tanulók száma is évről-évre nő. Az ellátásukat a nevelési tanácsadó és saját szakemberek segítségével tudják megoldani (fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógytestnevelő, pszichológus).

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók személyre szabott integrált oktatása-nevelése, iskolai életének segítése érdekében az oktatási intézmények részt vesznek az IPR programban (integrációs pedagógiai rendszer). Továbbá az intézmények igyekeznek a témában megjelenő pályázati lehetőségeket is kihasználni (pl. Macika program, Tanoda program, Útravaló program)

Az óvodapedagógusok megfelelően képzettek, az óvodákban gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok is dolgoznak. Az általános iskolák pedagógusai és az óvoda pedagógusok jelentős számban részt vettek a Kompetencia alapú oktatás bevezetése c. TÁMOP pályázatban, ahol többek között képzésük valósult meg. Iskolapszichológus településünkön sajnos nincsen, azonban a nevelési tanácsadóban rendelkezésre áll pszichológus is. Köznevelési intézményeinkben ifjúságvédelmi felelős van, akinek feladata a veszélyeztető körülmények feltárása, megszüntetése, az egészségnevelés és a drogreprevenció is.

Nevelési és oktatási intézmények esetében Gyomaendrődön nem beszélhetünk jogellenes elkülönítésről az oktatás-képzés területén, sem az intézményekben, sem az intézmények között. Az intézményeken belül a csoportok és az osztályok kialakításakor (az egyes évfolyamokon) különös figyelmet fordítunk arra, hogy azokban egyenlő arányban legyenek megtalálhatóak a hátrányos helyzetű gyermekek.

Ettől függetlenül a Kistérségi Óvodánk egyik telephelyén a HH/HHH gyermekek aránya jóval magasabb, mint a település többi nevelési intézményében. Ez azonban nem szándékosan alakult így, oka a település szerkezetére vezethető vissza. Gyomaendrőd endrődi településrészén található meg az ún. Cigányváros rész (melyről a 3. főpontban már említést teszünk), illetve a városnak e részén szegényebb, egyszerűbb családok élnek. Az óvoda pedig a város e részén található, így a családok a helyzetből adódóan ide íratják óvodás korú gyermekeiket annak ellenére is, hogy a településrészen még két óvoda működik. A tapasztalatokból adódóan elégedettek az intézmény nyújtotta lehetőségekkel, nem próbálják gyermekeiket máshol elhelyezni. Itt kell beszélnünk arról is, hogy Öregszőlőben is (a településrész adottságai szintén ismertetésre kerültek a 3. pontban) működik óvoda, ahol szintén nagyon magas a HH/HHH gyermekek aránya, szintén a településszerkezetből adódóan. Öregszőlő tulajdonképpen külterületi része településünknek, ahonnan a gyermekek beszállítása megoldható ugyan, de a szülők nem élnek ezzel a lehetőséggel, a Tulipános Óvodát

választják óvodáskorú gyermekeik részére, ahol a gyermekek ugyanolyan szakmai színvonalú oktatásban/nevelésben részesülnek, mint a település többi részén működő intézményekben.

Megvizsgáltuk az országos kompetenciamérési adatokat mindhárom általános iskolai oktatási intézmény esetében. Az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az intézmények mindegyikében, mind matematikából, mint szövegértésből elérik, meghaladják az eredmények az országos átlagot. Fontos megjegyezni, hogy az iskolai mérések esetében mindig vizsgálni kell azt is, hogy milyen a „gyermekanyag”, az iskolában tanuló gyermekek milyen családi és szociális háttérrel rendelkeznek. Az endrődi városrészben több a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, ezt mindenképpen figyelembe kell venni a kompetencia mérések eredményeinél.

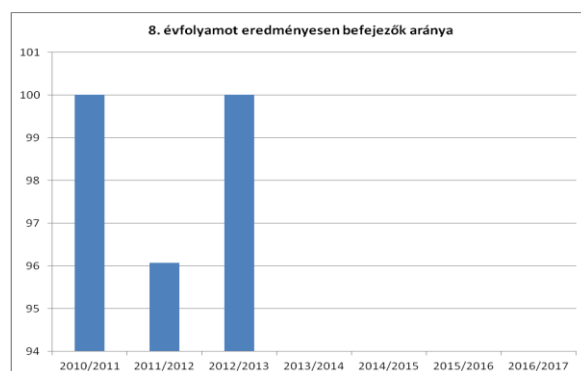
A lemorzsolódási mutatók vizsgálata is az előbbieken leírtakat támasztja alá. Míg a lemorzsolódási arány a Kis Bálint Általános Iskolában és a Szent Gellért Katolikus általános iskolában általában 1 % alatt marad, addig az endrődi városrész gyermekeit oktató Rózsahegy Kálmán Kistérségi Általános iskolában meghaladják az 1 %-ot, különösen a HHH gyermekek körében.

A 8. évfolyamot befejezettek aránya a településen az elmúlt tanévben 100 % volt.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	fő	%
2010/2011	123	100
2011/2012	99	96,07
2012/2013	123	100

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Számos hátránykompenzáló juttatás és szolgáltatás biztosításával lehet javítani a hátrányos helyzetű gyermekek esélyeit. Önkormányzatunk illetve a településen található összes intézmény – oktatási, szociális, gyermekjóléti – működése terén nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az arra rászoruló családok és gyermekek hozzájuthassanak a hátránykompenzáló juttatásokhoz, szolgáltatásokhoz, úgymint, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, óvodáztatási, beiskolázási támogatás, tehetséggondozás, továbbtanulás segítése stb.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családok szétesése következtében a gyermekekkel való törődés, a nevelés, gondozás, szeretethiányból adódó veszélyeztetettség növekedése.	A szülőkkel való kapcsolattartás érdekében a családlátogatások növelése, személyes bizalomra épülő kapcsolat kiépítése által elősegíteni a veszélyeztetett gyermekek nevelését, személyiség és kompetencia fejlesztését.
Magas a HH – HHH gyermekek száma	Érintett családok bevonása a közfoglalkoztatásba, életvezetési tanácsok adása. Pályakezdés megkönnyítése érdekében a továbbtanulás segítése. Arany János tehetséggondozó program, és a Bursa Hungarica program folyamatos fenntartása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Gyomaendrőd Város tekintetében a nők helyzetéről helyi adatgyűjtés és statisztikai adatok alapján a következő összefüggéseket állapíthattuk meg:

- A település állandó népességéből 52%-a nő (7440 fő)
- A településen az aktív korú nők száma 529 fő
- Ápolási díjban részesülők száma 126 fő

A város összlakosságának számát nézve, a nemek szerinti megoszlás még helyi szinten is azt mutatja, hogy a nők magasabb arányban vannak, mint a férfiak. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a nők magasabb életkort is élnek meg, mint a férfiak. Az állandó népességet nézve az előző évekhez képest mindvégig a nők voltak magasabb számban.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A CEMR a 2012. májusi innsbrucki közgyűlésén fogadta el az Esélyegyenlőségi Chartát a nők és férfiak közötti esélyegyenlőségről.²

A Charta alapelvei:

1. A nők és férfiak egyenlősége alapvető jog
2. A nők és férfiak közötti egyenlőség biztosításakor figyelembe kell venni a többszörös diszkriminációt és a hátrányos helyzetet
3. A nők és férfiak kiegyensúlyozott részvétele a döntéshozatalban a demokratikus társadalom előfeltétele
4. A nemi alapú sztereotípiák eloszlata alapvető fontosságú a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtésébe
5. A nemi szempontok integrálása a helyi és regionális önkormányzatok összes olyan tevékenységébe, amelyek megkívánják a nők és férfiak közötti egyenlőség előtérbe helyezését
6. A megfelelő források rendelkezésre állása elengedhetetlen eszköz a tervekhez és a programokhoz a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtésében

A város önkormányzata, mint munkáltató a nők foglalkoztatásában és esélyegyenlőségében nem tesz különbséget. Eleget tesz annak a követelménynek, hogy a női foglalkoztatottak egyenlő munka, egyenlő bér és egyenlő bánásmódban részesülhessenek.

² olvasható a www.toosz.hu-n – a TÖOSZ honlapján

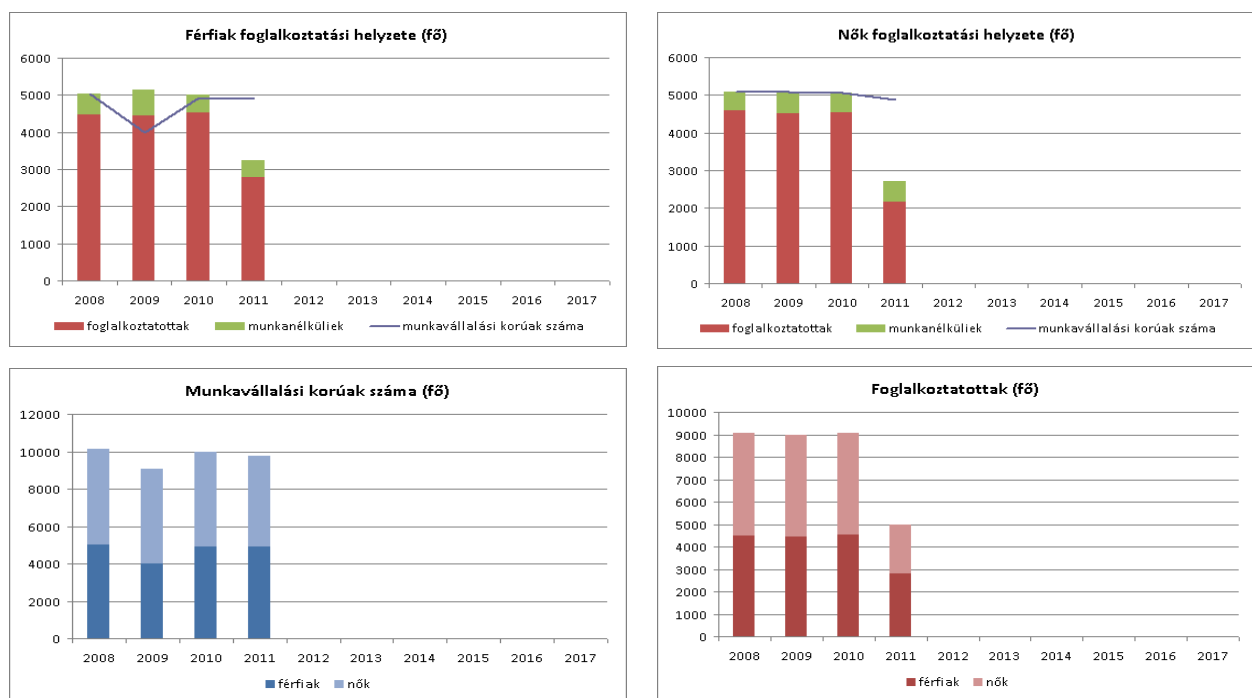
A településen a munkanélküli nők aránya és száma az előző évekhez képest az alábbiak szerint változott:

- 2010-ben a regisztrált munkanélküliek száma 539 fő, a nyilvántartott álláskereső népesség 10,6%-a.
- 2011-ben a regisztrált munkanélküliek száma 538 fő, a nyilvántartott álláskereső népesség 10,8%-a.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	5035	5095	4477	4602	558	493
2009	3980	5077	4450	4507	683	570
2010	4917	5068	4517	4529	503	539
2011	4893	4885	2791	2176	463	538

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

Ezek a számok azt bizonyítják, hogy a munkanélküli nők aránya még mindig magasabb valamivel, mint a férfiaké.

A helyi adatgyűjtés és a tapasztalatok szerint különösen hátrányos helyzetben vannak azok az aktív korú nők, akik

- Pályakezdők, és nehezen találnak munkát, mivel nincs szakmai tapasztalatuk vagy,
- kisgyermekes anyukák, vagy gyesen vannak, kiesnek a munkából vagy,
- Elérték már a 45. életévüket, vagy annál idősebbek.

Sokszor a nők foglalkoztatása különös figyelmet igényel, mivel a nyugdíjjogosultsághoz szükséges idő fontos szerepet játszik.

Foglalkoztatást segítő programok, képzési programok a településen nincsenek, jellemzően a vonzáskörzetben valósulnak meg (ezért nem jelenik meg adat alul a táblázatban). Viszont az látható, hogy a résztvevők száma folyamatosan nő és egyenes arányban emelkedik a létszámmal a résztvevő nők száma is. A részt vevő nők száma minden évben valamivel több, mint az összes létszám fele.

5.1.2. számú táblázat - Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

év	Foglalkoztatást segítő programok száma	Képzési programok száma	résztvevők száma	résztvevő nők száma
2008	n.a	n.a	0	0
2009	n.a	n.a	681	367
2010	n.a	n.a	905	474
2011	n.a	n.a	1560	847
2012	n.a	n.a	1643	864

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A helyi adatgyűjtés szerint, az aktív korú lakosságból a nők és a férfiak arányában magasabb a munkanélküli nők száma. Többségében az a probléma merülhet fel, hogy a lakosság túlnyomó része fizikai, jellemzően középfokú végzettséggel rendelkezik, bár vannak olyan személyek is, akik 8 általánossal bírnak. Legtöbbször az iskolai végzettség miatt utasítják el a pályázó munkavállalót. Az alábbi táblázatból is jól látható, hogy a munkanélküli nők között a főiskolát és egyetemet végzettek száma nagyjából azonos a 8 általánossal alacsonyabb végzettségű munkanélküli nők számával. A 2012-es év adatai szerint a szakiskola vagy szakmunkás végzettségű női munkanélküli 185 fő, illetve 8 általános végzettséggel rendelkező 142 fő. A táblázatot nézve elmondhatjuk, hogy városunkban évről-évre a munkanélküli nők száma számottevően nem változik, némi csökkenést azért mutat. A legtöbb munkanélküli nő a szakiskolát/szakmunkásképzőt végzettek közül kerül ki, és elég sokan vannak a 8 általánossal rendelkezők között is.

5.1.4. számú táblázat – Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

év	munkanélküli nők száma	8 általánossal alacsonyabb végzettségű	8 általános	szakiskola/szakmunkás-képző	Gimnázium	érettségi	főiskola	egyetem
2008	0	0	0	0	0	0	0	0
2009	554	23	147	205	53	103	20	4
2010	541	23	147	190	51	104	22	3
2011	566	25	161	193	52	103	27	5
2012	528	24	142	185	52	101	20	4

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A foglalkoztatás területén történő hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk. A helyi tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy nem jellemző a hátrányos megkülönböztetés a városban, az egyenlő munkáért egyenlő bért elv általában érvényesül.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Városunkban általában a nők maradnak otthon kisgyermekükkel. A kisgyermekesek esélyeit tekintve a munkaerő-piacon fontos a bölcsődei szolgáltatás igénybevételeének lehetősége. A 2011. évi adatok alapján Gyomaendrődön 2 bölcsőde működik és várja a kisgyermekeket. A településen a gyerekek napközi ellátásában a bölcsődei és a családi napközi különböző szolgáltatásokat nyújt, melyek a szülők igényeit általában kielégítik.

Bár a településen jóval több a három év alatti gyermekek száma, mint a bölcsődei és családi napközi férőhelyek, a bölcsődékben és a családi napköziben várólista nincs. Az intézményekben igyekeznek megoldani, hogy az ellátást igénylőknek biztosítsanak helyet. A bölcsődékben 48 férőhellyel, a családi napköziben 28 férőhellyel várják azokat a kisgyermekeket, akiknek az anyukájuk visszatér a munkaerő-piacra.

5.2 számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

év	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközik száma	férőhelyek száma családi napköziben	férőhelyek összesen
			önkormányzati	egyéb			
2008	485	2	0	36	3	28	64
2009	466	2	0	36	3	28	66
2010	434	2	0	48	3	28	76
2011	396	3	0	72	3	28	100
2012	397	2	0	48	3	28	76

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás területén a védőnői szolgáltatás jelenik meg. A védőnők száma városunkban 2013. évi adatok alapján 7 fő, melyből 2 fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő. Különös figyelmet fordítanak a szociálisan is nehéz helyzetben élő várandós, és kisgyermekes anyukákra, valamint a gyermekekre is. A védőnők olyan szolgáltatást is nyújtanak, ahol a leendő szülőket különböző foglalkoztatásra invitálják, illetve a védőnő meghatározott időközönként családlátogatást is tesz.

Felvilágosítják a szülőket a szociális és családi juttatásokról, illetve segítenek a formanyomtatványok kitöltésében. Az iskolákban is tarthatnak olyan órákat, melyek a családtervezéssel kapcsolatosak. Ezeket az órákat általában középiskolákban tartják meg, ahol igény van rá.

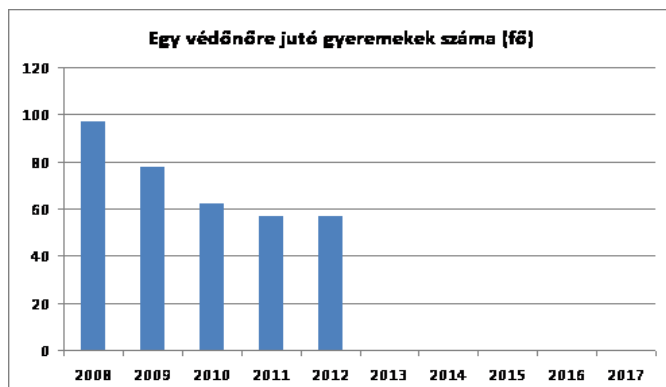
Az alábbiakból kiderül, hogy a 0-3 év közötti gyermekek száma 2012-es évben 397 fő. Az előző évekhez képest ez a szám csökkent. Az átlagos gyermekszám védőnőnként 56 fő, mely létszám szintén egyre kevesebb. Még 2008-ban majdnem elérte a 100 főt, addig 2011-re majdnem a felére csökkent. Ezekből az adatokból arra következtethetünk, hogy a gyerek száma és az egy védőnőre jutó gyermekek száma az évről-évre csökkenő tendenciát mutat.

Fontos megjegyezni, hogy a védőnők nem csak 0-3 éves korig látják el a gyerekeket, a 3-6 éves korú gyermekek is hozzájuk tartoznak.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	5	485	97
2009	6	466	78
2010	7	434	62
2011	7	396	57
2012	7	397	57

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

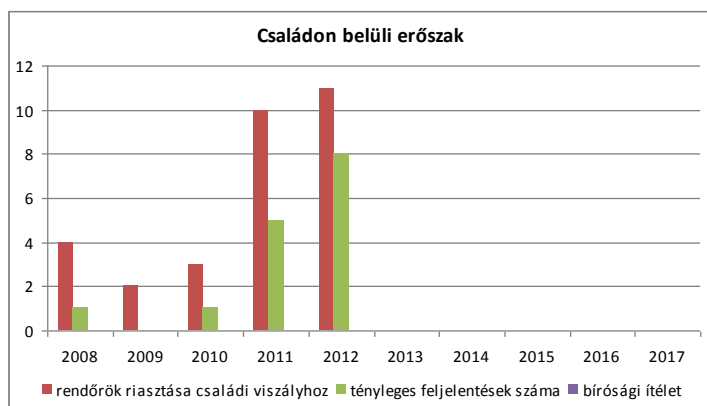
Gyomaendrődön is előfordul családon belüli erőszak, ami legtöbbször nem kerül a külvilág tudomására, családon belül marad. A témában a mai napig jellemző a magas látencia. Az adatok felkutatásához a helyi rendőrség segítségét kértük, azonban támaszkodunk a témában jártas intézmények kollégáinak tapasztalataira is. Ezek a tapasztalatok pedig azt mutatják, hogy az érintettek legtöbbször tudják, kihez forduljanak, azonban félnek a következményektől, illetve sokan vannak azok is, akik „nem csinálnak ügyet” belőle, esetleg úgy vélik: megérdemelték. Tehát sok esetben szemléletbeli problémáról is beszélünk.

Az alábbi táblázat ismerteti, hogy a rendőröket az elmúlt években hányszor riasztották családi viszályhoz. A statisztikák alapján évről-évre arra következtethetünk, hogy egyre több esetre derül fény, és ezzel egyenes arányban növekszik a tényleges feljelentések száma is, bár még mindig kevesebb, mint a riasztások száma.

5.4. számú táblázat - A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

év	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma
2008	4	1
2009	2	0
2010	3	1
2011	10	5
2012	11	8

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság feladata a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások közvetítése. A helyi adatgyűjtés alapján Gyomaendrődön nincs anyaoththon, sem olyan hely, mely a családokat tudna fogadni krízishelyzetben. Orosházán, a várostól 50 km-es körzetben egy anyaoththon található, mely nem önkormányzati fenntartásban van, bármikor tudnak fogadni rászorult anyákat.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete 2008-ban 13 fő férfiből és 4 fő nőből állt összesen. A 2013-as évre a Képviselő-testület teljes létszáma csökkent. A Képviselő-testület férfi tagjainak száma 13 főről 9 főre, míg a nők szám 4 főről 3 főre. Tehát arányaiban nagyobb mértékű volt a csökkenés a férfiak esetében, bár ők így is lényegesen magasabb számban képviseltetik magukat. Városunkban városi bíróság és ítélőtábla, illetve közgyűlés nem működik.

5.6. számú táblázat – A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtábla vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	13	4	0	0	0	0
2009	13	4	0	0	0	0
2010	8	3	0	0	0	0
2011	8	3	0	0	0	0
2012	9	3	0	0	0	0
2013	9	3	0	0	0	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Általánosságban elmondható, hogy a munkaerőpiacon azok a nők, akik roma származásúak, kisgyermekes vagy sokgyermekes anyukák, egyedülálló anyukák, valamint 45 év felettiek, különösen hátrányos helyzetben vannak. Nálunk is megtalálhatók sztereotípiák, pl. hogy a nők helye a ház és a gyerekek körül van, nem pedig a munkaerőpiacon. Sok kisgyermekes anyukának okoz nehézséget a családi élet és a munkahelyi feladatok összeegyeztetése, ami problémákat okozhat a munkahelyen és a családban is.

Ezek azonban országosan általánosan jelentkező problémák, a nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák nem jellemzőek településünkre.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén – nem rendelkezünk adatokkal.	Tájékoztatás: segítő szervezetek bevonásával fórumok szervezése, szórólapok készítése
A nőket érő erőszak folyamatos növekedése, magas látencia jellemző. A riasztásokhoz képest alacsony a feljelentések száma, bírósági ítéletről nincs adat.	Életvezetési tanácsok, védőnők, családsegítő, oktatási intézmények bevonásával. Felvilágosítás, hova fordulhat az érintett felvilágosításért.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az idős emberek növekvő száma nagy felelősséget jelent, egyúttal nagy terhet ró a meglévő szociális és egészségügyi ellátó rendszerre.

Városunk időseire leginkább az jellemző, hogy magas az özvegyek száma, és kevés olyan idős van, aki még házasságban él. Gyakori az egyedülállók száma.

Demográfiai adatokból kiindulva látható, hogy a település összes lakójához viszonyítva a 60 éven felüliek aránya közel 26 %, a 65 éven felülieké pedig közel 19 % (2011. évi demográfiai adat szerint).

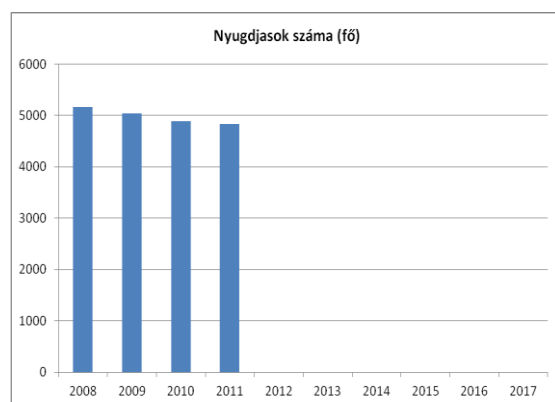
Ebben a korban gyakori megbetegedések jellemzőek. Az időskorú társadalomban sokan depressziós betegségben is szenvednek, mivel többségében egyedül élnek, magukba fordulnak. Gyermekeik távol vannak, és nem sok időt töltenek az idős szülővel. Sokan szenvednek daganatos megbetegedésekben, keringési zavarokban, szív-és érrendszeri megbetegedésekben, ízületi problémáktól, és mindezek mellett még pszichés problémák is jelentkezhetnek. A pszichés problémák jelentkezése abból adódik, hogy az idősök önellátási képessége, illetve a szellemi és fizikai aktivitása egyre romlik, hanyatlak. Átlagosan ezek a megbetegedések 60-70 éves korban jelentkeznek.

A 2011. évi statisztikai adatok alapján összesen 4828 fő nyugdíjas volt, számuk évről-évre folyamatosan csökken. Az alábbi táblából és diagramból is látszik, hogy kevesebb a nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma, mint a nőké, majdnem 1000 fős különbség figyelhető meg. Ennek legfőbb oka, hogy a nők átlagéletkora magasabb, mint a férfiaké.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	2078	3081	5159
2009	2028	3006	5034
2010	1991	2902	4893
2011	1963	2865	4828

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az egészséges idősek és a nyugdíjasok gyakran szívesen vállalnának könnyebb jövedelem kiegészítő munkákat. Erre azonban városunkban kevés lehetőség adódik, csak akkor, ha valamilyen különleges tudással rendelkeznek. A nyugdíjasok körében ez azért is lehet fontos, mivel a jövedelmük csekély, és szükségük van egy kis kiegészítő tevékenységre.

Az alábbi táblázatból látható, hogy a regisztrált munkanélküliek között az 55 év felettiak száma 11 % volt a 2012-es évben, mely adat évről-évre rosszabb lett. A tartós munkanélküliek körében még magasabb az 55 év felettiak száma, a létszám szintén emelkedik évről-évre. Azoknak a munkavállalóknak, akik ebben a korban válnak állástalanná, Gyomaendrődön is kevesebb esélyük van az elhelyezkedésre.

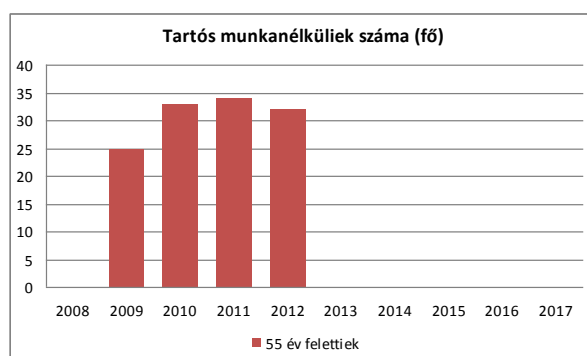
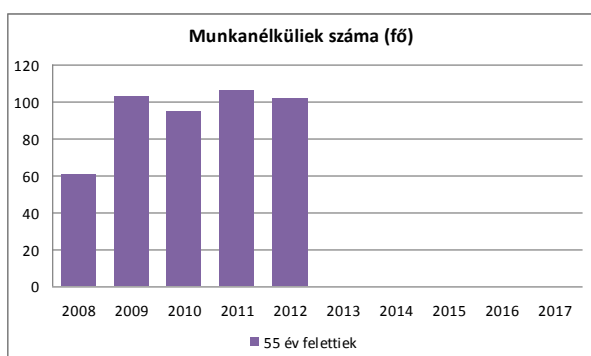
6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	1051	61	6%	404	n.a.	0%
2009	1162	103	9%	251	25	10%
2010	1087	95	9%	304	33	11%
2011	1058	106	10%	224	34	15%
2012	889	102	11%	197	32	16%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Városunkban az élethosszig tartó tanulást megvalósító programok, képzési lehetőségek nem adóttak, az érdeklődés is gyér ez irányban. Foglalkoztatást tekintve előfordul, hogy a már nyugdíjas korú munkavállalót továbbfoglalkoztatják, azonban az nem jellemző, hogy nyugdíjas korú munkavállaló kerül felvételre a meghirdetett állásokra. Az idősek foglalkoztatását támogató egyéb programokról sem tudunk beszámolni településünk esetében.

Korábban már ismertetésre kerültek az idősek foglalkoztatottságának mutatói. Összefoglalva megállapítható, hogy a tartós munkanélküliek között az 55 év felettiak magasabb arányban jelennek meg, mint a regisztrált munkanélküliek között, amiből azt a konzekvenciát vonhatjuk le, hogy ebben a korban már sokkal nehezebb munkát találni.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés a 3.6 pontban került részletesen ismertetésre, mely vonatkoztatható erre a célcsoportra is, hiszen az ott ismertetett lehetőségek mindenki számára egyenlően hozzáférhetőek, jól megközelíthetőek.

A szociális ellátásokat a Térségi Szociális Gondozási Központ látja el. Az intézmény a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi társulás fenntartásában működik. Az ellátási terület a három társult önkormányzat közigazgatási területére terjed ki, kivéve a tartós bentlakásos ellátást, mely esetében az ellátási terület Magyarország egész közigazgatási területére kiterjed.

Gyomaendrőd Város területén a Gyomai Református Egyházközség fenntartásában működik Református Egyház Szeretetotthona, mely intézmény a szociális alapszolgáltatások körében a nappali ellátás közül az idősek klubját tart fenn, melyet 20 férőhellyel működtet. A szakosított ellátások közül idősek otthonát tart fenn 33 férőhellyel. A Hétszínvirág-Tüskevár Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Betéti Társaság közhasznú tevékenysége keretében megfelelő ellátás biztosításával részt vesz időskorúak, rászorultak gondozásában, ápolásában, a külterületen élők hátrányainak enyhítésében, esélyegyenlőségének elősegítésében.

A Térségi Szociális Gondozási Központ étkeztetés szolgáltatása keretében napi egyszeri meleg ételt vehetnek igénybe az igénylők. Az étel kiszolgálása helyben fogyasztással, az igénylő által történő elvitellel, illetve társadalmi és házi gondozók által történő házhozszállítással valósul meg.

Az intézmény házi segítségnyújtás keretében a társult településeken élő ellátást igénylők részére közvetlen környezetükben, lakásukon nyújt segítséget önálló életvitelük fenntartásához. E tevékenység magába foglalja az alapvető gondozási és alapápolási feladatok ellátását. Segítséget nyújt az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénés körülményeinek megtartásában, továbbá prevenció szerepet tölt be a veszélyhelyzetek kialakulásában.

A Térségi Szociális Gondozási Központban Gyomaendrődön 4 telephelyen, Hunyán 1 telephelyen működik Idősek Klubja, összesen 180 férőhellyel. Csárdaszállásról a gyomaendrődi telephelyre szállítják az ellátást igénylőket. Ezen ellátási forma elsősorban időskorú szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására és a klubba önállóan vagy segítséggel bejárni képes személyek részére biztosított szolgáltatás. A szolgáltatás keretében az intézmény az ellátást igénybe vevőknek lehetőséget biztosít a nappali tartózkodásra, társas kapcsolatokra, alapvető higiénés szükségletek kielégítésére, illetve igény szerint az étkeztetésre.

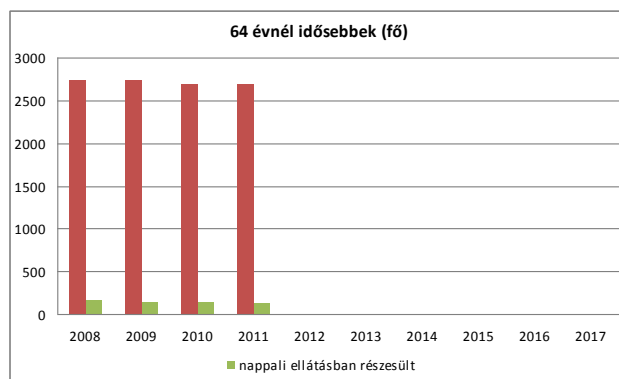
A Térségi Szociális Gondozási Központban 10 férőhellyel működik a Rózsakert Idősek Otthonán belül, önálló működési engedéllyel rendelkező átmeneti elhelyezést biztosító részleg. Az ellátás célja, intézményi keretek között segítséget nyújtani gondozás-ápolás által mindazon időskorú vagy 18. életévét betöltött igénylőknek, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni és

az alapellátás keretein belül nem megoldható a gondozásuk. Ezen ellátási formát az igénylők legfeljebb egy évig vehetik igénybe, de indokolt esetben az egy év egy alkalommal további egy évvel meghosszabbítható. Az intézmény 4 telephelyen összesen 172 férőhelyen biztosít tartós elhelyezést az igénybe vevők részére. Ezen belül 42 férőhelyen - az egyszeri beköltözési hozzájárulás megfizetése mellett - emeltszintű elhelyezést vehetnek igénybe a kérelmezők. A tartós elhelyezést igénybe vevők részére a nap 24 órájában biztosítják az ellátási formára előírt szabályozások szerinti komplex ellátást.

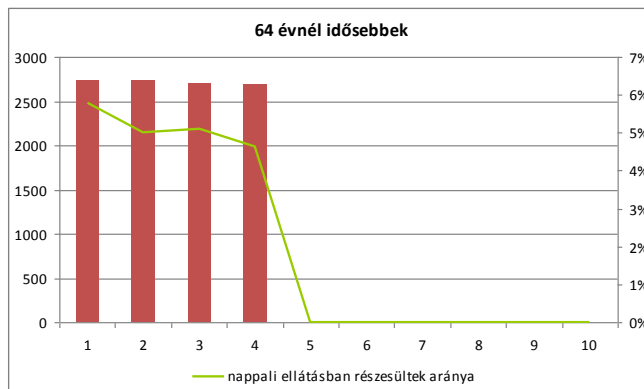
Az alábbi táblázatban a nappali ellátásban részesülő időskorúak számát láthatjuk. Megállapíthatjuk, hogy az ellátottak aránya nem változik az évek során, a 64 év feletti lakosság 5 %-a veszi igénybe a lehetőséget.

6.3.1. számú táblázat – 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	2735	158	6%
2009	2738	137	5%
2010	2701	138	5%
2011	2690	125	5%

Forrás: TelR, KSH Tstar

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

év	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	11
2009	10
2010	8
2011	8
2012	12

Forrás: TelR, KSH Tstar

A kulturális és közművelődési szolgáltatások a város minden lakója számára egyformán hozzáférhetőek, a lehetőségeket részletesen a 3.7 pontban ismertettük.

A településen működnek nyugdíjasokat érintő civil szervezetek, nyugdíjas klubok, akik rendszeres időközönként tartanak tagjaiknak összejöveteleket.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai többnyire kevés időt tudnak szánni a velük való törődésre, így egyre növekszik a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránt az igény. A helyi szociális ellátórendszer szolgáltatásai minden időskorú számára elérhetőek és a felmerült igény szerint nyújtanak segítséget. Idős korban a mentális egészség, az önálló életvitel képességének minél további megőrzésére nagy hangsúlyt fektetünk, ezért – folyamatosan - számos program közül választhatnak e populáció tagjai. A városban működő szociális intézmény szállító járműveivel segít eljutni a különböző helyszínekre azon időseknek, akik egyébként a közlekedés nehézsége miatt másként nem tudnának eljutni. A szociális intézmény által szervezett ünnepek minden idős számára nyitottak, hozzáférhetőek. Ezek nemzeti ünnepekhez, a táj hagyományainak megőrzéséhez, kultúránkhoz, kapcsoló általában ismeretterjesztő, szórakoztató jellegű programok. Lehetőség szerint a programok az idősek bevonásával zajlanak, ahol az idősek a tervezéstől a megvalósulásig aktív közreműködői az aktuális rendezvénynek. Ilyen rendezvények például a nyugdíjas ki mit tud, rendszeres könyvtárlátogatások, színházlátogatás, kiállítások, tárlatok látogatása a város időseinek karácsonyi ünnepe. Az időskorral járó változásokkal, egészség – betegség kérdéseivel, életmóddal kapcsolatos előadások, helybe hozott szűrővizsgálatok. Idősek különböző informális csoportjai által szervezett foglalkozások, klubok, kirándulásokon való részvétel lehetősége. A régi hagyományokat felidéző gasztronómiai rendezvények (paprikáskrumpli főző verseny, halászléfőző verseny).

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzet, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a munkanélküliség az 55 év felettiek körében.	Az önkormányzat és munkaügyi központ együttműködése, pályázati lehetőségek felkutatása, ami az idősekre irányul, közmunkaprogramban történő bevonásuk elősegítése.
Idősek elmagányosodása	Időseket megszólító programok szervezésének támogatása, pályázati lehetőségek felkutatása prevenciós programokra

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2011. évi adatok alapján a fogyatékkal élők száma az országban 232 206 fő, tehát az ország népességének 2,38%-a. A fogyatékkal élőket különböző fogyatékoság típusba lehet sorolni. A fogyatékoság típusa a következők lehetnek:

- Mozcássérültek
- Gyengénlátók, aliglátók
- Vakok
- Nagyothallók
- Siketek
- Súlyos belszervi fogyatékosok
- Mentálisan sérült (pszichés sérült)
- Értelmi fogyatékos
- Beszédhibás
- Beszéd fogyatékos
- Autista
- Siketvak (látás- és hallássérült)
- Egyéb

Békés megyében a fogyatékossggal élők 48,25%-a él mozgássérültként. A legalacsonyabb százalékban az egyéb kategóriába sorolt fogyatékkal élők vannak, melynek mutatószáma 0,28%. Az egyéb kategóriába azok soroljuk, akiknek nem határozták meg a fogyatékossgjuk típusát.

7.1 A településen fogyatékossggal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Gyomaendrőd esetében is probléma, hogy nem rendelkezünk konkrét statisztikai adatokkal arról, hogy városunkban összesen mennyien élnek fogyatékossggal. Így arról sem tudunk képet alkotni, hogy milyenek a lakhatási és egészségügyi körülmények, és a foglalkoztatási helyzetről is csak sejtéseink lehetnek.

Városunkban támogatott foglalkoztatásban vesznek részt a fogyatékkal élő emberek. Az önkormányzat, illetve önkormányzati fenntartás alatt álló intézmény 6 főt, nonprofit szervezet 1 főt, és gazdasági vállalkozás viszont 26 főt foglalkoztat.

7.1.3. táblázat - Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	0	0	0
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	0	0	0
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		0	0	0
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		6	1	26
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: helyi adatgyűjtés több forrás segítségével

Sok intézményben a jogi szabályozások ellenére sem valósult meg a komplex akadálymentesítés. A legtöbb helyen nincs például lift, vakvezető sáv, hangos tájékoztatás, indukciós hurok, tapintható információ, illetve jelnyelvi segítség. Ellenben városunk egyes intézményeiben található rámpa, és mozgáskorlátozottak részére mosdó.

Ezért is gyakori probléma az, hogy kevés helyen van a fogyatékkal élő személyeknek foglalkoztatási lehetőség, mivel mint azt a fentiekben is említettük, a legtöbb helyen nem megoldott a komplex akadálymentesítés, illetve nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek. Talán további probléma is felmerülhet, ha az adott munkahelyen nincs olyan szakember, aki segítené a fogyatékkal élőket.

Hátrányos megkülönböztetés területen hitelt érdemlő adatokkal nem rendelkezünk.

Településünkön működik Támogató Szolgálat, melynek célja a fogyatékkal élők autonómiájának megőrzése mellett a speciális szükségleteik kielégítésében való közreműködés saját lakókörnyezetükben. Elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése személyi segítő és szállító szolgáltatás működtetése által.

Személyi segítség keretében információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás által a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatáshoz való hozzájutás biztosítása, ami által a fogyatékos személyek kapcsolat készségének javulása, családi és társadalmi kapcsolataik erősödése valósulhat meg.

Cél, a teljesebb élet lehetőségét kínálva speciális önsegítő csoportok szerveződésének segítése által megvalósítani a szegregáció oldását, ezzel reintegrációjuk esélyének javulását.

Szállító szolgáltatás: Speciálisan felszerelt személyszállító járművel segíteni a fogyatékos személyek közlekedését, ami által lehetővé válik az önálló ügyintézés, szolgáltatások igénybevétele, kontakt emberi kapcsolatok megvalósulása.

A feladat ellátását speciális képesítéssel rendelkező 1 fő támogató szolgálatvezető, 2 fő személyi segítő és 1 fő gépkocsivezető által valósítja meg az intézmény.

A mozgásfogyatékos személyek szállítására oldalfellépő és lifttel felszerelt gépjárművet üzemeltetnek. A szolgálat a Térségi Szociális Gondozási Központhoz integráltan, 2011. december 31. napjáig szóló határozott idejű működési engedéllyel működik.

Tekintettel a település kétpólusú voltára, valamint az esélyegyenlőség minél szélesebb megvalósulására a támogató szolgáltatást igénybe vevőknek két nyitva álló helyiség áll a rendelkezésre a Mirhóhádi u. 1-5. sz. és a Magtárlaposi u. 11-17. sz. alatt.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

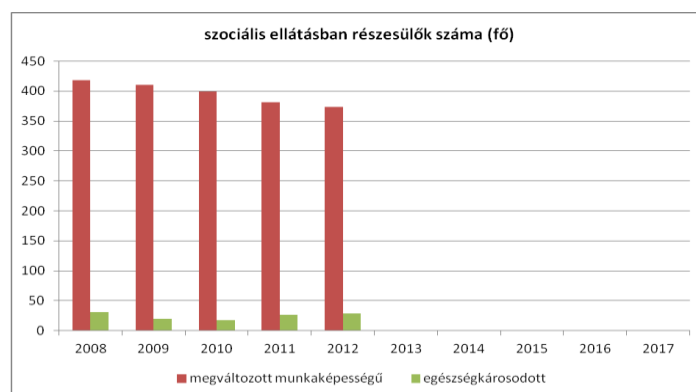
A fogyatékkal élő személyek szociális ellátásáról sok adatunk nincs. Lehetséges, hogy a fogyatékkal élő személynek nincs megfelelő információja a számára jogszabály szerint járó különböző ellátásokban. Természetbeni juttatásokon belül a közgyógyellátás a fogyatékkal élők számára alanyi jogon jár, nem fogyatékkal élők rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékkal élők számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet. Tehát városunkban a közgyógyellátásban részesülők száma 236 fő. Más jogszabály alapján is be lehet nyújtani olyan ellátásokra pályázatokat, melyek segíthetik a fogyatékkal élő személyeket. Gyomaendrődön az önkormányzat által ilyen ellátásra parkolási igazolvány lehetőségét veszik igénybe. Az igazolványt a helyi adatgyűjtés alapján 70 fő igényelte.

Az ellátásban részesülő megváltozott munkaképességű személyek száma folyamatosan csökkent, míg az egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma 2008-2010 között csökkent, majd utána emelkedik.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma*
2008	418	31
2009	410	20
2010	399	18
2011	381	26
2012	374	29

Forrás: TeIR, KSH Tstar; *=aktív korúak ellátásában részesülők személyek közül egészségkárosodott rendszeres szociális segélyezett személyek száma

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az önkormányzat tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettsége legtöbb esetben részleges, a komplex akadálymentesítés legtöbb esetben forráshiány miatt idáig nem valósulhatott meg, általában rámpa és mosdó áll rendelkezésre a mozgáskorlátozottak részére.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a Polgármesteri Hivatal Kirendeltségének és a korábbi Városháza épületének komplex akadálymentesítése érdekében is pályázatokat nyújtott be a DAOP kiírások keretei között, mely pályázatokon nyert támogatásokból mindkét épület komplex akadálymentesítése megvalósult. A Közös Önkormányzati Hivatal 2013. január 1-től más helyszínen folytatja tovább működését – a korábbi helyszínen a Gyomaendrődi Járási Hivatal működik –, az épület akadálymentesítése egyelőre nem megoldott. Miután az önkormányzat a szükséges anyagi forrásokkal nem rendelkezik, így pályázati források felkutatására van szükség a komplex akadálymentesítés megvalósításának érdekében.

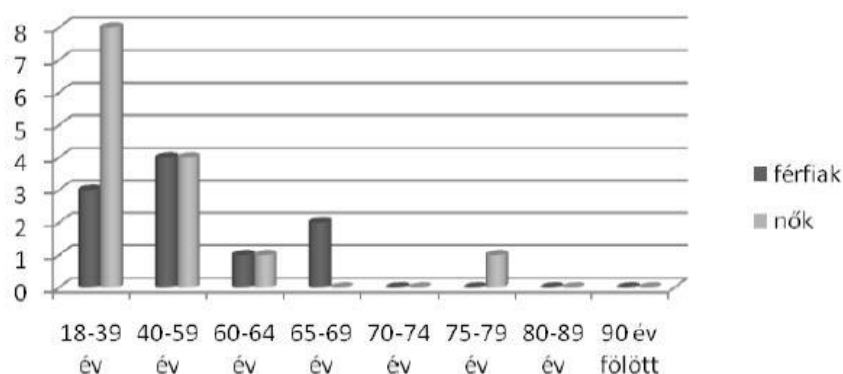
Az, hogy a fogyatékkal élők hogyan tudnak az egyes szolgáltatásokhoz, programokhoz hozzáférni, az adott szolgáltatás vagy program helyszínétől függ. Ahogy az előző pontban ismertetésre került, a középületek jelentős része részlegesen akadálymentesített, a programokon a fogyatékkal élők – bár segítséggel ugyan – részt tudnak venni. Sok rendezvénynek ad helyszínt a Varga Lajos Sportcsarnok és a Közművelődési-Közügyűjteményi és Szolgáltató Intézmény, ahol a fizikai akadálymentesítés sem megoldott egyenlőre.

A munkahelyek akadálymentesítettségéről pontos adatokkal nem rendelkezünk, bár személyes tapasztalatok alapján legtöbb helyen nem megoldott az akadálymentesítés, vagy nagyon kezdetleges stádiumban van. A településen egy kft van, ahol foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű személyeket. Náluk ez évben valósul meg akadálymentesítésre vonatkozó nagyobb beruházás, továbbá a cég rendelkezik szakmai programmal, egyéni rehabilitációs tervekkel, esélyegyenlőségi tervvel, rehabilitációs mentorokkal és rehabilitációs tanácsadóval. Illetve az alábbi szolgáltatásokat nyújtja térítésmentesen: Szociális-, jogi-, életvezetési-, mentálhigiénés tanácsadás, egyéni konzultáció, képzések, tréningek, munkaerő-piaci tanácsadások.

A közlekedés területén is sok még a hiányosság. Elmondhatjuk, hogy a vasútállomás ezen a téren már jó mutatókkal rendelkezik, illetve a fizikai akadálymentesítés részben a Szabadság téren található buszpályaudvaron és a távolsági közlekedéssel érintett buszmegállókban is megvalósult. Az önkormányzat anyagi lehetőségeinek keretei között – illetve pályázatok útján – igyekszik a járdák és parkok gondozásakor a közlekedésbiztonsági szempontokat is figyelembe venni annak érdekében, hogy biztonságosan

közlekedhessenek településünkön a mozgásukban korlátozottak is. A fejlődéshez ezen a téren további pályázati pénzek bevonására lenne szükség.

A Térségi Szociális Gondozási Központ nappali ellátást biztosít a fogyatékosok ellátása érdekében. A Rózsakert Esélyklub elsősorban nagykorú fogyatékos személyek nappali ellátását biztosítja 30 férőhelyes egységben. Igény szerint azonban olyan harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes, vagy nem képes fogyatékos, illetve autista személyek is igénybe vehetik az ellátást, akik felügyeletre szorulnak.

Forrás: Térségi Szociális Gondozási Központ adatai

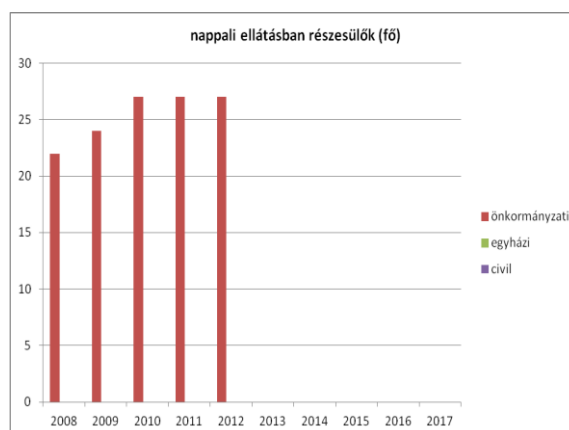
A diagrammból látható, hogy Gyomaendrődön milyen arányban veszik igénybe a fogyatékos személyek a nappali ellátást. Legtöbben a 18 és 39 év közötti korosztályból kerülnek a klubba, illetve említhetjük a 40 és 49 év közöttieket is. A fentiekből látható, hogy a női ellátottak száma magasabb, mint a férfiaké, kivéve a 65-69 éves ellátottakat.

Az alábbi táblázatban a nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma látható az elmúlt 5 évben.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	22	0	0
2009	24	0	0
2010	27	0	0
2011	27	0	0
2012	27	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; helyi adatgyűjtés

Az idősek nappali ellátásához hasonlóan az ellátási formára jellemző szolgáltatásokat a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodva biztosítják. Prioritást élvez a fogyatékos személyek egyéni fejlesztése, rehabilitációja.

A társult településeken élő fogyatékos személyek is a gyomaendrődi telephelyen vehetik igénybe a nappali ellátást. Gyomaendrődön és a társult településekről az ellátottakat a támogató szolgálat gépkocsijával szállítják a klubba. Klubtagjaik otthonuk és a klub közötti szállítást a 2/2009 (I: 30.) Gye. Kt. rendelet szabályozása szerint térítésmentesen vehetik igénybe.

Az Uniós elvárásoknak megfelelően helyi szinten törekszünk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, társadalmi beilleszkedésük, esélyegyenlőségük elősegítésére. Ennek érdekében és a szolgáltatás minőségének fejlesztésére törekedve 2008. évben sikeresen pályáztunk a DAOP-4.1.3/A jelű programra, melynek keretében egy 52 millió Ft-os beruházás eredményeként a fogyatékkal élők nappali ellátására új telephelyet tudtunk kialakítani. Az új telephely minden tekintetben megfelel a speciális szükségletek XXI. században elvárható kielégítésének.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Településünkön a jogszabályi előírások ellenére sem valósult meg maradéktalanul az akadálymentesítés.	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítése, pályázati lehetőségek felkutatása
Városunkban nincs jelnyelvi tolmács	Szociális munkás további képesítési lehetőségének felkutatása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Gyomaendrődön 100-nál is több bejelentett civil szervezet van, melyek jelentős része aktív. A kisebb szervezetek főképp saját célcsoportjaiknak szerveznek rendszeres programokat. Főleg sporteseményeket, jótékonyági eseményeket, veradást, karácsonyi programokat, gyermekeket érintő rendezvényeket, szűréseket szerveznek, azok megvalósításában vesznek részt.

Civil szervezetek száma tevékenységük jellege szerint (2011. januári állapot):

- Egészségügyi jellegű szervezetek: 8 db
- Iskolák, óvodák működését támogató szervezetek: 20 db
- Kisállattenyésztéssel, vadászat- halászattal kapcsolatos szervezetek: 13 db
- Mezőgazdasági jellegű, környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos szervezetek: 12 db
- Közművelődés célú szervezetek: 21 db
- Sportszervezetek: 20 db
- Szociális, karitatív jellegű és közcélú szervezetek: 18 db
- Hobbi és szabadidős szervezetek: 12 db

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2013. évben is döntött a civil szervezetek pályázat útján történő támogatásáról, mely pályázatokat Környezetvédelmi Alapra, Civil Alapra és Sport Alapra lehetett benyújtani.

Az Önkormányzat igyekszik jó kapcsolatot ápolni a civil szervezetekkel és a településen lévő történelmi egyházakkal is. Függetlenségüket elismerjük és tiszteletben tartjuk, az őket érintő döntések előkészítésébe igyekszünk őket is bevonni, hiszen mint ahogyan az önkormányzatnak, a civil szervezeteknek, intézményeknek, egyházaknak, a településen élő és dolgozó embereknek egyaránt érdeke a város fejlődése.

Gyomaendrődön a cigány kisebbség 1995. óta, míg a német kisebbség 1998. óta rendelkezik önálló kisebbségi önkormányzattal. Ezek az önkormányzatok aktívan részt vesznek a település rendezvényein, sőt ők maguk is nagyon sok programot szerveznek kicsiknek és nagyoknak egyaránt, támogatják az általuk képviselt célcsoport. Gyomaendrőd Város Önkormányzata jó kapcsolatot ápol mindkét kisebbségi önkormányzattal, támogatja működésüket, segíti őket pályázatok benyújtásában.

Önkormányzatunk az imént említett kisebbségek önkormányzataival együttműködési megállapodást kötött, melyek szerint Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a Nemzetiségi Önkormányzat közösen biztosítják a településen élő nemzetiségek jogainak érvényesülését. A Képviselő-testület ennek érdekében

együttműködik a közvetlen módon megválasztott helyi nemzetiségi önkormányzattal. A nemzetiségi önkormányzat alapvető feladata az adott nemzetiségekhez tartozó személyek és közösségek érdekeinek a védelme és képviselete a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényben (Nj. törvény) megállapított feladat és hatáskör ellátásával. Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Nj. törvény előírásai alapján tájékoztatási, javaslattevési, kezdeményezési és egyetértési jogok érvényesülését biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat számára.

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége magában foglalja a HH/HHH gyermekek tehetségfejlesztését, oktatását, a lakosság egészségi állapotának fejlesztését, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségének segítését, közrend és közbiztonság megőrzését, hagyományőrzést és az idősok kulturálódásának támogatását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Az esélyegyenlőségi program készítésének első lépése a helyzetelemzéshez szükséges adatgyűjtés volt. A folyamatnak már ebben a szakaszában megkerestük az esélyegyenlőségi célcsoportok kapcsán érintett intézmények vezetőit, szakembereket. Ennek elsődleges módja az e-mailben történő kapcsolattartás volt, illetve sok esetben sor került személyes egyeztetésekre is. A kapott információk, adatok és tapasztalatok alapján készült el a helyi esélyegyenlőségi program, melyet tervezet formájában véleményezésre megküldtünk a fent már említett vezetőknek, szakembereknek. A tervezetet a Képviselő-testület bizottságainak ülésein és a Képviselő-testület ülésén is előterjesztjük, az előterjesztés megtekinthető Gyomaendrőd Város Önkormányzatának akadálymentes honlapján. A Képviselő-testület ülései nyilvánosak, azokat a kábeltelevízió is közvetíti.

A már elfogadott dokumentum a város honlapján hozzáférhető lesz, melyet bárki megtekinthet majd.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)
--

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma magas	Képzések elősegítése.
	Tartós munkanélküliség következménye a szegénység	Helyi foglalkoztatási eszközök alkalmazása.
	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át.	Közfoglalkoztatás. Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások biztosítása.
	Naprakész adatok hiánya a szegregációval veszélyeztetett területen	A Cigányváros szociográfiai felmérésének elkészítése
Gyermekek	Veszélyeztetettségi tényezők csökkentése.	A család diszfunkcionális működésének megszüntetése
	Hátrányos helyzetű gyermekek számának növekedése.	Közfoglalkoztatás elősegítése. Tehetséggondozó programok folyamatos biztosítása.
Idősek	Magas munkanélküliség az 55 év felettiek körében	Önkormányzat és a Munkaügyi Központ szoros együttműködése.
	Idősek elmagányosodása	Elszigetelődés megakadályozása, időseket megszólító programok szervezése
Nők	Nők megkülönböztetése a foglalkoztatás területén – nincs adat	Fórumok – tájékoztatás.
	Eltitkolt családon belüli erőszak	Felvilágosítás, hová fordulhat az érintett
Fogyatékkal élők	Az akadálymentesítés nem teljes körű	Komplex akadálymentesítés
	Jelnyelvi tolmács hiánya	Kommunikációs akadálymentesítés

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1 Első lépés a munka felé	Önkormányzat
	2 Szegénység megelőzése	Önkormányzat
	3 Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át	Önkormányzat intézményén keresztül
	4 A Cigányváros szociográfiai felmérésének elkészítése	Önkormányzat intézményén keresztül
Gyermekek	1 A család diszfunkcionális működése	Önkormányzat a szociális és oktatási intézmények
	2 Az én esélyem	Önkormányzat

Idősek	1 Vissza a munka világába	Önkormányzat
	2 Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ
Nők	1 Egyenlő esélyek	Önkormányzat Térségi Szociális Gondozási Központ
	2 Családon belül erőszak megelőzése	Önkormányzat és intézmények
Fogyatékkal élők	1 Komplex akadálymentesítés	Önkormányzat és intézményei
	2 Kommunikációs akadálymentesítés	Önkormányzat Térségi Szociális Gondozási Központ

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenlő eséllyel vesznek részt a közösség életében.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők szakmát és munkát kapjanak, felzárkózzanak az átlagos életszínvonalhoz.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek oktatásban, fejlesztésben való részvételének egyenlő esélyű hozzáférését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek emberi méltóságának tiszteletben tartására, hogy érezzék, idős korban is teljes értékű emberek.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkahely és a család összeegyeztethetőségét, a munkaerő-piacra történő reintegrációt, a hátrányos megkülönböztetés csökkentését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, önbecsülésük visszaadására és a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Első lépés a munka felé
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők száma magas. A 8 általános iskolai vagy annál alacsonyabb végzettséggel, rendelkező álláskeresők aránya az elmúlt 5 év tekintetében eléri a 75%-ot
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Célcsoport elérése Közép: Általános iskolai végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezők számának növelése Hosszú: Képzés következtében a tartós munkanélküliek számának csökkentése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igényfelmérés 2. Eszközök és erőforrás felmérés 3. Kapcsolatfelvétel az érintett intézményekkel 4. Pályázati lehetőségek felkutatása

Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	GyJH Járási Munkaügyi Kirendeltsége, TSZGK Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat, Oktatási Intézmény,
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos. Három éves akcióterv kidolgozása az intézkedésbe bevonandó létszám meghatározására.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: célcsoport elérése legalább 50%-ban. Közép: Képzési szerződés az akciótervekben meghatározott létszám legalább 30 %-ában. Hosszú: Legalább a beiskolázott létszám 40 %-ában befejezett iskolai végzettség megszerzése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az önkormányzat részéről kockázatot jelent a pénzügyi erőforrás hiánya, ennek csökkentésére, fel kell kutatni a pályázati lehetőségeket. A célcsoport részéről kockázatot jelent az érdektelenség, lemorzsolódás, ennek csökkentése a képzéshez kapcsolódóan életvezetési tanácsadás biztosításával érhető el.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Anyagi erőforrás.

Intézkedés címe:	Szegénység megelőzése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nyilvántartott munkanélküliek 46,8%a 180 napnál régebben regisztrált
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: A közfoglalkoztatás folyamatos megszervezése. Közép: Tartós munkanélküliek számára átképzések biztosítása. Hosszú: Tartós munkanélküliek számának csökkentése 5 %-al.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igényfelmérés. 2. Kapcsolatfelvétel a GyJH Járási Munkaügyi Kirendeltséggel - Közfoglalkoztatás.
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	GyJH Járási Munkaügyi Kirendeltsége
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és	Rövid: Tartós munkanélküliek 5 %-ának közfoglalkoztatásba történő bevonása. Közép: Képzési szerződés a tartós munkanélküliek 5 %-ával.

hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az önkormányzat részéről kockázatot jelent a pénzügyi erőforrás hiánya, ennek csökkentésére, fel kell kutatni a pályázati lehetőségeket. A célcsoport részéről kockázatot jelent az érdektelenség, lemorzsolódás, ennek csökkentése a képzéshez kapcsolódóan életvezetési tanácsadás biztosításával érhető el.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Pályázati források.

Intézkedés címe:	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az önkormányzat által segélyezett célcsoport esetében megfigyelhető, hogy ugyanazok a családok utódai találhatók meg a rendszerben, mint 15 éve.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Célcsoport elérése. Közép: Életvezetést segítő programok biztosítása a településen. Hosszú: Megelőzni a hátrányos helyzetek öröklődését.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1. Erőforrás felmérése. 2. Az erőforrás és érintettek közötti kapcsolat létrehozása. 3. Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások biztosítása
Résztvevők és felelős	Önkormányzat intézményén keresztül
Partnerek	TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos. Három éves akcióterv kidolgozása az intézkedésbe bevonandó létszám meghatározására.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Erőforrások felmérésére vonatkozó dokumentáció. Közép: Életvezetési programtematika kidolgozása. Hosszú: Intézmény szakmai beszámolója.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport motivációhiánya.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Anyagi erőforrás

Intézkedés címe:	A Cigányváros szociográfiai felmérése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A szegregációval veszélyeztetett területen hiányoznak a naprakész szociográfiai adatok.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Adathiány megszüntetése Közép: Adatbázis létrehozása Hosszú: Szociográfiai felmérés elkészítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Az érintettek tájékoztatása 2. Adatok gyűjtése 3. Adatbázis létrehozása 4. Felmérés elkészítése, (később – szükség esetén - intézkedési terv készítése)
Résztvevők és felelős	Önkormányzat intézményén keresztül (Térségi Szociális Gondozási Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat)
Partnerek	Gyomaendrődi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos, a szociográfiai felmérés elkészítése 2014. december 31-ig.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávú), valamint fenntarthatósága	Rövid: Naprakész adatok, adattáblák az érintett területről Közép: Adatbázis létrehozása Hosszú: Szociográfiai felmérés dokumentációja
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A célterület lakosságának érdektelensége, a felmérés elvégzéséhez szükséges anyagi forrás hiánya. Az érintett célcsoport tájékoztatása a felmérés módjáról és szükségességéről, pályázati források keresése a felmérés elvégzéséhez szükséges anyagi források megteremtése érdekében.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Anyagi erőforrás.

Intézkedés címe:	A család diszfunkcionális működése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A családok szétesése következtében a gyermekekkel való törődés, a nevelés, gondozás, szeretethiányból adódó veszélyeztetettség növekedése.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Célcsoport elérése. Közép: A szülőkkel való kapcsolattartás érdekében a családlátogatások növelése, személyes bizalomra épülő kapcsolat kiépítése által elősegíteni a veszélyeztetett gyermekek nevelését, személyiség és kompetencia fejlesztését. Hosszú: A családi biztonság növelésével meg kell előzni a gyermekek veszélyeztetettségének kialakulását.

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Gyermekjóléti és családsegítési feladatot ellátó intézményben családi programok szervezése. 2. Oktatási Intézményen belül szülőkkel való kapcsolattartás javítása.
Résztvevők és felelős	Önkormányzat, a szociális és oktatási intézményekkel
Partnerek	TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési-oktatási intézmények.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Oktatási intézmények, gyermek és ifjúságvédelmi felelőseinek szakmai beszámolóí. Közép: Szakmai beszámolók alapján a bizalmi kapcsolat kiépítésére program kidolgozása. Hosszú: A veszélyeztetett gyermekek számának csökkenése. 5 %.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A család nem ismeri fel saját diszfunkcionális működését és ezért nem érzi szükségét az együttműködésnek.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás.

Intézkedés címe:	Az én esélyem
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Magas a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített családok között erőforrás felmérés, szükséglet felmérés. Közép: Erőforrásokkal való összekötésben való támogatás. (Munkaügyi központ, közfoglalkoztatás, munkaerőpiaci program, tehetséggondozás) Hosszú: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok jövedelemhez való juttatása, melynek következtében a rászorultság megszűnik.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igény, szükséglet felmérés 2. Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, civil szervezetekkel. 3. Tehetséggondozó programok folyamatos működtetése. (Arany János tehetséggondozó program, Bursa Hungarica program)
Résztvevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Munkaügyi Központ
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága,	Rövid: Kérdőíves felmérés Közép: Együttműködési megállapodás Munkaügyi központtal Hosszú: Önkormányzat pályázik a munkaerőpiaci programokra.

forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Látens, nem adekvát célok a célcsoport részéről.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Anyagi erőforrás.

Intézkedés címe:	Vissza a munka világába
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Magas a munkanélküliség az 55 év felettek körében
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Célcsoport elérése Közép: A célcsoport képzettségének felmérése, szükség esetén átképzés biztosítása a munkaügyi központtal való együttműködés keretében. Hosszú: 5 fő munkába helyezése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Célcsoport szakképzettségének felmérése 2. Szükség esetén átképzés biztosítása a célcsoport részére 3. Helyi vállalkozókkal a foglalkoztatási időszakra együttműködési megállapodás.
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Helyi vállalkozók, Munkaügyi központ.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Képzési szerződések megkötése. Közép: A célcsoport foglalkoztatására együttműködési megállapodás helyi munkáltatókkal. Hosszú: Munkaszerződés megkötése legalább 5 fő.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Erőforrás hiány. A helyi vállalkozók nem érdekeltek a foglalkoztatásban.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Anyagi erőforrás.

Intézkedés címe:	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Idősek elmagányosodása.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Célcsoport elérése Közép: Időseket megszólító programok szervezésének támogatása, pályázati lehetőségek felkutatása prevenció programokra. Hosszú: A Térségi Szociális Gondozási Központ magas szakmai színvonalú működtetésének biztosítása, civil szervezetek megerősítése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igényfelmérés. 2. Igényelt programok szervezése, prevenció szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése. 3. Az intézmény szakmai támogatása.
Résztvevők és felelős	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ
Partnerek	Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: célcsoport kérdőíves felmérése Közép: A Térségi Szociális Gondozási Központ éves szakmai beszámolója. Hosszú: Megvalósítók szakmai beszámolója.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés hiánya.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás.

Intézkedés címe:	Egyenlő esélyek
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén – nem rendelkezünk adatokkal
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Célcsoport elérése Közép: A probléma felszínre kerülése, nyilvánosságra hozatala Hosszú: A nők hátrányos megkülönböztetésének megelőzése a foglalkoztatás területén
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Információs nap szervezése. 2. Rendszeres fórumok megszervezése. 3. Információs pont biztosítása.

szedve	
Résztvevők és felelős	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ
Partnerek	Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: információs napok száma Közép: érdeklődők száma Hosszú: Információs ponton megjelentek száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az érintettek nem vállalják fel nyilvánosan a foglalkoztatás során elszenvedett hátrányos megkülönböztetést.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás.

Intézkedés címe:	Családon belüli erőszak megelőzése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	10 riasztásra jutó feljelentés száma 7
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Kapcsolatfelvétel kialakítása érdekelt szervezetekkel. Közép: Egyeztető fórum a segítségnyújtás lehetőségeiről. Hosszú: Széleskörű tájékoztatás, az érintett hova fordulhat segítségért.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Osztályfőnöki óra – gyerekek. 2. Szülői értekezlet – szülők. 3. Szórólap
Résztvevők és felelős	Önkormányzat és intézmények
Partnerek	Védőnők, nevelési-, oktatási intézmények, Térségi Szociális Gondozási Központ
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása	Megtartott szülői értekezlet, azon résztvevők száma

(rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az érdekeltek együttműködési készségének hiánya. Az érdeklődés felkeltése információk nyújtásával.
Szükséges erőforrások	Humán

Intézkedés címe:	Komplex akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az akadálymentesítés nem valósult meg 100%-os mértékben
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Felmérés Közép: Pályázati lehetőségek felkutatása Hosszú: Komplex akadálymentesítés
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igény felmérése 2. Pályázati lehetőségek felkutatása 3. Komplex akadálymentesítés megvalósítása
Résztvevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Önkormányzat és intézményei
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Használatba vételi engedély
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás
Szükséges erőforrások	Anyagi erőforrás

Intézkedés címe:	Kommunikációs akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Városunkban nincs jelnyelvi tolmács
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Jelentkezők felmérése Közép: Pályázati lehetőség felkutatása a képzésre Hosszú: Szolgáltatás folyamatos biztosítása a településen
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Érdeklődés felkeltése 2. Forrás biztosítása – pályázati lehetőség kihasználásával
Résztvevők és felelős	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ
Partnerek	Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövid: Jelentkezők számbavétele. Közép: Legalább egy képzési szerződés megkötése. Hosszú: Térségi Szociális Gondozási Központ beszámolója: legalább egy fő jelnyelvi tolmács igény szerinti alkalmazása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nincs jelentkező. Pénzügyi forrás hiánya.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás. Pénzügyi erőforrás

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Első lépés a munka felé	Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők száma magas.	Képzettség növelése által a tartós munkanélküliek számának csökkentése	A fogl.elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. tv. Nemzeti Társadalmi Stratégia, Nemzeti Reform Program	Felnőttképzés, Foglalkoztatás	Önkormányzat, Oktatási Intézmények, Gyomaendrődi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége	2014.12.31.	A tervben meghatározott létszám 30 %-ával képzési szerződés. Befejezett iskolai végzettség a beiskolázott létszám 40 %-ában	Humán erőforrás Anyagi forrás	A megszerzett képesítésekkel a foglalkoztatás biztosítása
2	Szegénység megelőzése	A nyilvántartott munkanélküliek 46,8%a 180 napnál régebben regisztrált	5 %-al csökken a tartós munkanélküliek száma	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Foglalkoztatás	Önkormányzat, GyJH Járási Munkaügyi Kirendeltsége	2014.12.31.	Tartós munkanélküliek 5 %ának foglalkoztatása. Képzési szerződés a tartós munkanélküliek 5 %ával.	Humán erőforrás Pályázati források	Munkaerő-piacon való elhelyezkedés esélye
3	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át	A segélyezett családok utódai is segélyezetté válnak	a hátrányos helyzetek öröklődésének megelőzése	1993. évi III. tv. a szociális igazgatásról ... EU 2020 stratégia	Tanácsadások, előadások	Önkormányzat intézményén keresztül, TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Civil szervezetek	2015.12.31.	Életvezetési programtematika kidolgozása Intézmény szakmai beszámolója	Szociális szakemberek Pályázati források	Célcsoport önértékelésének növelése
4	A Cigányváros szociográfiai felmérése	A veszélyeztetett területen szociográfiai adatok gyűjtése	Szociográfiai felmérés elkészítése	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program	Adatgyűjtés Adatbázis létrehozás Szociográfiai felmérés dokumentáció	Önkormányzat intézményén keresztül TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat GyJH Járási Munkaügyi Kirendeltsége	2014.12.31.	Adatbázis Stratégiai terv készítés	Humán erőforrás Pályázati források	Az intézkedési tervben foglaltak megvalósítása
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	A család diszfunkcionális működése	Gyermekek veszélyeztetettségének növekedése	A család biztonságának növelésével megelőzni a gyermekek veszélyeztetettségének kialakulását.	"Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégia, A gyermekek védelméről és a gyámügyi	Program kidolgozása Oktatási Intézmények - szülők közötti	Önkormányzat, TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat,	2014.06.15.	Szakmai beszámoló Veszélyeztetett gyermekek számának csökkenése. 5 %.	Szakemberek Pályázati forrás	Folyamatos odafigyelés, megelőző programok

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
				igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.	kapcsolat erősítése Családi programok szervezése	Nevelési-oktatási intézmények				
2	Az én esélyem	Magas a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	A rendszeres támogatásban részesülő családok számának csökkentése	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Foglalkoztatás Tehetséggondozó programok működtetése	Önkormányzat, GyJH Járási Munkaügyi Kirendeltsége, oktatási intézmények, civil szervezetek	2014.12.31.	Statisztika	Humán erőforrás Anyagi erőforrás	Anyagi erőforrás biztosítása
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Egyenlő esélyek	Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén – nem rendelkezünk adatokkal	A nők hátrányos megkülönböztetésének megelőzése a foglalkoztatás területén		Információs nap Fórum Információs pont	Önkormányzat, TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, civil szervezetek	2014.12.31.	Statisztika	Humán erőforrás	Nyilvánosság
2	Családon belüli erőszak megelőzése	10 riasztásra jutó feljelentés száma 7	Szemléletváltás Információnyújtás	A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.	osztályfőnöki óra Szülői értekezlet Szórálap	Önkormányzat és intézmények, Védőnők, nevelési-, oktatási intézmények, TSZGK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Rendőrség	2014.12.31.	Statisztika	Humán erőforrás	Széleskörű nyilvánosság, információnyújtás
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Vissza a munka világába	Magas a munkanélküliség az 55 év felettiek körében	Foglalkoztatás növelése	a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. tv.	Foglalkoztatás Felnoítképzés	Önkormányzat, Helyi vállalkozók, Munkaügyi központ	2014.12.31.	2 %-al csökken a munkanélküliségi arány 5 fő munkába állítása	Humán erőforrás Pénzügyi erőforrás	Foglalkoztatás fenntartása
2	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért	Idősek elmagányosodása	Az idősek aktivitásának fenntartása	Gyomaendrőd Város Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója	Programok szervezése	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ, Civil szervezetek	2014.12.31.	Szakmai beszámoló	Humán erőforrás	A Térségi Szociális Gondozási Központ magas szakmai színvonalú működtetésének biztosítása, civil szervezetek

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
										megerősítése
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Komplex akadálymentesítés	Egyenlő esélyű hozzáférés nem biztosított	Esélyegyenlőség biztosítása	1998. évi XXVI. tv. a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról	Tervezés Pályázat	Önkormányzat és intézményei	2015.12.31.	Használatba vételi engedély	Pénzügyi erőforrás	Akadálymentes közlekedés
2	Kommunikációs akadálymentesítés	Jelnyelvi tolmács hiánya	Egyenlő esélyek biztosítása	1998. évi XXVI. tv. a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról	Forrás biztosítása	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ, civil szervezetek	2016.12.31.	Képzési szerződés megkötése Intézmény beszámolója	Humán erőforrás Pénzügyi erőforrás	Egy fő igény szerinti alkalmazása

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

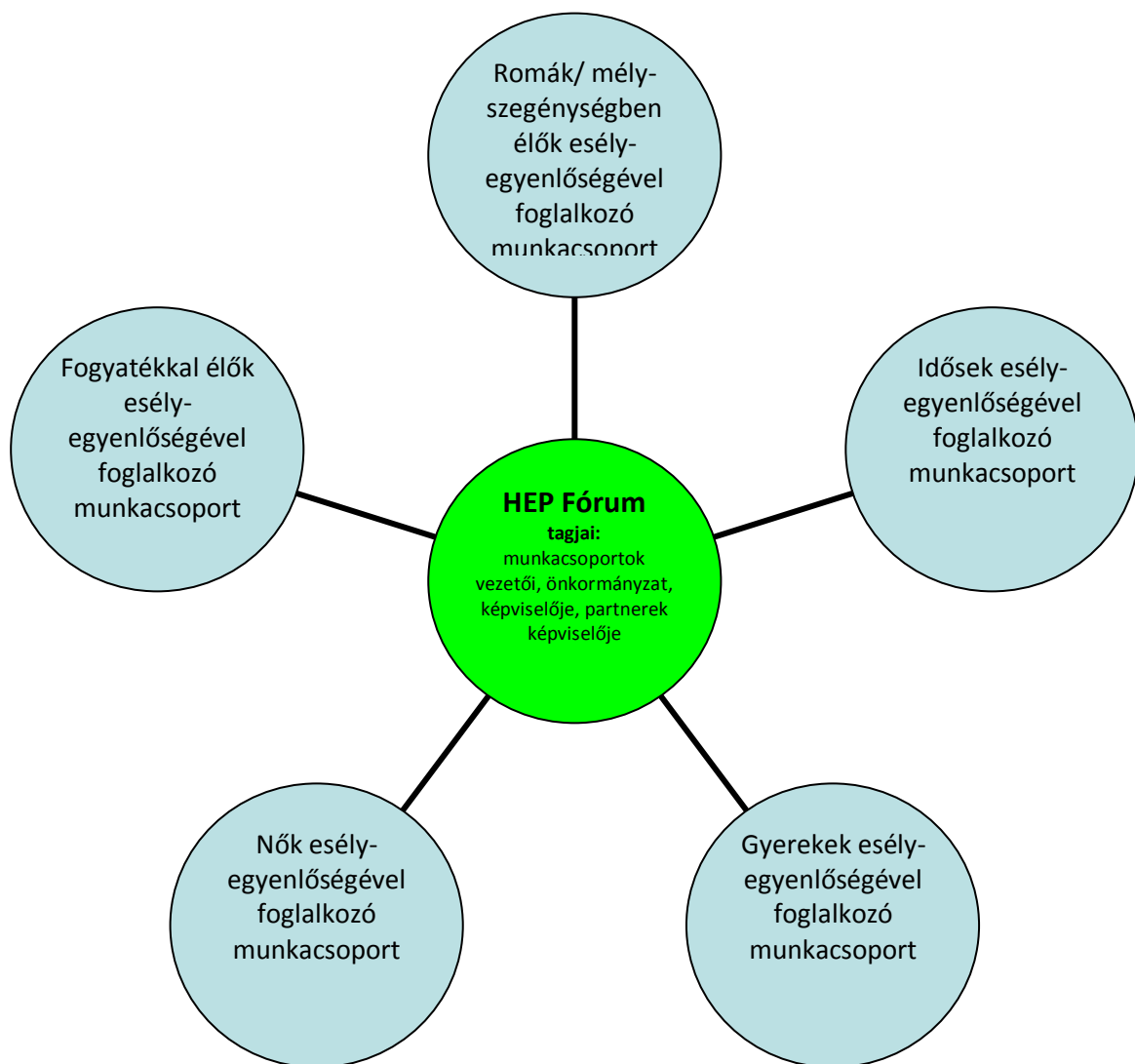
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a

hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Gyomaendrőd város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Gyomaendrőd város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

Gyomaendrőd Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék³

NÉV ⁴	HEP részei ⁵										Aláírás ⁶
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

³ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

⁴ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁵ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁶ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.